

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky PEF

Diplomová práce

Dopady Brexitu na EU

Bc. Jiří Vilímek

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Jiří Vilímek

Provoz a ekonomika

Název práce

Dopady Brexitu na EU

Název anglicky

Impacts of Brexit on EU

Cíle práce

Cílem této diplomové práce je analyzovat a vyhodnotit problematiku možných příčin a následků vystoupení Velké Británie z EU.

Jedná se zejména o vysvětlení problematiky vzniku Evropských společenství, a vývoj vztahu mezi UK a EU od konce II. Světové války až po období Brexitu.

Práce dále pojednává o problémech v EU, kterými jsou například migrační krize, nebo problémy Řecka a Turecka.

Cílem práce je také znázornit ekonomickou pozici UK jak v evropské, tak světové ekonomice pomocí komparace, ve které je UK porovnávána s ostatními světovými ekonomikami.

Práce se dále zabývá řešením období po Brexitu, tedy zkoumáním možných budoucích forem spolupráce mezi UK a EU.

Tato práce by měla komplexně zhodnotit historický vývoj vztahu mezi UK a EU od konce II. Světové války až po současnost a dále prostudovat a zhodnotit možné alternativy budoucí spolupráce UK a EU.

Metodika

Metodika této práce je v souladu s formálními požadavky uvedenými v doporučených pravidlech pro zpracování bakalářských a diplomových prací. V práci jsou použity standardní vědecké postupy, kterými jsou analýza, komparace, dedukce a indukce.

Práce zkoumá problematiku historie vzniku Evropských společenství od konce II. Světové války do současnosti. Dále studuje historický vývoj vztahů mezi Velkou Británií a Evropským společenstvím.

Pomocí makroekonomických ukazatelů je znázorněna pozice UK jak v evropské, tak ve světové ekonomice. Pro komparaci jsou vybrány silné světové ekonomiky, mezi kterými jsou mimo UK a EU dále Japonsko, Rusko a USA.

Práce dále pojednává o aktuálních problémech v EU od migrační krize a problémů Řecka a Turecka až po samotný Brexit, který formálně nastal po celostátním britském referendu o setrvání UK v EU v roce 2016.

V návaznosti na toto téma jsou zkoumány možné alternativní scénáře a řešení budoucí formy spolupráce nejen mezi UK a EU, ale také mezi UK a ostatními, světovými ekonomikami.

Doporučený rozsah práce
60-70 stran

Klíčová slova

BREXIT,UK,ES,EU,HDP

Doporučené zdroje informací

BALDWIN et WYPLOSZ. Ekonomie evropské integrace

Cini, Michelle ; Perez-Solorzano Borragan, Nieves. / The UK's EU Referendum : The Background, the Vote and the Impact

DORNBUSCH, R., FISCHER, S.: Makroekonomie.

GEDDES, Andrew. The European Union and British politics

KLAUS V., TOMSKÝ A., FAJMON H., MOORE CH. MONCKTON CH. Margaret Thatcherová 1925–2013

QIAUQUE. Grand designs and visions of unity: the Atlantic powers and the reorganization of Western Europe

WAWROSZ, Petr, HEISSLER Herbert, HELÍSEK Mojmir, MACH Petr: Makroekonomie základní kurz.

Předběžný termín obhajoby
2018/19 ZS – PEF (únor 2019)

Vedoucí práce

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 15. 11. 2018

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.
vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.
Děkan

V Praze dne 26. 11. 2018

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Dopady Brexitu na EU" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 22.3.2019

Poděkování

Rád bych poděkoval paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc., za vedení diplomové práce, obrovskou trpělivost a užitečné rady. Dále Ing. Herbertu Heisslerovi za cenné rady nejen v ekonomických a politologických oblastech. Největší poděkování patří rodině a všem kamarádům. Jejich důvěra, láska, humor a podpora pro mě byly hnacím motorem. Bez nich by můj život nebyl tak skvělý, jaký je. Moc děkuju.

Dopady BREXITU na EU

Abstrakt

Práce se zabývá problematikou vystoupení Velké Británie z Evropské unie. V práci je tedy rozebrán vznik Evropských společenství (později EU). Dále je rozebrán vývoj vztahů mezi Velkou Británií a Evropským společenstvím od konce II. světové války do současnosti.

Práce dále rozebírá hlavní ekonomické ukazatele, kterými jsou HDP, inflace a nezaměstnanost, pomocí nichž se následně snaží vysvětlit pozici ES (EU) ve světovém dění, a podílu UK na této pozici. Dalším zpracovaným tématem jsou možné alternativní scénáře spolupráce mezi Velkou Británií a EU po Brexiu.

Poslední část této práce si klade za cíl co nejlépe odhadnout možné důsledky vystoupení UK z EU, a to na základě prostudování předchozích problematik.

Klíčová slova: BREXIT, UK, ES, EU, HDP

Impacts of BREXIT on EU

Abstract

This thesis deals with problematic of Brexit, the exit of Great Britain from the European Union. The thesis is focused on establishment of the European Community (later the European Union), as well as it analyses relationship between Great Britain and the European Community from the end of the Second World War till present.

In the thesis, there are analysed the main economic indicators such as GDP, inflation rate and unemployment rate. These indicators are key to explain the position of EC (EU) in the world market, and to point out to the proportion of Great Britain on this position.

Later in the thesis, there are described potential alternative scenarios of cooperation between Great Britain and EU after Brexit.

The final part of the thesis aims at the introduction of possible consequences that can arise from Brexit.

Keywords: BREXIT, UK, EC, EU, GDP

Obsah

1 Úvod.....	14
2 Cíl práce a metodika	15
2.1 Cíl práce	15
2.2 Metodika	15
3 Základní makroekonomické ukazatele	16
3.1 Hrubý domácí produkt – HDP	16
Finální statky	16
Tržní hodnota.....	17
Na určitém území	17
V určitém časovém období.....	17
3.1.1 Metody zjišťování HDP	18
Metoda výdajová.....	18
Metoda výrobní.....	19
Metoda důchodová.....	19
HDP na obyvatele	20
3.2 Míra nezaměstnanosti.....	21
Makroekonomické příčiny nezaměstnanosti	22
Nezaměstnanost frikční.....	22
Nezaměstnanost strukturální.....	22
Nezaměstnanost cyklická.....	23
Přirozená míra nezaměstnanosti	24
Mikroekonomické příčiny nezaměstnanosti.....	25
Důsledky nezaměstnanosti	26
3.3 Inflace.....	26
Typy inflace.....	27
Mírná inflace.....	27
Pádivá inflace.....	27
Hyperinflace.....	27
Výpočet míry inflace	27
Výpočet CPI.....	28
Důsledky inflace	28
4 EU a její postavení ve světové ekonomice a světovém dění.....	29
4.1 Vznik a vývoj EU.....	29

Schumanův plán - ESUO	29
Římské smlouvy	30
Evropské hospodářské společenství – EHS	30
Evropské společenství pro atomovou energii – Euratom.....	31
Vznik Evropských společenství – ES	31
Smlouva o Evropské unii – Maastrichtská smlouva.....	32
Amsterdamská smlouva.....	33
Smlouva z Nice.....	33
Rozvoj EU	34
Lisabonská smlouva.....	34
EU 28 a shrnutí	35
4.2 Postavení EU ve světové ekonomice.....	36
4.2.1 Komparace podle HDP	36
4.2.2 Komparace podle míry inflace.....	37
4.2.3 Komparace podle míry nezaměstnanosti	38
4.2.4 EU v celosvětových obchodních vztazích podle importu a exportu.....	39
4.2.4.1 Import zboží.....	39
4.2.4.2 Export zboží.....	40
4.2.4.3 Import služeb	41
4.2.4.4 Export služeb	42
4.2.5 Přímé zahraniční investice	43
4.3 EU a světový obchod.....	44
Liberalizace obchodu.....	44
4.4 Obchod s třetími zeměmi	44
5 Zásadní problémy v EU	46
5.1 Problémy Řecka v EU	46
Vstup do eurozóny	46
Průběh řecké krize.....	47
5.2 Vztah EU a Turecka	48
Podmínky pro přijetí do EU	48
Obchodní spolupráce Turecka a EU	48
Rozvoj vztahů mezi Tureckem a EU	49
Turecko a migrační krize	49
5.3 Migrační krize	49
Příčiny migrace	49
Bezpečnostní politika EU.....	50

Aktéři migrační politiky.....	51
5.4 Brexit.....	51
6 Pozice UK ve světové ekonomice	52
6.1 Postavení UK ve světové ekonomice.....	52
6.1.1 Komparace podle HDP	52
6.1.2 Komparace podle míry inflace.....	53
6.1.3 Komparace podle míry nezaměstnanosti	54
6.1.4 UK v celosvětových vztazích podle importu a exportu	55
6.1.4.1 Import zboží.....	55
6.1.4.2 Export zboží.....	56
6.1.4.3 Import služeb	57
6.1.4.4 Export služeb	58
7 Pozice UK v ekonomice EU a evropských strukturách	59
7.1 Geneze členství UK v evropských strukturách	59
Vstup UK do evropských společenství.....	59
Vývoj smýšlení ve Velké Británii po vstupu do ES	61
Referendum o setrvání UK v ES	62
Britský rabat	63
Britské „Opt out“	65
První Opt out.....	65
Druhý Opt out	66
Třetí Opt out.....	66
Čtvrtý Opt out	66
Shrnutí	67
7.2 Postavení UK v ekonomice EU.....	67
7.2.1 HDP	67
7.2.2 Inflace	68
7.2.3 Nezaměstnanost	69
7.2.4 Import a export.....	70
7.2.4.1 Import zboží.....	70
7.2.4.2 Export zboží.....	71
7.2.4.3 Import služeb	72
7.3 Podíl UK na vnitřním trhu.....	74
Export UK do EU	74
Import do UK z EU	75
Shrnutí	75

7.4	Podíl UK na obchodu s třetími zeměmi	76
7.5	Podíl UK na výkonnosti EU	78
7.6	Podíl UK na financování EU	78
	Graf procentuálního podílu UK na rozpočtu EU	79
7.7	Vztah libry a eura	79
8	BREXIT.....	81
8.1	Změna smýšlení UK, PRE-BREXIT	81
	Období před referendem	81
	Summit v Bruselu	81
8.2	Referendum o členství Spojeného království v Evropské unii.....	82
8.3	BREXIT.....	82
	Soft-Brexit	83
	Hard-Brexit	83
9	Diskutované modely	84
9.1	Členství v EHP	84
	Norský model.....	84
9.2	Bilaterální dohody s EU	85
	Švýcarský model.....	85
	Kanadský model	85
	Turecký model	86
9.3	Dohody o volném obchodu	86
10	Dopady Brexitu na EU	88
10.1	Dohoda UK a EU o Brexitu	88
	Občanská práva.....	88
	Vypořádání závazků mezi UK a EU	88
	Vztah mezi Severním Irskem a EU	89
	Obchodní politika	89
	Zahraniční a bezpečnostní politika	90
10.2	Ekonomické dopady	90
	Dopady na obchod.....	91
11	Závěr.....	92
12	Přílohy	95
12.1	Porovnání podle HDP/obyvatel mezi vybranými ekonomikami.....	95
12.2	Porovnání podle HDP/obyvatel mezi EU a UK	97
12.3	Porovnání podle míry inflace mezi vybranými ekonomikami	99
12.4	Porovnání podle míry inflace mezi EU a UK.....	101
12.5	Porovnání podle míry nezaměstnanosti mezi vybranými ekonomikami.....	103

12.6	Porovnání podle míry nezaměstnanosti mezi EU a UK.....	105
12.7	Porovnání podle importu zboží mezi vybranými ekonomikami	107
12.8	Porovnání podle exportu zboží mezi vybranými ekonomikami	109
12.9	Porovnání podle importu služeb mezi vybranými ekonomikami	111
12.10	Porovnání podle exportu služeb mezi vybranými ekonomikami.....	113
12.11	Porovnání podle importu zboží mezi EU a UK	115
12.12	Porovnání podle exportu zboží mezi EU a UK.....	117
12.13	Porovnání podle importu služeb mezi EU a UK.....	119
12.14	Porovnání podle exportu služeb mezi EU a UK	121
12.15	Porovnání podle přímých zahraničních investic mezi vybranými	123
12.16	Porovnání podle přímých zahraničních investic mezi EU a UK.....	125
	Zdroje.....	127

1 Úvod

Postavení Velké Británie, nejen v rámci evropského společenství, bylo vždy velmi specifické. Vyplyvá to z postavení Velké Británie ve světovém měřítku, jakožto lídra Commonwealthu, a také jako jedné z nejvyspělejších ekonomik na světě. Velkou Británií lze bez nadsázky ještě v těchto dobách považovat za velmoc. Dále je nutné přihlédnout k faktu, že Velká Británie je velmi konzervativní země, a to v takové míře, která je kontinentální Evropě v současnosti zcela neznámou. To vše má pochopitelně vliv na dlouhodobý přístup Velké Británie k postojům a politickým názorům ve věci směřování EU (ES), a proto bylo vždy potřeba s Velkou Británií jednat s ohledem na tyto faktory.

Pro někoho může být rozhodnutí občanů Velké Británie o Brexitu překvapivé. Naopak znalce britských poměrů mohlo překvapit spíše vysoké procento lidí hlasujících proti Brexitu. Proto budeme vycházet z hypotézy, že pro Velkou Británii Brexit nebude představovat žádné velké riziko v jejím postavení ve světě, jakožto jedné z nejvyspělejších ekonomik. Naopak ztráta jedné z největších světových ekonomik může být nepříjemná pro EU.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je analyzovat a vyhodnotit problematiku možných příčin a následků vystoupení Velké Británie z EU. Jedná se zejména o vysvětlení problematiky vzniku Evropských společenství, vývoj vztahů mezi UK a EU od konce II. světové války po tzv. Brexit. Práce dále pojednává o problémech v EU, např. migrační krizi a problémech Řecka a Turecka.

Cílem práce je také znázornit ekonomickou pozici UK jak v evropské, tak světové ekonomice pomocí komparace UK mezi ostatními světovými ekonomikami. Práce se dále zabývá řešením období po Brexitu, tedy zkoumáním možných budoucích forem spolupráce mezi UK a EU. Tato práce by měla komplexně zhodnotit historický vývoj vztahů mezi UK a EU od konce II. světové války až po současnost, a dále prostudovat a zhodnotit možné alternativy budoucí spolupráce UK a EU.

2.2 Metodika

Metodika této práce je v souladu s formálními požadavky uvedenými v doporučených pravidlech pro zpracování bakalářských a diplomových prací. V práci jsou použity standardní vědecké postupy, kterými jsou analýza, komparace, dedukce a indukce.

Práce zkoumá problematiku historie vzniku Evropských společenství od konce II. světové války do současnosti. Dále studuje historický vývoj vztahů mezi Velkou Británií a Evropským společenstvím.

Pomocí makroekonomických ukazatelů je znázorněna pozice UK jak v evropské, tak ve světové ekonomice. Pro komparaci jsou vybrány silné světové ekonomiky, mezi kterými jsou mimo UK a EU dále Japonsko, Rusko a USA. Práce dále pojednává o aktuálních problémech v EU - od migrační krize a problémů Řecka a Turecka, až po samotný Brexit, který formálně nastal po celostátním britském referendu o setrvání UK v EU v roce 2016.

V návaznosti na toto téma jsou zkoumány možné alternativní scénáře a řešení budoucí formy spolupráce mezi UK a EU.

3 Základní makroekonomické ukazatele

3.1 Hrubý domácí produkt – HDP

Hrubý domácí produkt (HDP) vyjadřuje tržní hodnotu nově vyprodukovaných finálních statků v ekonomice daného území v určitém časovém období. HDP tedy řadíme mezi základní ekonomické ukazatele (Samuelson et al., 1991). Tento ukazatel se zabývá měřením produkce. Zkoumá tedy množství vyprodukovaných statků v určité ekonomice. V makroekonomii obecně platí, že čím více statků určitá ekonomika vyprodukuje, tím více potřeb obyvatel v určité ekonomice uspokojí. HDP lze tedy charakterizovat jako ukazatel určité ekonomické úrovně nebo také jako ukazatel ekonomické vyspělosti na ohraničeném území v určitém časovém období (Wawrosz et al., 2012). Z hlediska zjišťování výše HDP neboli tempa růstu, je nutné zdůraznit, že HDP se nevypočítává přesně, ale jeho hodnota se zjišťuje pomocí statistických odhadů. Dále je nutné zdůraznit, že do HDP není započítávána tzv. šedá a černá ekonomika. Z tohoto úhlu pohledu se HDP může jevit jako nepřesný makroekonomický ukazatel (Wawrosz, Heissler et al., 2012). Pro zobrazení vyspělosti ekonomiky daného státu, je HDP přepočítáno na průměrnou hodnotu na jednoho obyvatele. Pro srovnání HDP mezi cizími zeměmi je využívána parita kupní síly, která zde funguje jako srovnávací jednotka eliminující rozdílné cenové úrovně mezi státy (Samuelson et al., 1991).

Finální statky

HDP zahrnuje pouze nově vytvořené finální statky, tedy statky, které byly vyprodukovány v daném časovém období, a bezprostředně slouží k uspokojování potřeb. Statky, které byly vyprodukovány v jiném časovém období, nebo neslouží k bezprostřednímu uspokojování potřeb, nezahrnujeme. Do HDP se nezahrnují polotovary a materiál, tedy komodity, které jsou spotřebovány k výrobě finálního statku. Pokud by byly statky, které neslouží k finální spotřebě započítávány do HDP, byla by hodnota takových statků započítána vícenásobně, a tím pádem by vypočtená hodnota HDP byla nadhodnocena. Tato hodnota by poté neodpovídala tomu, co konečný spotřebitel zaplatí. Je nutné si uvědomit, že do HDP jsou započítávány jen statky, které prošly trhem, tedy statky, které byly směněny mezi alespoň dvěma subjekty. Započítány naopak nejsou produkty, vyprodukované pro vlastní spotřebu (Wawrosz et al., 2012).

Tržní hodnota

Při zjišťování HDP sčítáme dohromady veškeré různorodé vyprodukované finální statky, např. chléb, osobní automobil či sýr. Tedy veškeré statky, které daná ekonomika vyprodukuje za určitý časový interval. Klíčovým prvkem v tomto procesu je převedení veškerých jednotlivých vyrobených statků na společný jmenovatel. V tomto případě se jedná o hodnotu jmenovaných statků. Hodnotu statku získáme tak, že počet vyrobených produktů vynásobíme cenou, vyjádřenou v penězích obohacenou o daň. Tímto krokem získáme tržní hodnotu, za kterou se na daném území může výrobek koupit. Modelově tedy výpočet HDP zkonstruujeme tak, že celkovému množství vyprodukovaných, finálních statků v určité ekonomice za určité časové období přiřadíme peněžní hodnotu (Wawrosz et al., 2012).

Na určitém území

HDP bývá zjišťováno obvykle v rámci jednotlivých států, popřípadě v rámci nadnárodních uskupení jako např. EU. Pokud mluvíme o HDP, myslíme tím produkt, jenž byl vyprodukován subjektem, který má sídlo na určitém území, např. Česká Republika. Důležité je zdůraznit, že statky vyrobené na určitém území mohou být exportovány a spotřebovávány osobami, které mají bydliště na jiném území. Tento jev může být také opačný. Tedy, že statky vyprodukované na cizím území mohou být importovány a spotřebovávány na našem území (Wawrosz et al., 2012). V minulých letech se ke znázornění ekonomického stavu používal HNP, neboli hrubý národní produkt. Rozdíl mezi HDP a HNP spočívá v tom, že HNP započítává veškeré vyprodukované finální statky podle subjektů, které statky vyprodukovali. V případě ČR, by do HNP byly zahrnuty finální statky vyprodukované na českém území českým výrobním subjektem, ale také finální statky vyprodukované v cizím státě, ovšem vlastněny českým subjektem. Pokud bychom tedy k HDP přičetli důchody z výrobních faktorů subjektů tuzemského původu a dále odečetli důchody z výrobních faktorů subjektů, které jsou zahraničního původu, dostali bychom HNP (Wawrosz et al., 2012).

V určitém časovém období

HDP je zjišťován v určitém časovém intervalu. Zpravidla bývá tento interval dlouhý jeden kalendářní rok, popřípadě jedno čtvrtletí. Lze to však zjišťovat i v jiných

časových úsecích. HDP tedy vyjadřuje proudění nových finálních statků přibývajících v časově vymezeném intervalu. Hlavním důvodem, proč se HDP měří v určitém časovém intervalu, je tedy možnost sledování vývoje tohoto ukazatele, a tím pádem také možnost reagovat, pokud se HDP nevyvíjí žádoucím způsobem (Wawrosz et al., 2012).

3.1.1 Metody zjišťování HDP

Metoda výdajová

Klíčovým prvkem ve vyjádření HDP pomocí výdajové metody je odhadnutí složek poptávky. Poptávka je rozlišena na dva druhy. Zaprvé poptávka domácí, dále poptávka konečná. Domácí poptávka se skládá z výdajů na konečnou spotřebu a z výdajů na hrubou tvorbu kapitálu. Konečná poptávka v sobě poté zahrnuje součet domácí poptávky a vývozu služeb a zboží, které jsou ovšem prováděny mezi rezidenty a nerezidenty. Mezi výdaje konečné spotřeby řadíme výdaje sektorů neziskových organizací, domácností a vlády. Hrubá tvorba kapitálu je zobrazena hrubou spotřebou, tedy tvorbou hrubého fixního kapitálu, pořízením cenností a změnou stavu zásob. Zjednodušeně výdajová metoda vypočítává HDP jako součet výdajů na konečnou spotřebu, hrubé tvorby dovozu a vývozu zboží, služeb a kapitálu a od této sumy je následně odečtena položka dovozu zboží a služeb (Kadeřábková et Žďárek, 2006). Souhrn veškerých výdajů za dané časové období nám zobrazí hodnotu veškerých finálních statků, vyprodukovaných za dané období. V celkovém součtu se nám vyskytnou čtyři sektory – domácnosti, vláda, firmy a sektor zahraničí (Wawrosz et al., 2012).

Vztah lze charakterizovat vzorcem: $Y = C + I + G + NX$

Y – hrubý domácí produkt

C – spotřební výdaje: výdaje na koupi statků konečné spotřeby

I – investiční výdaje: výdaje do statků dlouhodobé spotřeby

G – výdaje vlády: výdaje všech součástí státního sektoru

NX – čistý vývoz: vývoz do zahraničí - dovoz ze zahraničí

(Wawrosz et al., 2012).

Metoda výrobní

Tato metoda je založena na základě výpočtu produkce a mezispotřeby odvětví. Hrubá přidaná hodnota je tvořena rozdílem mezi produkcí a mezispotřebou. Mezispotřeba je tvořena hodnotou zboží a služeb, jež byla spotřebována v procesu výroby finálních statků HDP, tedy ji vypočítáme součtem hrubé přidané hodnoty veškerých výrobků, a k nim následně přičteme daně z těchto produktů. Celý proces je zakončen odpočtem dotací (Kadeřábková et Žďárek, 2006). Tato metoda vyjadřuje HDP jako součet přidané hodnoty v procesu výroby statků za dané období na určitém místě obohacených o prostou daň.

Vzorec pro výpočet: **HDP = GVA + NTP**

GVA – hrubá přidaná hodnota: vyprodukovaná reziduálním subjektem

NTP – čistá daň z produkce

(Wawrosz et al., 2012).

Metoda důchodová

V této metodě se sčítají veškeré jednotlivé důchody (příjmy), které obdrží vlastníci výrobních faktorů reziduálního původu v určitém časovém rámci. Je nutné říci, že výdaj spotřebitele je obvykle důchodem pro vlastníka výrobního faktoru, který se podílel na částečné, nebo celkové výrobě finálního statku. Při vzniku situace, kdy nejsou veškeré vyprodukované finální statky spotřebovány a přesouvají se do dalšího období jako zásoby, je jejich hodnota započítána ve výdajové metodě. Pokud měříme metodou důchodovou, je nutné si uvědomit, že vlastníci výrobních faktorů, kteří statky produkovali, pobírali důchody, ačkoli nebyly statky prodány. Metoda důchodová tedy sčítá důchody vlastníků výrobních faktorů podílejících se na produkci finálních statků v daném období, a dále připočítává příjmy, jež nejsou součástí důchodů vlastníků, ale zůstávají součástí cen finálních statků. Jedná se zejména o odpisy nebo nepřímé daně (Wawrosz et al., 2012). Mezi základní složky pro výpočet této metody řadíme náhrady zaměstnancům, daně z výroby a dovozu, smíšený důchod, provozní přebytek, dotace na výrobu a dotace na produkty.

Vzorec pro důchodovou metodu: **HDP = NZ+ HPPSD + DVD - DPV – FISIM**

NZ – náhrady zaměstnancům

HPPSD – hrubý provozní přebytek a smíšený důchod

DVD – daň z výroby a dovozu

DPV – dotace na produkty a výrobu

FISIM – finanční zprostředkovatelské služby

(Kadeřábková et Žďárek, 2006).

Alternativní pohledy na měření HDP

Gross Output

Gross Output neboli GO, je hrubý výstup navržený Markem Skousenem. Lze ho charakterizovat jako celkový výstup dané ekonomiky. Jeho hodnota je tvořena součtem položek HDP a mezi-vstupů. GO by měl teoreticky zobrazit výstup všech statků a služeb vyrobených v určitém časovém období na určitém místě (Skousen, 2009).

Ukazatel HDP byl vytvořen v období druhé světové války a jeho hlavním cílem bylo zobrazit agregátní poptávku podle keynesiánské ekonomie. Podle této školy ovšem HDP zcela ignoruje veškeré mezi-výdaje, a jeho hodnota tedy neodpovídá realitě (Skousen, 1990). GO tvoří několikanásobek HDP, spotřeba tvoří menší část celkového výstupu, než je tomu u HDP. Obchodní výdaje tvořené z mezi-vstupů a hrubých soukromých investic, tvoří největší ekonomický sektor, mnohem větší, než průmysl spotřebního zboží (Skousen, 2009).

HDP na obyvatele

Jednotlivé země se liší ve velikosti HDP. Pro srovnávání jednotlivých států mezi sebou není ukazatel HDP příliš vhodný. Jednotlivé země totiž nedisponují stejně velkým územím, stejným počtem obyvatel, ani množstvím kapitálových statků. Mnohem vhodnějším ukazatelem je přepočet HDP na jednoho obyvatele.

Vztah lze charakterizovat vzorcem: **$Y_p = Y / PEOP$**

Y_p – HDP na jednoho obyvatele

Y – HDP daného území/státu

$PEOP$ – počet obyvatel daného území/státu

Ukazatel HDP/obyvatel nám tedy umožňuje mnohem přesněji porovnávat HDP mezi jednotlivými státy (Wawrosz et al., 2012).

3.2 Míra nezaměstnanosti

Míra nezaměstnanosti vyjadřuje podle teorie procentuální podíl nezaměstnaných na ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Respektive na skupině zaměstnaných a nezaměstnaných. Nezaměstnanost bývá často vyjadřována také jako absolutní počet nezaměstnaných. Nezaměstnanost je chápána jako vážný společenský, sociální, a hlavně ekonomický fenomén. Nezaměstnanost je spojena s vývojem ekonomiky, stejně jako například inflace (Wawrosz et al., 2012). Za nezaměstnaného je považován člověk, který nemá zaměstnání, ale aktivně jej hledá. K vyjádření nezaměstnanosti se častěji používá míra nezaměstnanosti, oproti absolutní nezaměstnanosti.

Vzorec pro výpočet míry nezaměstnanosti: $u = U / (L + U) * 100$

u – míra nezaměstnanosti

U – počet nezaměstnaných

L – počet nezaměstnaných, včetně samostatně výdělečně činných osob

L + U – pracovní síla země

100 – procentuální vyjádření

V praxi je míra nezaměstnanosti vypočítávána buďto jako podíl registrovaných osob na úřadu práce vůči ekonomicky aktivním obyvatelům, nebo pomocí výběrového šetření, kdy se míra nezaměstnanosti vyjadřuje statisticky z určitého vzorku lidí. Při vypočítávání míry nezaměstnanosti může docházet ke zkreslení výsledků hned z několika důvodů. Zaprvé, do ekonomicky aktivních osob nejsou započítávány osoby, které aktivně nehledají práci, tedy že tyto osoby rezignovali na hledání a následné odvádění práce, a rozhodli se být závislé na sociálních dávkách. Zadruhé, do výpočtu nejsou započítávány různé formy pracovních úvazků. V tomto případě nejsou započítávány úvazky částečné, a tím pádem dochází ke zkreslení informací. Obvyklý důsledek těchto jevů je ten, že míra nezaměstnanosti bývá vyšší, než udává statistika (Wawrosz, 2012).

Makroekonomické příčiny nezaměstnanosti

Na úrovni makroekonomie jsou uváděny tři příčiny vzniku nezaměstnanosti, podle kterých je dále nezaměstnanost dělena na tři druhy.

Nezaměstnanost frikční

Tento druh nezaměstnanosti v sobě zahrnuje osoby nezaměstnané, které se do tohoto stavu dostali v důsledku různých životních situací, jako je například změna povolání, dostudování, vyučení, propuštění v důsledku přirozené změny organizační struktury podniku, nebo propuštění v důsledku špatné výkonnosti. U této skupiny nezaměstnaných je možné předpokládat, že si v brzké době znovu najdou zaměstnání a zahájí znovu pracovní výkon. Frikční nezaměstnanost je tedy obvykle propojována s procesem hledání nové práce a následně zaplněním volných pracovních pozic (Dornbusch et Fischer, 1994). Doba frikční nezaměstnanosti mohou prodlužovat dávky podpory v nezaměstnanosti. Nezaměstnaní mají tedy alespoň částečný příjem financí a nejsou proto povinováni přijmout první pracovní nabídku, čímž dochází k procesu prodlužování frikční nezaměstnanosti. Dalším důvodem může být nedostatečně efektivní informační systém nabídky nových pracovních pozic. Do frikční nezaměstnanosti lze započítat také sezónní nezaměstnanost, tedy jev, kdy jsou osoby zaměstnané pouze určité období v roce a zbytek času jsou nezaměstnané (Wawrosz, 2012).

Nezaměstnanost strukturální

K této formě nezaměstnanosti dochází v důsledku změny poptávky po určitém druhu produktu, které osoby vyrábějí. Například klesne-li poptávka po automobilech, vzroste nezaměstnanost v sektoru vyrábění automobilů. Je třeba si uvědomit, že výrobní trh je velmi diverzifikované místo a nachází se zde nepřeborné množství výrobních odvětví, avšak je třeba si také uvědomit, že k výkonu určité specifické profese jsou třeba také specifické znalosti a dovednosti. Těmito atributy není opatřena každá osoba stejně, a pokud nezaměstnaná osoba nesplňuje kritéria pro řádné plnění práce je nutné, aby se rekvalifikovala, tím pádem dochází k prodloužení doby strukturální nezaměstnanosti (Sirovátka et Mareš, 2003). Nezaměstnanost strukturální je důsledkem faktu, že trh není homogenního typu, ale heterogenního. Což znamená, že jednotlivé profese se od sebe navzájem oddělují a odlišují. Strukturální nezaměstnanost také může vznikat vlivem

regionální rozdílnosti. Obecně nám tedy strukturální nezaměstnanost vyjadřuje heterogenitu trhu, tedy fakt, že se liší struktura schopností, znalostí a dovedností u osob hledajících práci, a dále, že se liší struktura znalostí, dovedností a schopností firem, hledajících nové pracovníky (Mach, 2001).

Nezaměstnanost cyklická

Cyklická nezaměstnanost koreluje s vývojem ekonomiky a s jejími výkyvy. Tedy s hospodářským cyklem, ve kterém HDP určité ekonomiky klesá nebo stoupá nepravidelně a krátkodobě. Ve vztahu cyklické nezaměstnanosti a HDP je patrný jev, že pokud HDP klesá, stoupá míra nezaměstnanosti. Pokud HDP stoupá, klesá míra nezaměstnanosti. Logicky lze tento jev vysvětlit tak, že pokud klesá HDP, klesá rovněž počet vyrobených finálních statků, a tudíž klesá také počet zaměstnanců, kteří jsou pro jejich výrobu třeba. Je nutné nezaměňovat zde pojem strukturální a cyklické nezaměstnanosti. U nezaměstnanosti strukturální dochází k poklesu poptávky pouze po výrobcích určitého odvětví. Oproti tomu u nezaměstnanosti cyklické, dochází k procesu snížení poptávky po produktech u většiny odvětví (Wawrosz et al., 2012). Na počátku recese a krize se obvykle firmy bojí propouštět zaměstnance z důvodu toho, že pokud by byla znovu oživena výroba, tak by neměla firma dostatek zaměstnanců. Bylo by poté nutné přijmout nové zaměstnance, kteří ve firmě nikdy předtím nepracovali a zaškolit je, což je nákladný proces (Wawrosez et Heissler, 2012). Pokud se firma přiklání k názoru, že recese bude krátkodobého charakteru, obvykle své zaměstnance nepropustí a vyplácí nadále mzdu i za faktu, že je to pro ně ztráta (Mach, 2001). Po pominutí recese firmy ovšem nemusí zvedat stavy zaměstnanců na před recesní úroveň hned z několika důvodů. Zaprvé, neví se, zdali náhlé zvýšení HDP a tudíž poptávky není jen krátkodobé. Nechtějí riskovat zvýšení nákladů na nábor nových zaměstnanců a jejich zaškolení, aby je poté museli znovu propustit z důvodu poklesu hladiny HDP. Zadruhé, firmy mohou zefektivnit výrobní proces a mohou tím pádem zvýšit výrobní kapacitu, aniž by museli navýšit stavy zaměstnanců na před recesní úroveň (Wawrosz et Heissler, 2012). Pokud se tedy výrobní kapacita zvýší bez zvýšení stavů zaměstnanců na před recesní úroveň, dochází k takzvanému „jobless recovery“ efektu (Wawrosz et al., 2012). Obvykle ovšem zvýšení produkce donutí firmy zvýšit také stav zaměstnanců. Období „jobless recovery“ ovšem může trvat v řádu desítek měsíců (Wawrosz, 2012).

Přirozená míra nezaměstnanosti

Do přirozené míry nezaměstnanosti řadíme v makroekonomii nezaměstnanost frikční a nezaměstnanost strukturální. Je to pochopitelné, neboť nezaměstnaní jsou v jejich pozici z přirozených důvodů. Buďto proto, že struktura jejich znalostí, schopností a dovedností neodpovídá struktuře poptávky pracovních pozic, nebo proto, že se stali nezaměstnanými přirozeným důsledkem, jako např. dokončením vzdělání a aktivně hledajících novou pracovní pozici. Při jevu, kdy je přirozená nezaměstnanost rovna frikční a strukturální nezaměstnanosti, a je zde také odpovídající geografická struktura, všichni nezaměstnaní by teoreticky měli být schopni najít zaměstnání (Wawrosz et Heissler, 2012). Z makroekonomického hlediska je tedy přirozená nezaměstnanost jevem, při kterém nedochází ke zrychlování ani zpomalování inflace (Mach, 2001). Důvod vazby je v tomto případě zřejmý. Pokud všichni, kteří chtějí pracovat při daných mzdových sazbách, najdou práci, nemají zaměstnavatelé důvod mzdové sazby navyšovat. Na agregátní úrovni tím pádem nedochází ke snižování ani zvyšování mezd, a tím pádem není žádný důvod ke změně cenových hladin, tudíž nedochází k inflačnímu procesu (Wawrosz, 2012). Nezaměstnanost nemůže být nikdy nulová. Tím pádem nemůže být nulová ani nezaměstnanost přirozená. Míra přirozené nezaměstnanosti je nestálá a její výše se neustále mění z mnoha důvodů. Jedná se například o schopnosti, znalosti a dovednosti zaměstnanců, výše podpor v nezaměstnanosti a struktura poptávky po zaměstnancích (Dornbusch et Fischer, 1994). Pokud je hodnota přirozené míry nezaměstnanosti rovna celkové nezaměstnanosti, měla by HDP odpovídat hodnotě potenciálního produktu, a tím pádem by v ekonomice nemělo docházet ke zvyšování inflace (Wawrosz et al., 2012). Okunův zákon vyjadřuje vztah mezi HDP a potenciálním produktem na straně jedné, a zároveň popisuje vztah mezi skutečnou mírou nezaměstnanosti a přirozenou mírou nezaměstnanosti na straně druhé. Pokud tedy poklesne hladina HDP o jedno procento pod potenciální produkt, tak zároveň s tímto jevem vzroste také skutečná míra nezaměstnanosti o určité procento nad přirozenou mírou nezaměstnanosti (Wawrosz, Heissler et al., 2012).

Mikroekonomické příčiny nezaměstnanosti

Na mikroekonomické úrovni se objevuje řada příčin, které ovlivňují nezaměstnanost.

Minimální mzda

Pokud je výše tržní mzdy nižší, než výše minimální mzdy, je současně s tímto jevem vyšší nabídka práce, než poptávka po práci. Za předpokladu, že by výše minimální mzdy nebyla nad úrovní mzdy tržní, tak by část nezaměstnaných našla práci a zbývající část by se o hledání práce ani nepokoušela. Část, která by práci našla lze označit za skupinu nedobrovolně nezaměstnaných (Wawrosz et Heissler, 2012).

Progresivní zdanění

Při jevu progresivního zdanění roste s výší mzdy také daňová sazba. Vlivem progresivního zdanění tedy člověk s vyšším příjmem má nižší přírůstek čisté mzdy, tedy mzdy po zdanění, oproti přírůstku mzdy hrubé, tedy mzdy před zdaněním. Na základě tohoto jevu lze říci, že progresivní zdanění ovlivňuje nezaměstnanost tím, že demotivuje zaměstnance s vyššími příjmy, a také může stimulovat některé zaměstnance k tomu stát se nezaměstnanými (Wawrosz, 2012).

Sociální dávky, pojištění v nezaměstnanosti

V případě, že jsou lidé pojištěni proti nezaměstnanosti, dostávají pojistné plnění v případě, že se stanou nezaměstnanými. V případě, že se stanou nezaměstnanými, mohou také pobírat sociální dávky. Příjem nezaměstnaných je tedy alespoň z části kryt z této formy podpory a nezaměstnaní nemusí tedy brát první pracovní příležitost, která se jim naskytne (Wawrosz, 2012).

Vysoká ochrana zaměstnanců

Ekonomická teorie tento jev označuje jako model s „insidery“ a „outsidery“. Zaměstnaní lidé jsou z tohoto pohledu „insidery“, neboť se nacházejí uvnitř firem. Tyto firmy o nich mají informace, znají jejich dovednosti a pracovní morálku. Naproti tomu „outsidery“ jsou osoby hledající zaměstnání. Pro firmy jsou tyto osoby mnohem nákladnější položkou. Firmy totiž o těchto lidech nemají informace - například o jejich

pracovní morálce, či pracovních schopnostech. Dalším důvodem, který nelze opomenout je ten, že nové pracovníky je třeba nejprve zaškolit, což také zvyšuje náklady.

Lidský kapitál

V současném světě vyžaduje většina pracovních pozic adekvátní kvalifikaci, tedy souhrn znalostí, schopností a dovedností potřebných k vykonávání práce. Pokud nezaměstnaný, hledající práci, nedisponuje dostatečným lidským kapitálem tak, aby uspokojil potenciální zaměstnavatele, je pravděpodobné, že zaměstnání nenajde. Můžeme tedy konstatovat, že nejlepší cestou ke snížení nezaměstnanosti je zvyšování úrovně lidského kapitálu (Dornbush et Fischer, 1994). Ke zvyšování úrovně lidského kapitálu je bezesporu potřebný dobře fungující kapitálový trh, který umožňuje, že lidé usilující o navýšení svého lidského kapitálu, mají dostatečné finanční prostředky na pokrytí nákladů s tím spojených (Sirovátka et Mareš, 2003).

Důsledky nezaměstnanosti

Nezaměstnanost způsobuje problémy, vzbuzuje lidskou nespokojenost a v obvyklých případech je spojena se ztrátou. Z ekonomického hlediska je patrné, že nezaměstnanost ovlivňuje ekonomiku tím, že nezaměstnaní neprodukují statky, které by potenciálně mohli produkovat, tím pádem může docházet ke snížení HDP (Wawrosz, 2012).

3.3 Inflace

Inflace je nárůst všeobecné cenové hladiny zboží a služeb v ekonomice v určitém časovém období. Je měřena indexem spotřebitelských cen (CPI), lze ji definovat jako změnu ceny koše zboží a služeb. Tento koš je nakupovaný specifickou skupinou domácností.

Inflace se měří z hlediska roční míry růstu.

K negativním dopadům inflace patří snížení reálné hodnoty peněz a nejistota spojená s budoucí hodnotou peněz. Vysoká inflace může vést také k nedostatku zboží (Wawrosz, 2012).

Typy inflace

Inflace může být rozdělena do tří skupin – mírná inflace, pádivá inflace a hyperinflace.

Mírná inflace

Nastává, když se tempo růstu cen pohybuje v řádu jednotek procent. Tempo růstu inflace není vyšší, než tempo růstu výroby.

Pádivá inflace

Pádivá inflace nastává v okamžiku, kdy míra inflace přesáhne hladinu 10%. Tempo růstu cen je vyšší, než tempo růstu výroby.

Hyperinflace

Hyperinflace – extrémní tempo růstu cen. Peníze již nevykonávají funkci a postrádají smysl. Dochází k extrémní neúměrnosti cen zboží. Při výskytu hyperinflace bývá řešením cenová reforma (Wawrosz, 2012)

Výpočet míry inflace

K výpočtu míry inflace je nutný spotřebitelský index cen – CPI.

K výpočtu spotřebitelského indexu cen CPI je používán tzv. spotřební koš, který se skládá z 699 položek zboží a služeb, rozdělených do 12 skupin.

- I. Potraviny a nealkoholické nápoje**
- II. Alkoholické nápoje a tabákové výrobky**
- III. Obuv a odívání**
- IV. Bydlení, voda, paliva, energie**
- V. Bytové vybavení, zařízení domácností, opravy**
- VI. Zdraví**
- VII. Doprava**
- VIII. Pošty a telekomunikace**
- IX. Rekreace a kultura**
- X. Vzdělávání**

XI. Ubytování a stravování

XII. Ostatní zboží a služby

Výpočet CPI

K výpočtu CPI lze použít tento vzorec.

$$\text{CPI} = (\text{Q}_0 * \text{P}_1) / (\text{Q}_0 * \text{P}_0) * 100$$

Q – množství zboží

P – cena zboží

Indexy – značí období (0, 1)

Důsledky inflace

Nečekaná inflace dokáže narušit rovnováhu ekonomiky. Je proto v ekonomii obávaným pojmem. Inflace dokáže negativně ovlivnit příjemce fixního důchodu a negativně působí na platy a mzdy, jejichž hodnota se nemění (Wawrosz et Heissler, 2012). Díky inflaci ovšem klesá množství statků a služeb, které si za daný plat nebo mzdu můžeme reálně koupit. V takovémto případě dochází k oslabování kupní síly fixního důchodu.

Skoková inflace může také ovlivňovat rovnováhu ekonomiky. Působí negativně na měnové kurzy, nabídku, poptávku a de-stimuluje ekonomickou aktivitu.

Oproti tomu mírná a očekávaná inflace může na ekonomiku působit pozitivně (Wawrosz, 2012).

4 EU a její postavení ve světové ekonomice a světovém dění

4.1 Vznik a vývoj EU

Po skončení II. světové války se Evropa jen těžko vypořádávala s jejími následky. V rozdělené Evropě panoval strach z probíhající studené války mezi USA a tehdejším SSSR. Proto představitelé předních evropských států dospěli k závěru nutnosti sloučení ekonomických zájmů jejich zemí. Také se domnívali, že zvýšení životní úrovně obyvatelstva by mohlo předejít dalším případným konfliktům, které si Evropa již nemohla dovolit. Tato idea představovala první krok v cestě za sjednocením Evropy.

Schumanův plán - ESUO

Robert Schumann, tehdejší francouzský ministr zahraničí, pověřil tehdejšího francouzského ministra pro plánování Jeana Monneta vypracováním plánu na začlenění Německa do společenství států západní Evropy. Jean Monnet byl přesvědčen o tom, že pokud má být taková spolupráce mezi evropskými zeměmi dlouhodobě úspěšná, je nutné rozvíjet ji postupně. V počátku bylo tedy nutné zaměřit se pouze na určitá vybraná odvětví spolupráce a postupně na ně přenášet další pravomoci (Šišková et Stehlík, 2007).

Deklarace byla přednesena dne 9. května 1950 v Paříži. Přednesl ji Robert Schumann.

Sdružení evropských národů vyzývalo ke skoncování dlouhodobého nepřátelství mezi Francií a Německem. Francie v deklaraci navrhovala, aby se celá francouzská a německá výroba uhlí a oceli podřídila společnému Vysokému úřadu, jehož úkolem bylo dále zajišťovat zvyšování kvality produkce, modernizaci výroby a zrychlení kvality dodávky v co nejkratším čase. Hlavním úkolem Vysokého úřadu byl dohled nad stejnými podmínkami pro Francii, Německo a ostatní státy, které měly zájem se k nim připojit.

Společné hospodářské zájmy a solidarita měly zajistit pevnost a spolupráci v uskupení mezi evropskými státy. Společná výroba uhlí a oceli pod dozorem Vysokého úřadu také zajišťovala nemožnost výroby zbraní.

Dle deklarace měla být společná výroba uhlí a oceli nabídnuta všem státům světa tak, aby se pomocí této deklarace dosáhlo společné stability a pokroku, tím pádem také světového míru.

Přednesení deklaráce Robertem Schumannem dne 9. května 1950 se dodnes slaví jako Den Evropy. Na základě Schumannovy deklaráce byla dne 18. dubna 1951 podepsána smlouva o Evropském společenství uhlí a oceli. Smlouvu podepsalo šest států – Francie, Německo, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko. Smlouva vstoupila v platnost dne 27. července 1952 (Šišková et Stehlík, 2007).

Římské smlouvy

Tento název označuje dohromady dvě smlouvy. První se týká založení Evropského hospodářského společenství – EHS, druhá se týká založení Evropského společenství pro atomovou energii – Euratom. Tyto smlouvy podepsalo Německo, Francie, Itálie, Belgie, Lucembursko a Nizozemsko.

Smlouvy vstoupily v platnost dne 1. ledna 1958.

Evropské hospodářské společenství – EHS

Hlavním cílem smlouvy o EHS bylo neustálé vylepšování vztahů mezi evropskými národy a zlepšování kvality životní úrovně v nich. Dále odstraňování nevyváženosti jednotlivých regionů a postupné odstraňování blokády v mezinárodním obchodě. Smlouva zahrnovala odstraňování celních omezení v oblasti dovozu a vývozu mezi zeměmi, které smlouvu podepsaly. Dále bylo ve smlouvě usilováno o postupné zrušení překážek v pohybu osob, služeb a kapitálu. Celkově šlo tedy o komplexní vylepšování mezinárodního trhu a zjednodušení a unifikaci vnitrostátních právních předpisů pro fungování společného trhu.

Dalším krokem smlouvy o EHS bylo vytvoření evropského sociálního fondu pro zlepšování možnosti zaměstnávání pracovní síly. V této části smlouvy bylo projednáváno zejména téma týkající se zvyšování profesní kvalifikace pracovníků, a dále jejich geografická mobilita uvnitř společenství. Smlouva se týká také sociální oblasti, zejména v oblasti pracovního práva, pracovních podmínek, sociálního zabezpečení, podmínek ochrany zdraví při práci a vzdělávání (Smlouva o založení EHS, 1958).

Evropské společenství pro atomovou energii – Euratom

Důvodem pro vytvoření této smlouvy bylo, podle jejich signatářů, vytvoření bezpečnostních podmínek pro využívání atomové energie. Tedy vyloučení jaderné energie pro účely ohrožení životů a zdraví obyvatelstva.

Cílem společenství pro atomovou energii bylo tedy usilovat o rovnoměrné a pravidelné zásobování zemní rudou a jadernými palivy pro členské země společenství.

Společenství dále zaujímal postoj dozoru nad zneužitím jaderné energie k ničení (Smlouva o založení Euratomu, 1958).

Vznik Evropských společenství – ES

V roce 1965 došlo ke sloučení všech tří předešlých dohod o spolupráci do jediné smlouvy. Tedy doposud existující smlouvy Evropského společenství uhlí a oceli, Evropského společenství pro atomovou energii a Evropského hospodářského společenství byly sloučeny do jediné smlouvy, smlouvy o Evropském společenství.

Dohoda o Evropském společenství vstoupila v platnost dne 1. července 1967. Postupem času začalo docházet k myšlence rozšíření Evropského společenství o další aktéry, kteří projeví zájem. Jako první se k původní šestce ES připojily v roce 1973 Spojené Království, Irsko a Dánsko.

V roce 1976 byl založen Evropský fond pro regionální rozvoj. Účelem založení tohoto fondu bylo převádění peněžních toků z bohatých a prosperujících regionů do méně vyspělých, kde využití těchto peněžních toků způsobilo zlepšení funkce a životní úrovně regionu. Peněžní prostředky zde byly použity například na vybudování komunikací, nebo na vytvoření nových pracovních míst.

V roce 1981 vstoupil do Evropského společenství desátý stát – Řecko. V roce 1986 se k ES přidalo také Portugalsko a Španělsko. Toto dvojité rozšíření Evropského společenství směrem na jih mělo za následek diverzifikování ES v jeho strukturách, ale také zvětšení rozdílu úrovně života obyvatel v jednotlivých členských státech.

V roce 1990 došlo v Německu ke sjednocení západního Německa s východním. Německo od té doby vystupuje jednotně. Prostor východního Německa se tedy od roku 1990 připojil k ES.

Smlouva o Evropské unii – Maastrichtská smlouva

Smlouva o Evropské unii, neboli Maastrichtská smlouva byla podepsána dne 7. února 1992 ve městě Maastricht v Nizozemsku.

Ratifikována byla dne 1. ledna 1993. Název společenství přechází z Evropského společenství – ES na Evropskou unii – EU.

Maastrichtská smlouva představovala tedy novou zásadní etapu ve spolupráci evropských států. Evropská unie byla založena na základě smlouvy o Evropském společenství. Smlouva o ES tedy vytvořila tzv. první pilíř smlouvy o EU, a byla doplněna ještě druhým a třetím pilířem smlouvy. Druhý pilíř smlouvy o EU se týkal společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Třetí pilíř se týkal policejní a justiční spolupráce (Šišková et Stehlík, 2007).

Maastrichtská smlouva:

I. pilíř – Smlouva o Evropských společenstvích

II. pilíř – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

III. pilíř – Policejní a justiční spolupráce

- **zavedení společné zahraniční a bezpečnostní politiky**
- **zavedení spolupráce v oblasti justice, policie a vnitra**
- **zavedení občanství Evropské unie,**
- **vytváření mechanismů pro uskutečnění hospodářské a měnové unie**
- **změny v institucionální struktuře**
- **posílení demokratických základů, na kterých je Evropská unie vybudována**

Ratifikace Maastrichtské smlouvy neprobíhala jednoduše. Bylo to způsobeno faktem, že smlouva sama o sobě zasahovala do ústav členských států. Státy byly nuceny k ústavním změnám. Dánsko odmítlo smlouvu v celostátním referendu. I přes tento fakt, však byla smlouva ratifikována všemi deseti členskými státy, a tím pádem nic nebránilo vzniku EU (Šišková et Stehlík, 2007).

Maastrichtská smlouva mimo jiné přinesla založení Fondu soudržnosti, neboli založila Kohezní fond. Tento fond je určen k podpoře rozvoje chudších států v EU.

Nárok na příspěvkové čerpání z kohezního fondu mají státy, které nedosahují průměru 90% HDP Evropské unie. Kohezní fond převážně financuje budování transevropských dopravních sítí a ochranu životního prostředí.

V roce 1992 se ke společenství připojily Švédsko, Finsko a Rakousko. Následně poté v roce 1993 také došlo k realizování plánovaného volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu.

Amsterdamská smlouva

Amsterdamská smlouva byla podepsána dne 2. října 1997 v Amsterdamu. Ratifikována byla dne 1. května 1999, po skončení schvalovacích procesů od všech patnácti členských států. Tato smlouva měla sloužit k upevnění pozice dosavadních právních ustanovení v EU a také měla znamenat jejich rozšíření.

Amsterdamská smlouva přinesla EU větší sociální roli než doposud. Do zřizovacích smluv se dostal termín - evropské nástroje ochrany sociálních práv, v podobě Evropské sociální charty a Komunitární charty základních sociálních práv pracovníků. Dále se rozšířila i ochrana občanských práv a úprava ochrany spotřebitele (Šišková et Stehlík, 2007).

V rámci Amsterdamské smlouvy je Evropská unie založena na zásadách svobody, demokracie a dodržování základních lidských práv a svobod.

V rámci této smlouvy se také začal více používat termín „spolurozhodování“. V rámci tohoto termínu došlo ke zlepšení transparentnosti, a také ke zlepšení rozhodovacího procesu.

Smlouva z Nice

Smlouva z Nice byla podepsána dne 26. února 2001 a ratifikována byla dne 1. února 2003. Završila se tak mezinárodní konference, jejímž úkolem bylo nastavení evropských institucí tak, aby tyto instituce byly připraveny na přijetí nových členů do EU.

Tato smlouva upravuje právní rámec fungování EU. Upravuje tedy rozhodovací proces a zavádí také nový mechanismus založený na váze hlasů členských států. Vzniká zde pojem tzv. trojitě většiny, tedy dosažení většiny hlasů ve třech směrech. Zaprvé, s ohledem na počet členských států. Zadruhé, s ohledem na počet hlasů a zatřetí, s ohledem na demografické respektování většiny. Jde tedy o hlasování kvalifikovanou většinou.

Ve smlouvě také dochází ke zvýšení počtu europoslanců ze 700 na 732. Dále se Evropská komise skládá pouze z jednoho zástupce na jeden členský stát. Před smlouvou z Nice bylo obvyklé, že větší státy v EU měly zástupce dva (Šišková et Stehlík, 2007).

Smlouva z Nice dále prohlubuje spolupráci mezi členskými státy v rámci tří pilířů zakotvených ve smlouvě z Maastrichtu.

Smlouva z Nice také přinesla Chartu základních práv EU, která stanovuje práva a svobody občanů členských států Evropské unie.

Rozvoj EU

Rok 1999 byl pro EU také rokem vytvoření společné měny eura a dále uskupení eurozóny. V roce 2002 byly zavedeny eurobankovky a euromince ve dvanácti členských státech. Tyto země se tím pádem staly členy tzv. eurozóny.

V roce 2004 došlo v Evropské unii k největšímu rozšíření od jejího vzniku. Do EU v roce 2004 přistoupilo 10 nových členů – Česká republika, Kypr, Estonsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Polsko, Maďarsko, Slovinsko a Slovenská republika.

V roce 2007 vstoupilo do EU také Bulharsko a Rumunsko (Šišková et Stehlík, 2007).

Lisabonská smlouva

Lisabonská smlouva, pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství, byla podepsána dne 13. prosince 2007 v klášteře sv. Jeronýma v portugalském Lisabonu.

Po ratifikování všemi státy vstoupila v platnost dne 1. prosince 2009. Novelizuje stávající, základní smlouvy a klade si za cíl poskytnout EU odpovídající právní rámec.

Evropská unie by se tímto krokem měla stát demokratičtější a transparentnějším uskupením. EU v rámci Lisabonské smlouvy získala vlastní právní subjektivitu, zakotvenou ve smlouvě o Evropské unii, článek 46a, který potvrzuje, že EU má právní subjektivitu. Tento právní statut má pro EU zajistit pravomoc lépe podporovat solidaritu a bezpečnost. EU se tímto stále více snaží posilovat svou pozici na úrovni světové politiky.

Lisabonská smlouva posiluje úlohu Evropského parlamentu, který se dostává tímto krokem na úroveň Rady EU. Smlouva dále zavádí funkci stálého předsedy Evropské rady, který je volen evropskou radou na dva a půl roku, a může být zvolen dvakrát po sobě.

Lisabonská smlouva také přináší možnost vystoupení členského státu z EU. (Šišková et Stehlík, 2007).

EU 28 a shrnutí

V roce 2013 vstoupil do Evropské unie prozatím poslední člen – Chorvatsko.

V rámci posledního desetiletého období si EU postupně snaží přisvojit práva na rozhodování v jednotlivých členských státech, za což se oprávněně stává terčem kritiky. Postupně se snaží vytvořit z celé Evropy jediný unifikovaný stát.

EU se v současné době zmítá v problémech v oblastech Turecké otázky, migrační krize, Řecké krize a Brexitu.

4.2 Postavení EU ve světové ekonomice

V této kapitole bude ekonomika EU 28 porovnávána s vybranými světovými ekonomikami, mezi které patří USA, Japonsko, Rusko a UK.

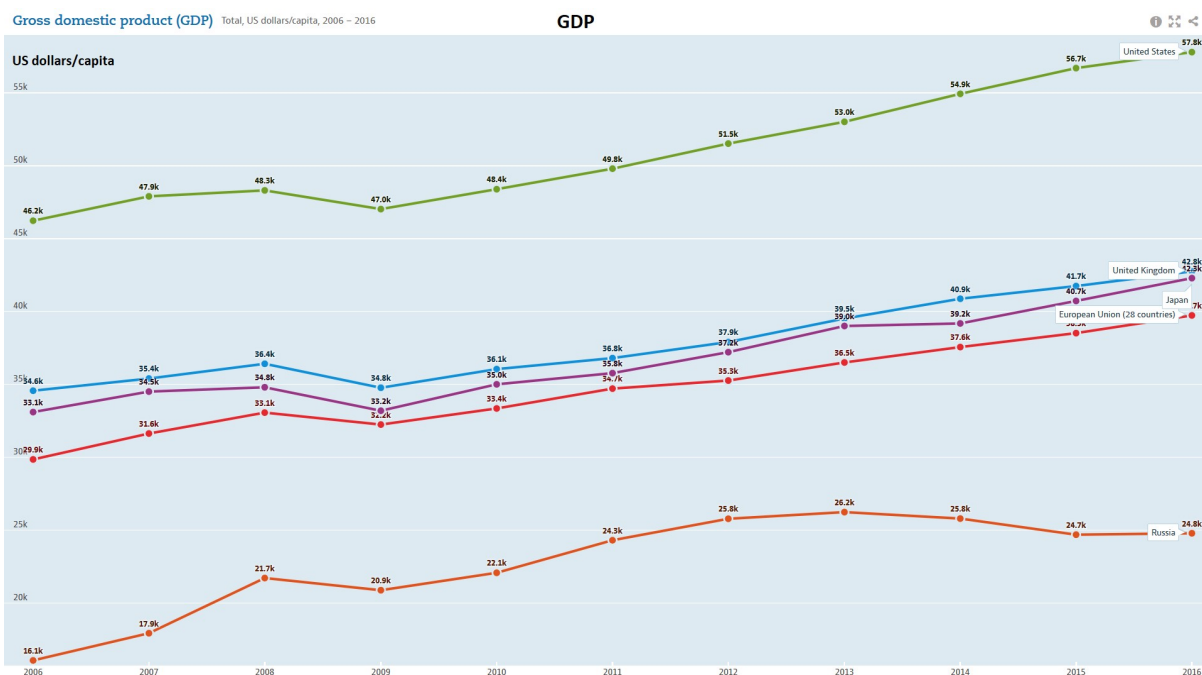
4.2.1 Komparace podle HDP

V následující tabulce je zobrazeno porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle HDP na obyvatele. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 95 – 96.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	29 855	31 631	33 067	32 246	33 352	34 713	35 266	36 506	37 564	38 520	39 735
Japan	33 103	34 508	34 804	33 196	35 008	35 775	37 214	39 008	39 183	40 727	42 293
Russia	16 066*	17 932*	21 718*	20 881*	22 078*	24 310	25 785	26 240	25 797	24 692	24 789
United Kingdom	34 570	35 403	36 416	34 772	36 051	36 805	37 908	39 519	40 878	41 748	42 757
United States	46 231	47 902	48 311	47 028	48 394	49 800	51 521	53 016	54 935	56 701	57 797

Postavení EU ve světové ekonomice dle HDP/obyvatele – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle HDP/obyvatele – graf. Zdroj: OECD

Z podkladových dat lze vypočítat, že výše HDP na jednoho obyvatele v EU v roce 2016 odpovídala hodnotě 39 735 USD. Jedná se o druhou nejnižší hodnotu HDP v porovnávané skupině.

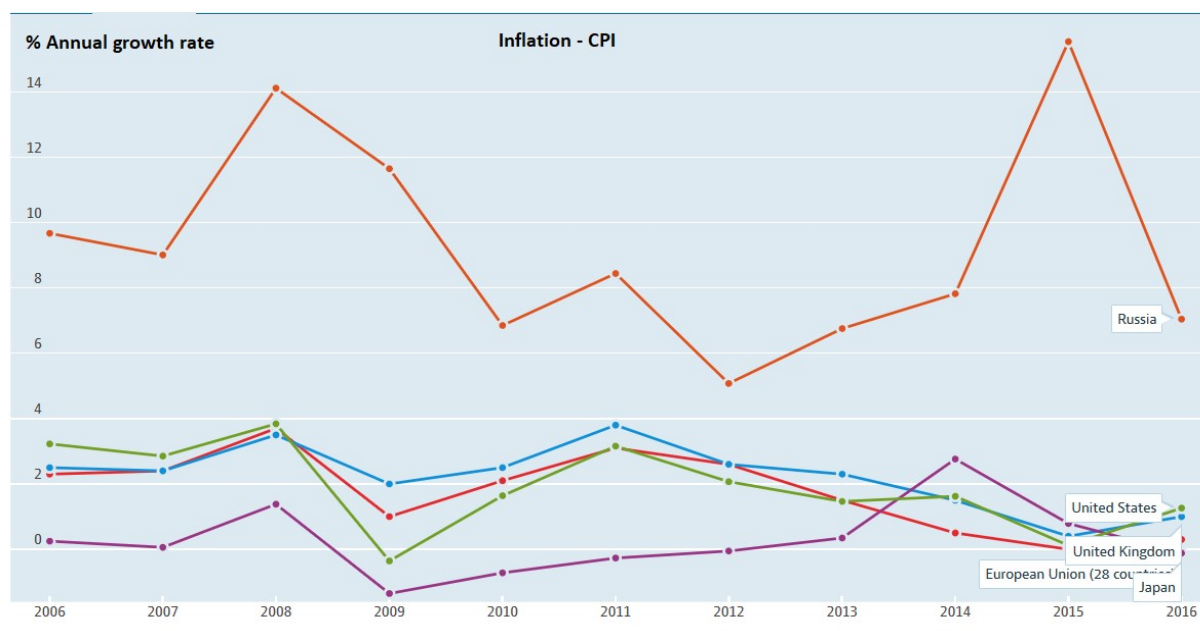
4.2.2 Komparace podle míry inflace

V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle míry inflace. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 99 – 100.

Location ▾	▾ 2006	▾ 2007	▾ 2008	▾ 2009	▾ 2010	▾ 2011	▾ 2012	▾ 2013	▾ 2014	▾ 2015	▾ 2016
European Union (28 countries)	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
Japan	0.2	0.1	1.4	-1.4	-0.7	-0.3	-0.1	0.3	2.8	0.8	-0.1
Russia	9.7	9.0	14.1	11.6	6.8	8.4	5.1	6.8	7.8	15.5	7.0
United Kingdom	2.5	2.4	3.5	2.0	2.5	3.8	2.6	2.3	1.5	0.4	1.0
United States	3.2	2.9	3.8	-0.4	1.6	3.2	2.1	1.5	1.6	0.1	1.3

Postavení EU ve světové ekonomice dle míry inflace – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle míry inflace – graf. Zdroj: OECD

Z podkladových dat lze vypočítat, že míra inflace v EU v roce 2016 odpovídala hodnotě 0,3%. Jedná se o mírnou inflaci, která je srovnatelná s UK a USA, je z nich ovšem nejnižší. Poněkud vyšší míru inflace lze pozorovat v ekonomice Ruska. Japonsko zaznamenalo v roce 2016 mírnou deflaci.

4.2.3 Komparace podle míry nezaměstnanosti

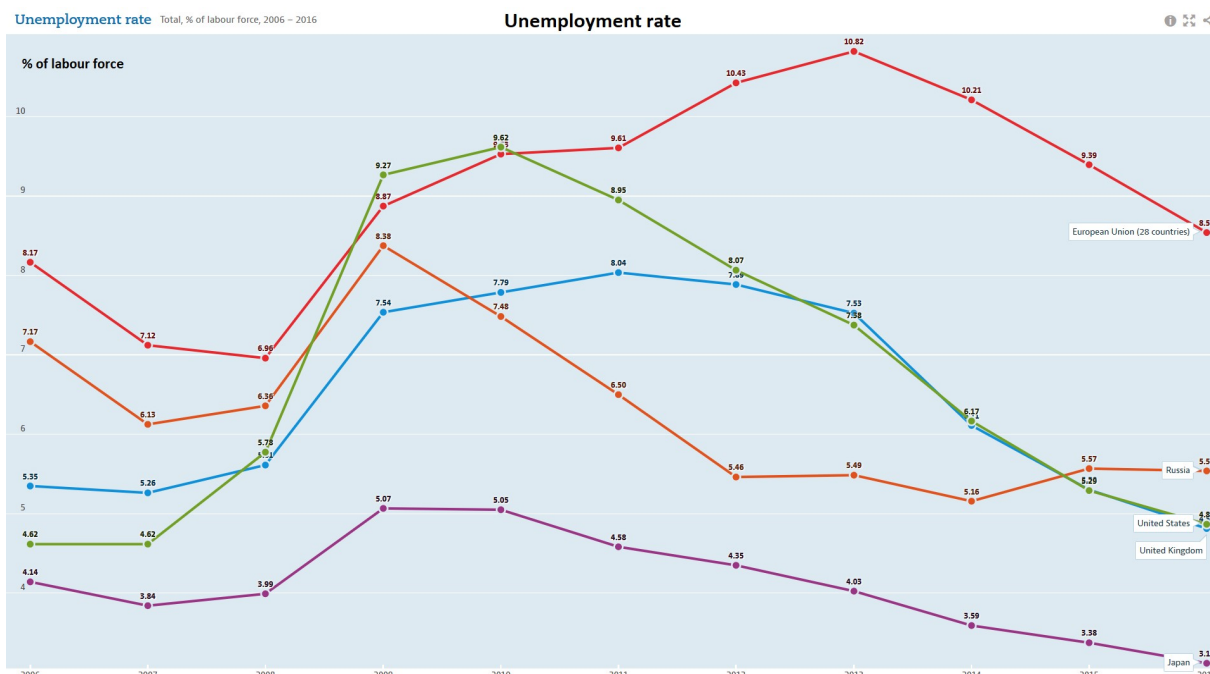
V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle míry nezaměstnanosti. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 103 – 104.

Unemployment rate Total, % of labour force, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	8.17	7.12	6.96	8.87	9.53	9.61	10.43	10.82	10.21	9.39	8.54
Japan	4.14	3.84	3.99	5.07	5.05	4.58	4.35	4.03	3.59	3.38	3.12
Russia	7.17	6.13	6.36	8.38	7.48	6.50	5.46	5.49	5.16	5.57	5.54
United Kingdom	5.35	5.26	5.61	7.54	7.79	8.04	7.89	7.53	6.11	5.30	4.81
United States	4.62	4.62	5.78	9.27	9.62	8.95	8.07	7.38	6.17	5.29	4.87

Postavení EU ve světové ekonomice dle míry nezaměstnanosti - tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle míry nezaměstnanosti – graf. Zdroj: OECD

Z podkladových dat lze vypočítat, že míra nezaměstnanosti v EU v roce 2016 byla 8,54%. V naší porovnávané skupině ekonomik se jedná o nejvyšší hodnotu. Nejnižší hodnoty dosáhlo v roce 2016 Japonsko, které mělo míru nezaměstnanosti pouze ve výši 3,12%.

4.2.4 EU v celosvětových obchodních vztazích podle importu a exportu

Tato podkapitola porovnává EU 28 s vybranými ekonomikami podle importu a exportu.

4.2.4.1 Import zboží

Následující tabulka porovnává pět vybraných světových ekonomik podle importu zboží.

Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 107 – 108.

Trade in goods Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 647 172	1 899 963	2 254 906	1 657 373	1 934 444	2 306 424	2 199 448	2 185 115	2 191 519	1 890 072	1 820 902
Japan	523 888	559 096	694 548	488 760	625 285	794 104	829 793	784 876	798 696	629 413	584 316
Russia	163 187	223 084	288 673	183 924	245 680	318 555	335 771	341 269	307 875	193 021	191 494
United Kingdom	593 792	622 530	630 246	487 544	560 111	638 283	643 516	655 542	683 588	618 127	582 662
United States	1 878 194	1 986 348	2 141 287	1 580 025	1 938 950	2 239 885	2 303 749	2 294 247	2 385 480	2 273 250	2 208 008

Postavení EU ve světové ekonomice dle importu zboží – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle importu zboží – graf. Zdroj: OECD

Z údajů lze vypočítat, že v importu zboží dominuje USA s hodnotou 2,2 bilionu USD, a EU s hodnotou 1,8 bilionu USD. Za nimi stojí shodně UK a Japonsko s hodnotou importu zboží 0,58 bilionu USD. Rusko zaujímá nejnižší příčku s hodnotou 0,19 bilionu USD.

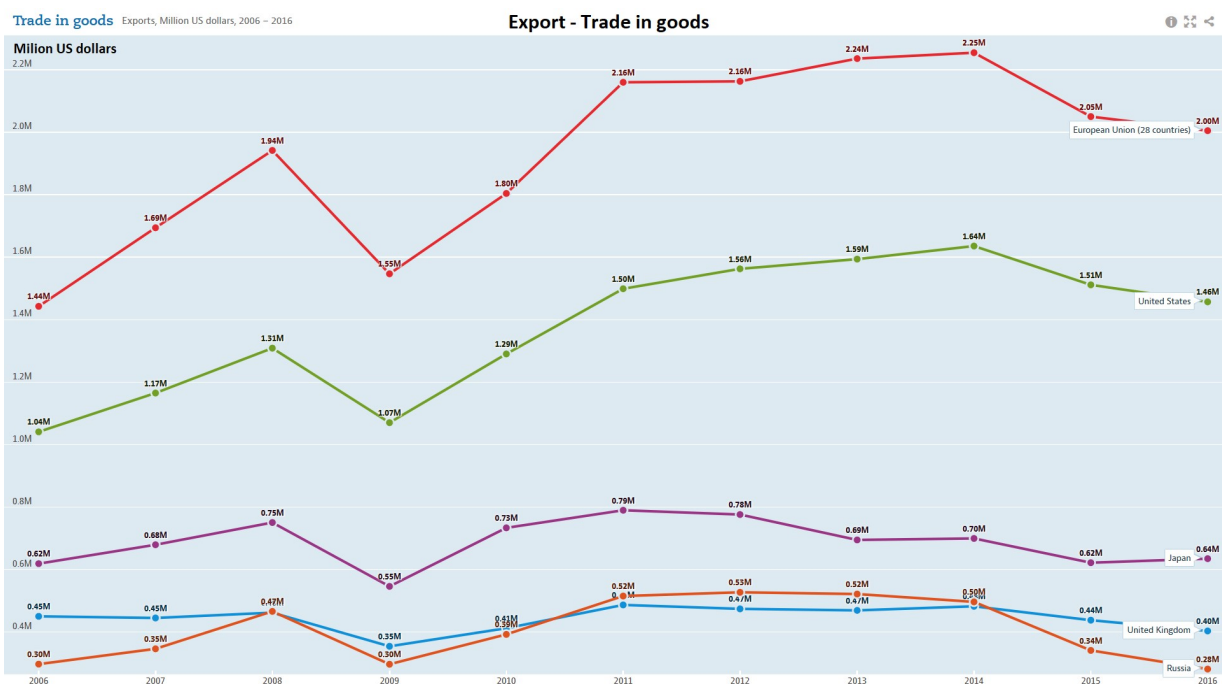
4.2.4.2 Export zboží

V následující tabulce je zobrazeno porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle exportu zboží. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 109 – 110.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 442 653	1 694 125	1 941 567	1 546 754	1 803 901	2 159 704	2 162 689	2 235 519	2 254 359	2 049 867	2 004 817
Japan	619 029	679 577	750 677	546 337	733 716	789 962	776 269	694 983	699 825	622 089	635 027
Russia	297 481	346 531	466 298	297 155	392 674	515 409	527 434	521 836	496 806	341 419	281 709
United Kingdom	450 436	445 272	462 270	354 528	412 436	487 014	474 408	469 546	482 604	438 126	403 633
United States	1 040 905	1 165 151	1 308 795	1 070 331	1 290 278	1 498 886	1 562 631	1 593 707	1 635 563	1 511 381	1 456 956

Postavení EU ve světové ekonomice dle exportu zboží – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle exportu zboží – graf. Zdroj: OECD

Na prvním místě v exportu zboží se nachází EU s hodnotou 2 biliony USD. Na druhém místě se nachází USA s hodnotou 1,45 bilionu USD. Export zboží Japonska, Ruska a UK je podstatně nižší.

4.2.4.3 Import služeb

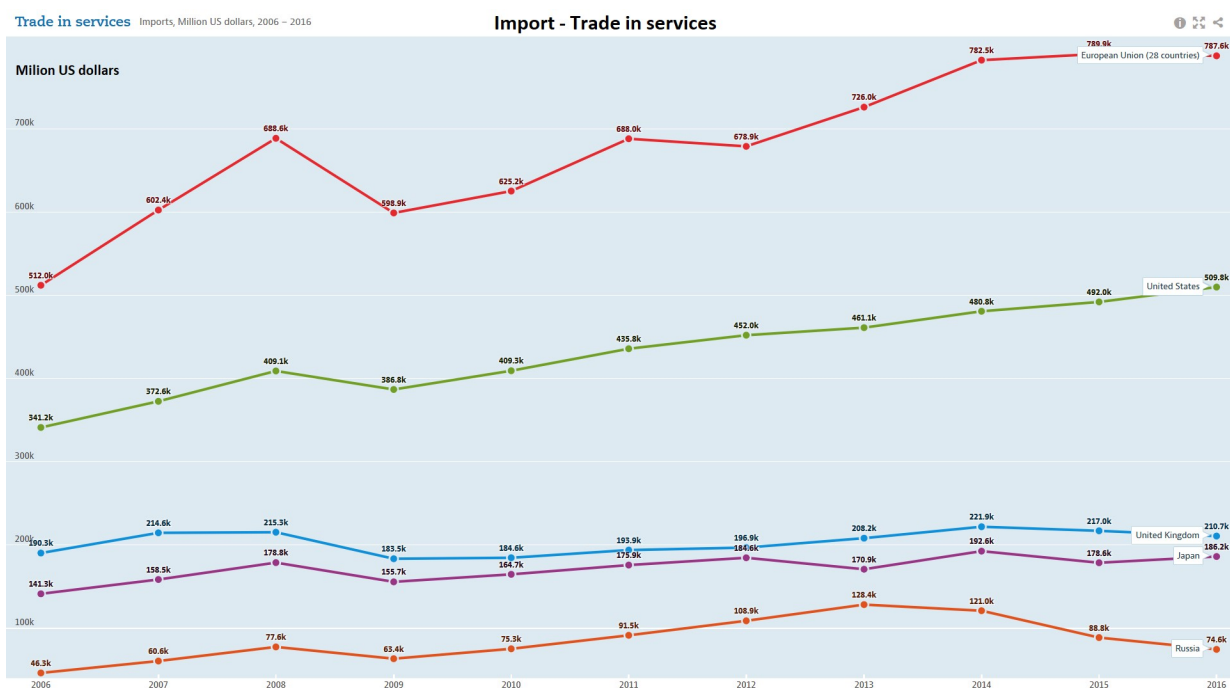
V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle importu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 111 – 112.

Trade in services Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	511 979	602 374	688 557	598 886	625 177	688 013	678 877	726 000	782 451	789 949	787 629
Japan	141 342	158 538	178 820	155 731	164 740	175 880	184 648	170 866	192 600	178 649	186 166
Russia	46 273	60 578	77 555	63 397	75 279	91 495	108 927	128 382	121 022	88 768	74 567
United Kingdom	190 317	214 602	215 312	183 491	184 629	193 909	196 854	208 180	221 910	217 010	210 706
United States	341 164	372 575	409 052	386 802	409 312	435 760	452 012	461 087	480 761	491 966	509 837

Postavení EU ve světové ekonomice dle importu služeb – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle importu služeb – graf. Zdroj: OECD

Na první příčce se nachází EU s hodnotou importu služeb ve výši 0,78 bilionu USD. Na druhém místě se nachází USA s hodnotou 0,5 bilionu USD. Nejnižší příčku zaujímá Rusko – 0,074 bilionu USD. Trend pohybu EU a USA je rostoucí. Hodnoty UK, Japonska a Ruska se v podstatě nemění.

4.2.4.4 Export služeb

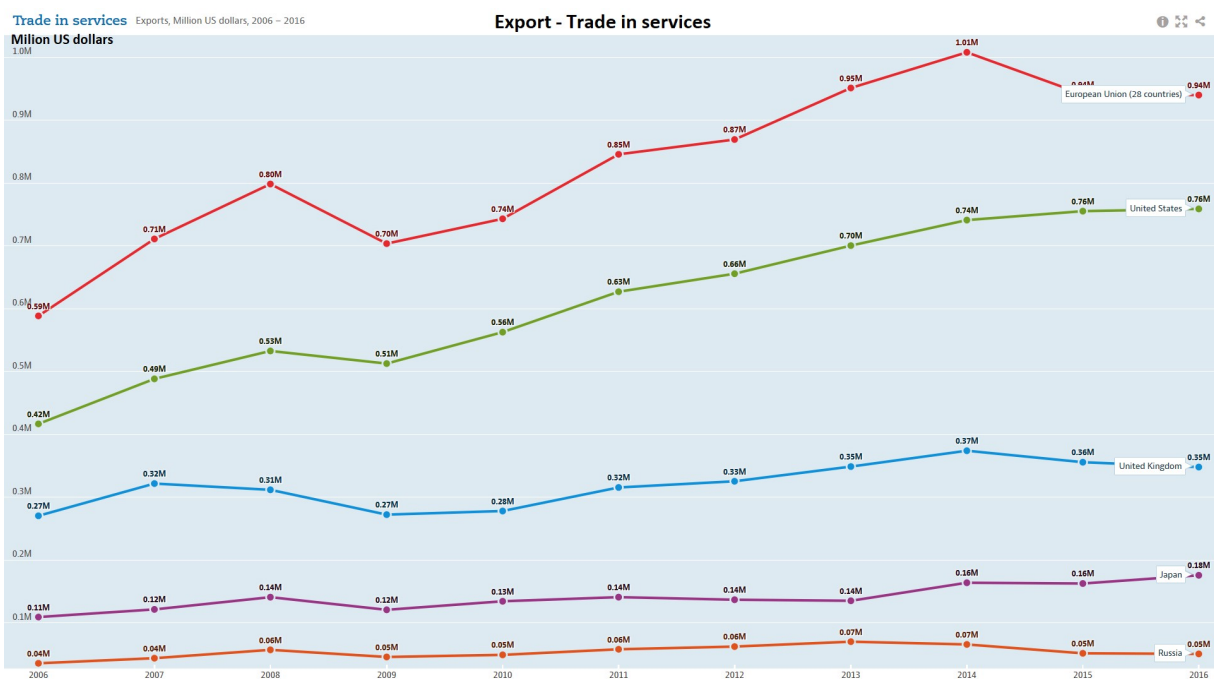
V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle exportu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 113 – 114.

Trade in services Exports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	588 591	711 094	798 455	703 648	743 127	845 763	869 312	951 327	1 008 100	941 347	940 070
Japan	109 335	121 495	140 971	120 863	134 443	141 004	136 900	135 224	163 940	162 693	175 791
Russia	35 719	43 860	57 136	45 797	49 159	58 039	62 340	70 123	65 744	51 616	50 677
United Kingdom	270 441	321 784	311 818	272 339	278 086	315 564	325 403	348 789	374 036	355 782	348 049
United States	416 738	488 396	532 817	512 722	562 758	627 061	655 725	700 491	741 094	755 309	758 888

Postavení EU ve světové ekonomice dle exportu služeb – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle exportu služeb – graf. Zdroj: OECD

Na první příčce se nachází EU s hodnotou importu služeb ve výši 0,94 bilionu USD. Na druhém místě se nachází USA s hodnotou 0,75 bilionu USD. Nejnižší příčku zaujímá Rusko – 0,074 bilionu USD. Trend pohybu EU a USA je rostoucí. Hodnoty UK, Japonska a Ruska se v podstatě nemění.

4.2.5 Přímé zahraniční investice

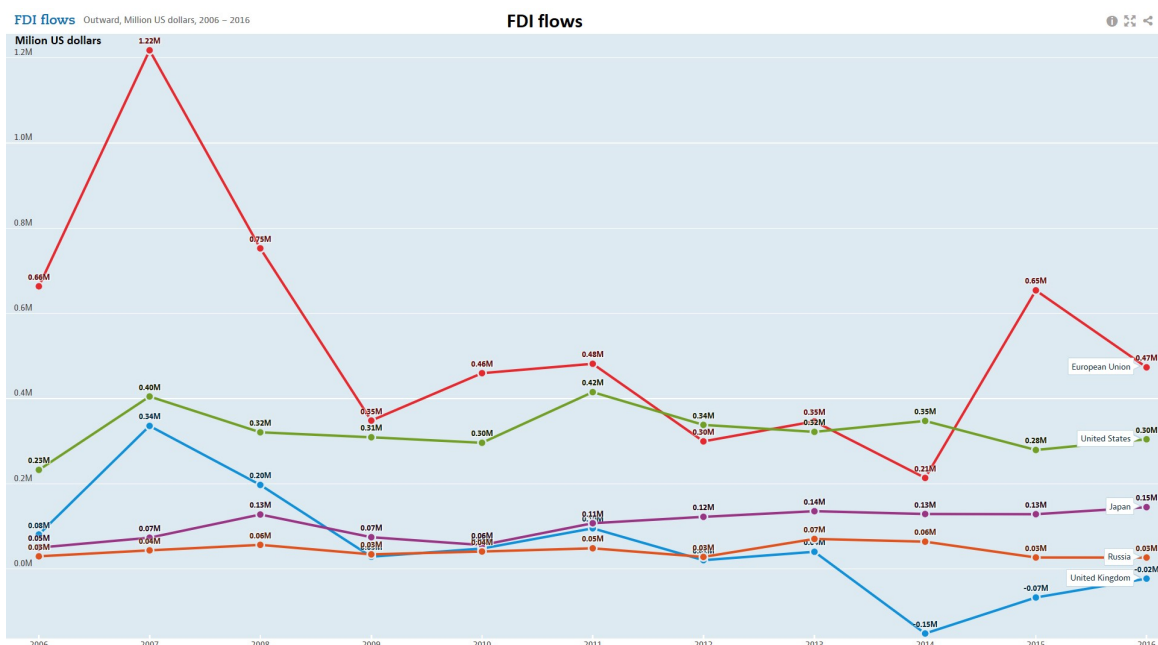
V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle přímých zahraničních investic. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 123 – 124.

FDI flows Outward, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union	663 688	1 217 606	752 710	348 452	459 730	481 728	299 651	346 559	213 836	654 157	473 431
Japan	50 244	73 545	127 981	74 699	56 276	107 550	122 514	135 745	129 157	128 698	145 230
Russia	29 840	43 849	56 735	34 450	41 116	48 635	28 423	70 685	64 203	27 090	26 951
United Kingdom	81 113	335 934	197 411	28 993	48 075	95 578	20 767	40 483	-151 368	-66 827	-22 505
United States	232 662	404 989	320 941	309 252	296 334	415 271	338 363	321 937	347 658	279 471	304 559

Postavení EU ve světové ekonomice dle přímých zahraničních investic – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení EU ve světové ekonomice dle přímých zahraničních investic – graf. Zdroj: OECD

Z předchozího grafu je patrné, že nejvíce investuje EU, po ní USA, Japonsko, Rusko a UK. Je zajímavé vidět oscilaci EU, zejména výše hodnoty v roce 2007, která činila 1,2 bilionu USD, a byla prakticky dvojnásobná oproti hodnotě z roku 2006.

..

4.3 EU a světový obchod

EU si uvědomuje svůj globální význam v obchodním a hospodářském měřítku. Využívá tedy svou sílu za pomoci společné politiky zahraničního obchodu. Toto probíhá ve dvou dimenzích. V první řadě je to úroveň Světové obchodní organizace – WTO, kde se spolu s ostatními členy aktivně podílí na tvorbě regulí pro mnohostranný systém mezinárodního obchodu, v druhé řadě EU uskutečňuje vlastní dvoustranné obchody se zbytkem světa pomocí společné politiky obchodu. Tato politika obsahuje veškeré aktivity, které s tím souvisí, a k nimž se každá členská země EU zavázala dodržováním společné obchodní politiky, která je nedílnou součástí Smlouvy o fungování EU (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005).

Liberalizace obchodu

Pomocí obchodní politiky usiluje EU o liberalizaci obchodu a zjednodušení legislativy. Z tohoto pohledu je nejdůležitější omezení cel a restrikcí vzájemného obchodu. Tento krok by měl vést ke spravedlivé hospodářské soutěži (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005). Dalším z cílů EU je pomoci rozvojovým zemím, také pomocí společné obchodní politiky. Jako nástroj pomoci je zde použita např. preferenční, či nulová daň na importované zboží ze třetích zemí (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005).

4.4 Obchod s třetími zeměmi

Obchodní politika EU je vůči třetím zemím provozována pomocí opatření. Tato opatření byla stanovena evropským parlamentem a Radou Evropské unie. Veškeré ujednané úmluvy a dohody musí korespondovat se směrnicemi pro společnou obchodní politiku EU. Každý stát EU je zmocněn vytvářet obchodní politiku skrze výbory pro obchodní politiku. Možnost intervence pro pozměňovací návrh nebo připomínku, může být přednesena jednotlivým členským státem v poradním, nebo asistenčním výboru pro otázky obchodu (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005). Výbor pro obchodní odvětví je tvořen z komisí, které se specializují na investice a služby, či jiné odvětví obchodního průmyslu. Další činností tohoto orgánu jsou bilaterální a multilaterální dohody, nebo

podmínky pro dovoz a vývoz nestandardních druhů zboží (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005).

Obchody s Japonskem, Čínou nebo USA se řídí pravidly WTO, neboť EU nemá s těmito zeměmi dohodnuté žádné speciální podmínky obchodu (Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, 2005).

5 Zásadní problémy v EU

5.1 Problémy Řecka v EU

Vstup do eurozóny

Řecko se do eurozóny toužilo připojit již během 90. let 20. století, což se mu ovšem nepodařilo. Muselo tedy počkat do roku 2001, kdy bylo oficiálně přijato. Aby mu byl umožněn přístup, muselo Řecko v letech 1999-2000 splnit Maastrichtská kritéria, která zní takto:

1. Kritérium cenové stability: členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu, a také úměrnou míru inflace, která nepřesahuje o více než 1,5 procentního bodu hodnotu zprůměrované inflace tří členských zemí, které dosáhly v daném období nejvyšší cenové stability. Inflace je měřena harmonizovaným indexem spotřebitelských cen – HICP.
2. Kritérium dlouhodobě udržitelného stavu veřejných financí:
 - A) Kritérium veřejného deficitu: poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí vůči hrubému domácímu produktu v tržních cenách nepřekročí 3 procentní body, s výjimkou případů, kdy poměr klesl razantně, nebo byl neustále snižován až dosáhl referenční hladiny, nebo bylo překročení pouze dočasné a hodnota procentního bodu zůstává blízko stanovené hladině.
 - B) Kritérium veřejného dluhu: poměr veřejného dluhu vyjádřen v tržních cenách k hrubému domácímu produktu nepřekročí 60 %, s výjimkou, kdy se poměr dostatečně snižuje a uspokojivým tempem se blíží k referenční hodnotě.
3. Kritérium stability kurzu měny a účasti v ERM II: členský stát je povinen udržovat normální rozpětí kurzu, jež je stanoveno mechanismem směnných kurzů evropského měnového systému bez velkých výkyvů po dobu alespoň uplynulých dvou let. Zejména není povoleno, aby žádající země z vlastní iniciativy devalvovala bilaterální směnný kurz domácí měny vůči měně jakéhokoliv jiného členského státu.
4. Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb: během jednoho roku před šetřením nepřesahovala průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba o více než 2 % úrokovou sazbu tří států EU, které dosáhly nejlepších výsledků v oblasti cenové stability, jejichž výsledky byly zprůměrovány (Smlouva o fungování EU, 2008).

Podle konvergenční zprávy z roku 2000, vydané Evropskou Centrální Bankou – ECB, se Řecko před vstupem do eurozóny nepodařilo splnit první bod konvergenčních kritérií. Dle zprávy splnilo bod druhý a třetí. Záhadou nadále zůstává splnění bodu čtvrtého, který byl dle konvergenční zprávy statisticky zmanipulován (ECB, 2000).

Průběh řecké krize

Před vstupem Řecka do eurozóny byla tato země známá šedou ekonomikou, nefunkčním systémem výběru daní, špatnou platební morálkou a špatným hospodařením (Klaus a et al., 2015). Již od roku 2001 se Řecko postupem času začalo potýkat s rostoucím schodkem rozpočtu, což vyústilo v roce 2009 v krizi. Za jednu z příčin je považován právě vstup do eurozóny a přijetí eura jako národní měny. Dále je možné setkat se s názorem, že EU je pomyslně rozdělena na dobře fungující bohatý sever, a poněkud hůře si stojící nestabilní jih. Myšlenka jednotné měnové unie je spíše ideovou záležitostí, neboť jednotlivé členské státy EU se nacházejí na oddělených stupních ekonomické vyspělosti, a jejich vnitřní trhy jsou různorodě založené (Klaus et al., 2015).

V říjnu roku 2009 oznámil řecký ministr financí první škrty v rozpočtu s cílem snížení jeho schodku. Schodek v tu chvíli dosahoval výše čtyřnásobku maximální povolené hranice v eurozóně, která činí 3 procentní body hrubého domácího produktu. Počátkem roku 2010 Řecko nejprve schválilo úsporný balíček, jenž obsahoval např. zmražení důchodů nebo zvýšení daňové sazby na luxusní zboží, alkohol, cigarety a pohonné hmoty. V květnu 2010 se lídři EU shodli na pomoci a poskytli Řecku první záchranný balíček ve výši 110 miliard euro. V roce 2011 byl stále snižován řecký rating ratingovými agenturami. Následoval další balíček úsporných opatření, v souvislosti s tím také proběhla dvouhodinová stávka odborů (Bazgierová et Vondřích, 2015).

Druhý záchranný balíček byl schválen v roce 2012, a počítal s poskytnutím 164,5 miliard euro. Tato pomoc měla být Řecku poskytnuta na základě plnění kvantitativních kritérií, jako například výkonnost, nebo podle dosažených pokroků (Evropská komise, 2015).

Třetí záchranný balíček byl odsouhlasen v srpnu roku 2015, výše stanovené pomoci byla dalších 86 miliard euro. Pomoc měla být vyplacena v letech 2015 – 2018, a byla příslibena

zejména na základě plnění závazků Řecka vůči EU (Evropská komise, 2015).

Během let 2011 – 2015 prošlo Řecko mnoha restrukturalizačními změnami. Jednalo se zejména o přijímání úsporných balíčků, zvyšování daní, snižování sociálních dávek a obecně škrtů v rozpočtu. Toto vedlo ke zvýšení vlny nevole, například ve formě stávek, protestů a demonstrací. Hlavním z důsledků řecké krize bylo zvýšení nezaměstnanosti. Ta počátkem roku 2013 dosahovala hodnoty téměř 27%, a byla tedy tou nejvyšší v EU. Alarmující byla také nezaměstnanost mladých, která činila 60 %. V srpnu roku 2015 uzavřelo Řecko dohodu se svými věřiteli o rozpočtových cílech do roku 2018, které by měly být přebytkové a ne ztrátové (Bazgierová et Vondřich, 2015).

5.2 Vztah EU a Turecka

Podmínky pro přijetí do EU

K základním podmínkám pro přijetí kandidátské země do EU je nutnost splnění kodaňských kritérií. Tato kritéria jsou platná od roku 1993 a podruhé byla potvrzena v roce 1995. Kritéria jsou členěna na tři oddíly.

1. Politická kritéria: existence právního státu, dodržování lidských práv a jejich ochrana, stabilita institucí zajišťujících demokracii, respektování práv menšin.
2. Ekonomická kritéria: existující a fungující tržní hospodářství schopné ustát a vyrovnat se s konkurenčními tlaky a tržními procesy v EU.
3. Kritérium zavádění „acquis“: schopnost brát na sebe závazky, které vyplývají z členství v EU, a naplňování cílů měnové, politické a hospodářské unie (Sychra, 2002).

Obchodní spolupráce Turecka a EU

Turecko je součástí celní unie. Také uzavřelo dohodu o volném obchodu s Evropským společenstvím volného obchodu – EFTA. Vzájemná spolupráce je významná, EU je pro Turecko nejrozsáhlejším exportním trhem, a také nejdůležitějším importérem. Turecko je pro EU čtvrtým největším exportním trhem, a také pátým největším zdrojem dovozu. Počátkem roku 2017 započaly neoficiální diskuse na téma uzavření dohody o volném obchodu – FTA (Euroskop, 2017).

Rozvoj vztahů mezi Tureckem a EU

V současné době má Turecko statut oficiálního kandidáta. Z dlouhotrvajících jednotlivých jednání v zásadě vyplývají dvě možné varianty ve vztahu EU a Turecka. První varianta spekuluje o vztahu spřáteleného partnerství s Tureckem, bez přímého vstupu Turecka do EU. Druhá varianta si zahrává s myšlenkou přijetí Turecka do EU (Erdogan, 2007). V současné době je Turecko silně kritizováno za puč v červenci 2016, a s ním spojené probíhající čistky ve státních institucích. Evropský parlament poukazuje na násilné potlačování lidských práv a zatýkání opozičních politiků. Evropská komise dále kritizuje stav tureckých standard v ochraně dat, porušování lidských práv, zejména v oblasti svobody slova a vyjadřování, a také v oblasti sexuální orientace. Podle Evropské Komise nesplňuje Ankara podmínky pro zavedení bezvízového styku v sedmi bodech. Klíčovým z nich je např. protiteroristická legislativa (Evropský parlament, 2017). I přes nesplněná vstupní kritéria je pro Turecko vstup do EU strategickou prioritou (Erdogan, 2016).

Turecko a migrační krize

Turecko se již od roku 2011 potýká s nápirem uprchlíků, který je zapříčiněn syrskou občanskou válkou. EU oceňuje podporu Turecka více než 2 000 000 uprchlíků nacházejících se na tureckém území (Evropská komise, 2015).

5.3 Migrační krize

Příčiny migrace

Migrace v mezinárodním měřítku souvisí nejen s ekonomickým vývojem daných zemí, z čehož následně vycházejí rozdíly v životní úrovni i výše reálných mezd. Ekonomická migrace je také spojena s tokem přímých zahraničních investic. Další z ekonomických příčin je změna strukturální povahy, která v zemích vyvolává potřebu jak kvalifikovaných, tak nekvalifikovaných pracovních sil. Migrační proudy z důvodů ekonomických probíhají většinou ze zemí méně rozvinutých do zemí rozvinutějších. Migrace v opačném směru je výrazně nižší. Mezi neekonomické příčiny patří kromě důvodů politických i důvody environmentální, náboženské, rodinné, rasové či národnostní. Impulzem k přesunu obyvatelstva také bývají přírodní katastrofy a živelné pohromy, které výrazně zhoršují místnímu obyvatelstvu ekonomickou situaci. Pracovní migrace se týká

pohybu pracovníků dojíždějících za prací do zahraničí s cílem zvýšit své příjmy a zabezpečit rodinu. V pohraničních oblastech se můžeme setkat s přes-hraniční migrací, kdy pracovníci dojíždí za prací přes hranice a žijí ve své zemi. S tím souvisí také migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků, tzv. odliv mozků (brain drain), kteří jsou přitahováni do jiné země vysokým platovým ohodnocením. Cílová země tak získá produktivní odborníky ve své profesi.

Bezpečnostní politika EU

S ohledem na další spolupráci v oblasti vnitřních věcí, justice a policie byla ve Smlouvě o Evropském hospodářském společenství (EHS) zmíněna možnost zahájení jednání mezi členskými státy ve věci ochrany osob a jejich práv, ale také jednání ve prospěch zjednodušení formalit při výkonu soudních rozhodnutí a rozhodčích výroků. Počátky spolupráce byly zahájeny v sedmdesátých letech jako reakce na vlnu teroristických útoků v Evropě (Fiala a Petrová, 2009).

Schengenský prostor

Schengenský prostor představuje území, na němž je zaručena volnost pohybu osob a zrušení kontrol na společných vnitřních hranicích. Původ schengenské spolupráce se datuje k roku 1984 sjednáním dohody mezi SRN a Francií, na základě kontroly evropských řidičů vozidel při dálkové silniční dopravě.

Základním cílem Schengenu je nejvyšší možná liberalizace pohybu osob přes vnitřní hranice států schengenského prostoru. S tím souvisí přijetí takových opatření, která zabrání ohrožení vnitřní bezpečnosti v souvislosti s možností zneužití volného přes-hraničního pohybu ke kriminální činnosti. Toto je nazváno jako kompenzační bezpečnostní opatření (Pikna, 2012).

Schengenská úmluva spočívá na třech hlavních pilířích:

- 1) Fyzické uvolnění pohybu zboží a osob uvnitř tzv. schengenského prostoru. Pravidla pro pohyb zboží a osob nadále fungují, ale jejich kontroly jsou přesunuty z vnitřních (společných) hranic na vnější hranice.
- 2) Uvolnění pohybu zboží a osob nesmí být na úkor bezpečnosti v EU. Tím se zpřísnily kontroly na vnějších hranicích schengenského prostoru a jsou přijímána další opatření.

3) Aby bylo dodržováno zásad v bodech 1 a 2, vznikla kompenzační opatření, která mají za úkol zajistit nebezpečné zboží a osoby na vnějších hranicích schengenského prostoru, a s tím související efektivnější spolupráce bezpečnostních složek (Týč, 2004).

Aktéři migrační politiky

Klíčovým aktérem evropské imigrační politiky je Rada EU v zastoupení členských států a Evropská komise (EK). Členské státy reprezentují na jednáních ministři vlád všech zemí EU. Ministři jsou zmocněni přijímat jménem vlád členských států závazky k provedení kroků či opatření schválená na zasedání. Specifické postavení zastává Evropský parlament (EP), jehož legislativní pravomoci se změnily s Maastrichtskou smlouvou, kterou získal EP právo rozhodovat spolu s Radou EU. Se vstupem Lisabonské smlouvy v platnost získal EP pravomoc navrhnout změny smluv, kterými do této doby disponovaly pouze Rada EU, vlády členských států a EK (Evropský parlament, 2008).

5.4 Brexit

Brexit – označení pro proces ukončení členství Velké Británie v Evropské unii. K ukončení členství UK v EU by mělo dojít na základě výsledků referenda konaného v Británii 23. června 2016. Podle rozhodnutí nejvyššího britského soudu má referendum pouze poradní pravomoc, a proto musel o vystoupení z EU rozhodnout britský parlament.

Po rozhodnutí parlamentu o vystoupení musela Velká Británie požádat Evropskou unii o vystoupení z jejich řad na základě článku 50 z Lisabonské smlouvy.

Článek 50 Lisabonské smlouvy předpokládá maximálně dvouletou lhůtu, během které je nutné dojednat podmínky pro ukončení členství UK v EU.

Článek 50 byl Velkou Británií aktivován dne 29. března 2017, kdy UK oficiálně podalo žádost Donaldu Tuskovi. Moment odchodu Velké Británie z Evropské Unie je tedy stanoven k datu 29. března 2019 (Armstrong, 2016).

Brexit znamená mnoho otázek souvisejících se samotnou podobou odchodu UK z EU, a otázkou přístupu k jednotnému trhu. Variant Brexitu se nabízí více. Obvykle jsou zde používány výrazy hard-brexit a soft-brexit (Armstrong, 2016).

6 Pozice UK ve světové ekonomice

V této kapitole se budeme věnovat problematice týkající se pozice UK ve světové ekonomice.

6.1 Postavení UK ve světové ekonomice

V této podkapitole budeme porovnávat pozici ekonomiky UK s vybranými světovými ekonomikami, mezi které patří USA, Japonsko, Rusko a EU.

6.1.1 Komparace podle HDP

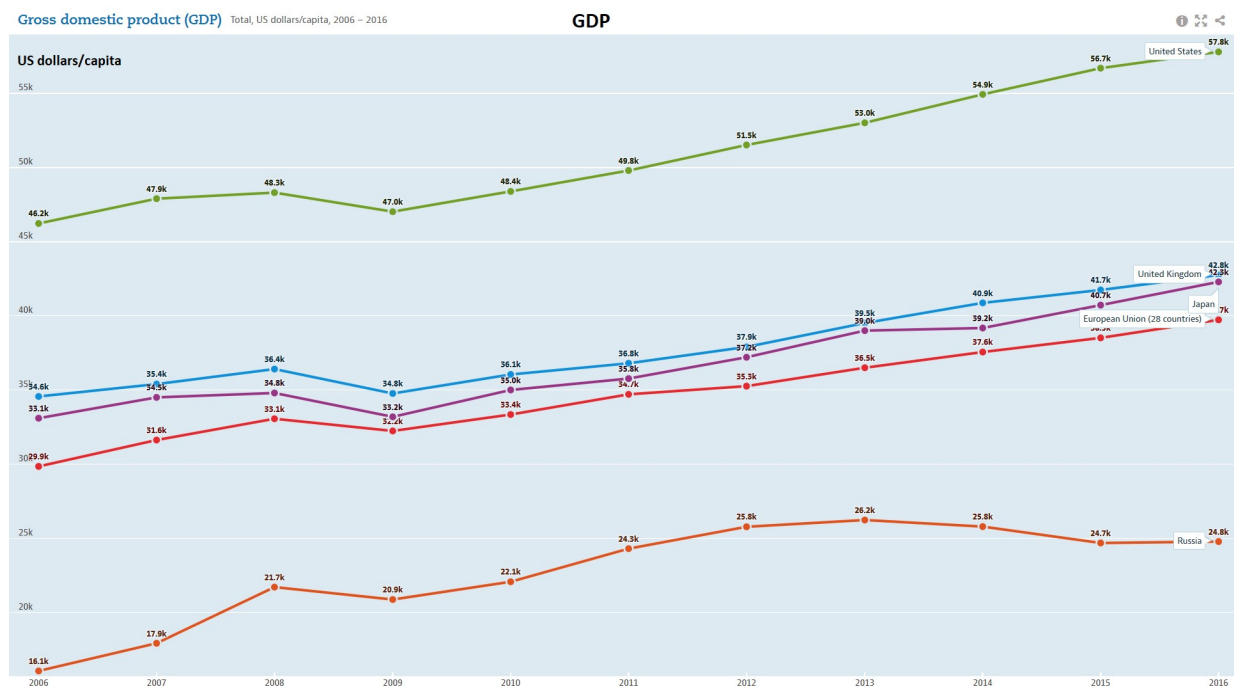
V následující tabulce se nachází porovnání UK a vybraných světových ekonomik podle HDP na obyvatele. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 95 – 96.

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	29 855	31 631	33 067	32 246	33 352	34 713	35 266	36 506	37 564	38 520	39 735
Japan	33 103	34 508	34 804	33 196	35 008	35 775	37 214	39 008	39 183	40 727	42 293
Russia	16 066 ^e	17 932 ^e	21 718 ^e	20 881 ^e	22 078 ^e	24 310	25 785	26 240	25 797	24 692	24 789
United Kingdom	34 570	35 403	36 416	34 772	36 051	36 805	37 908	39 519	40 878	41 748	42 757
United States	46 231	47 902	48 311	47 028	48 394	49 800	51 521	53 016	54 935	56 701	57 797

Postavení UK ve světové ekonomice dle HDP/obyvatele – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle HDP/obyvatele – graf. Zdroj: OECD

Z předchozího grafu je patrné, že pozice UK je na druhém místě s hodnotou 42 757 USD. Na prvním místě se nachází USA s hodnotou 57 792 USD. Nejnižší podíl HDP na obyvatele má Rusko, a to 24 789 USD.

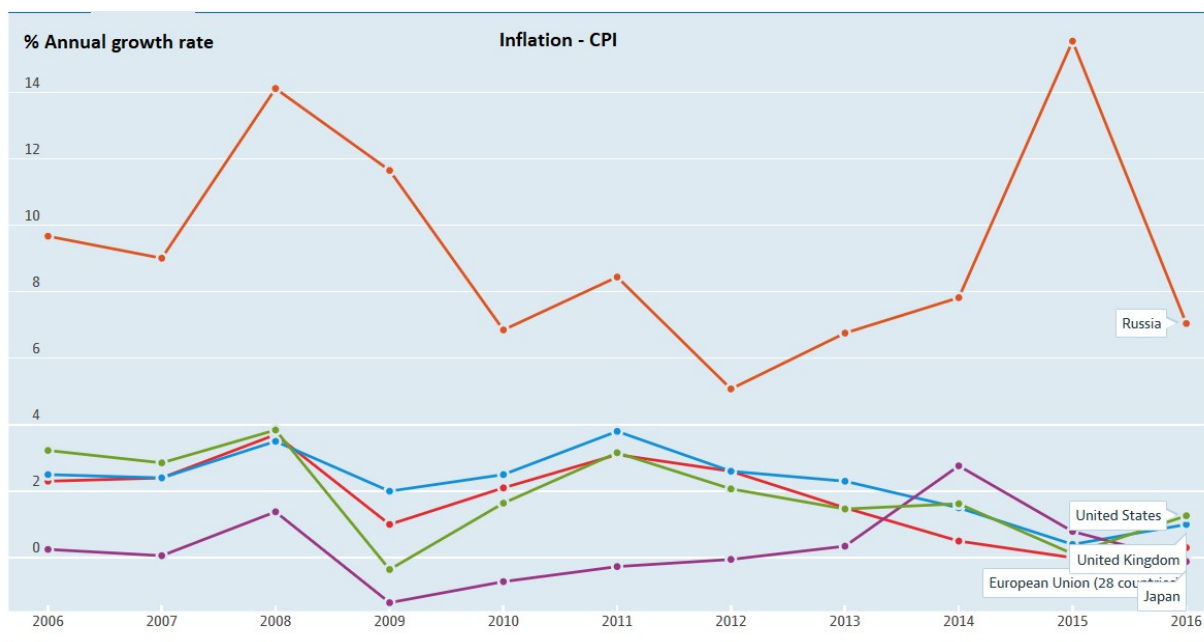
6.1.2 Komparace podle míry inflace

V následující tabulce se nachází porovnání UK a vybraných světových ekonomik podle míry inflace. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 99 – 100.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
Japan	0.2	0.1	1.4	-1.4	-0.7	-0.3	-0.1	0.3	2.8	0.8	-0.1
Russia	9.7	9.0	14.1	11.6	6.8	8.4	5.1	6.8	7.8	15.5	7.0
United Kingdom	2.5	2.4	3.5	2.0	2.5	3.8	2.6	2.3	1.5	0.4	1.0
United States	3.2	2.9	3.8	-0.4	1.6	3.2	2.1	1.5	1.6	0.1	1.3

Postavení UK ve světové ekonomice dle míry inflace – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle míry inflace – graf. Zdroj: OECD

Zde je patrné, že nejvyšší míry inflace dosahuje dlouhodobě Rusko. Na křivce Ruska je také patrná výrazná oscilace v meziročním období. Míra inflace UK má tendenci se snižovat.

6.1.3 Komparace podle míry nezaměstnanosti

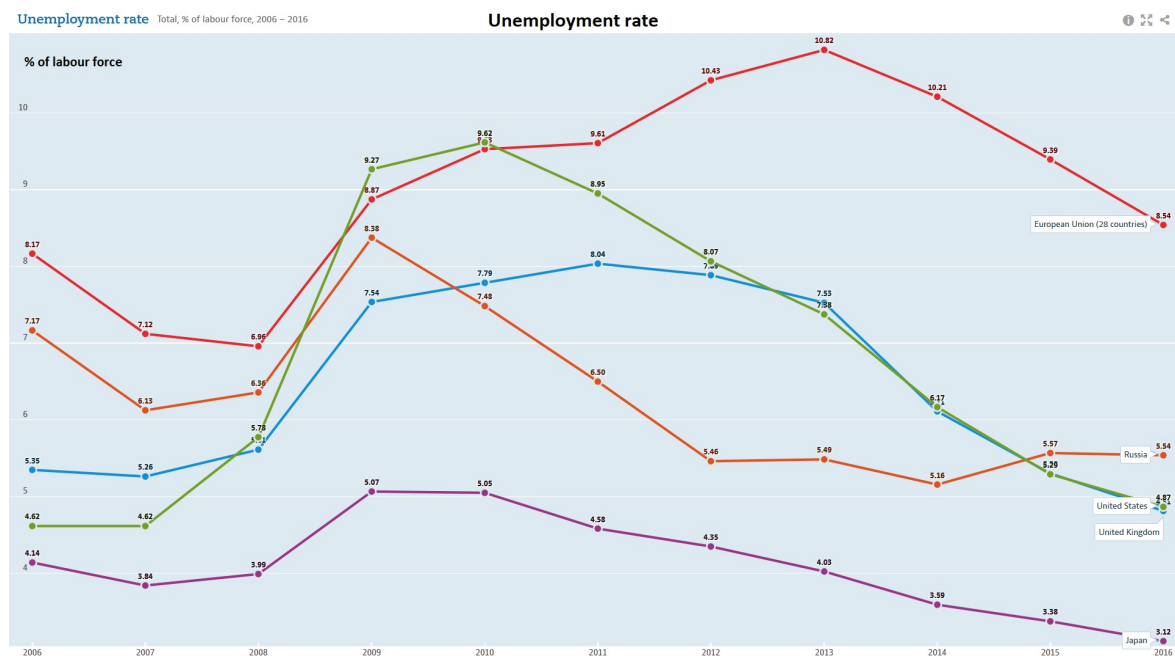
V následující tabulce se nachází porovnání UK a vybraných světových ekonomik podle míry nezaměstnanosti. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 103 – 104.

Unemployment rate Total, % of labour force, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	8.17	7.12	6.96	8.87	9.53	9.61	10.43	10.82	10.21	9.39	8.54
Japan	4.14	3.84	3.99	5.07	5.05	4.58	4.35	4.03	3.59	3.38	3.12
Russia	7.17	6.13	6.36	8.38	7.48	6.50	5.46	5.49	5.16	5.57	5.54
United Kingdom	5.35	5.26	5.61	7.54	7.79	8.04	7.89	7.53	6.11	5.30	4.81
United States	4.62	4.62	5.78	9.27	9.62	8.95	8.07	7.38	6.17	5.29	4.87

Postavení UK ve světové ekonomice dle míry nezaměstnanosti – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle míry nezaměstnanosti – graf. Zdroj: OECD

Na grafu nezaměstnanosti se UK nachází v průměrných hodnotách – tedy např. 4,81% pro rok 2016. Vývoj všech křivek je podobného charakteru. Nejnižší míru nezaměstnanosti má Japonsko a nejvyšší EU.

6.1.4 UK v celosvětových vztazích podle importu a exportu

Tato podkapitola porovnává ekonomiku UK s dalšími vybranými ekonomikami podle importu a exportu.

6.1.4.1 Import zboží

V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle importu zboží. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 107 – 108.

Trade in goods Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 647 172	1 899 963	2 254 906	1 657 373	1 934 444	2 306 424	2 199 448	2 185 115	2 191 519	1 890 072	1 820 902
Japan	523 888	559 096	694 548	488 760	625 285	794 104	829 793	784 876	798 696	629 413	584 316
Russia	163 187	223 084	288 673	183 924	245 680	318 555	335 771	341 269	307 875	193 021	191 494
United Kingdom	593 792	622 530	630 246	487 544	560 111	638 283	643 516	655 542	683 588	618 127	582 662
United States	1 878 194	1 986 348	2 141 287	1 580 025	1 938 950	2 239 885	2 303 749	2 294 247	2 385 480	2 273 250	2 208 008

Postavení UK ve světové ekonomice dle importu zboží – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle importu zboží – graf. Zdroj: OECD

Z grafu je patrné, že dominantní postavení v importu zboží zaujímají USA a EU. Pozice UK, která činí částku 0,58 bilionu USD je srovnatelná s Japonskem. Nejnižší import zboží má Rusko, 0,19 bilionu USD.

6.1.4.2 Export zboží

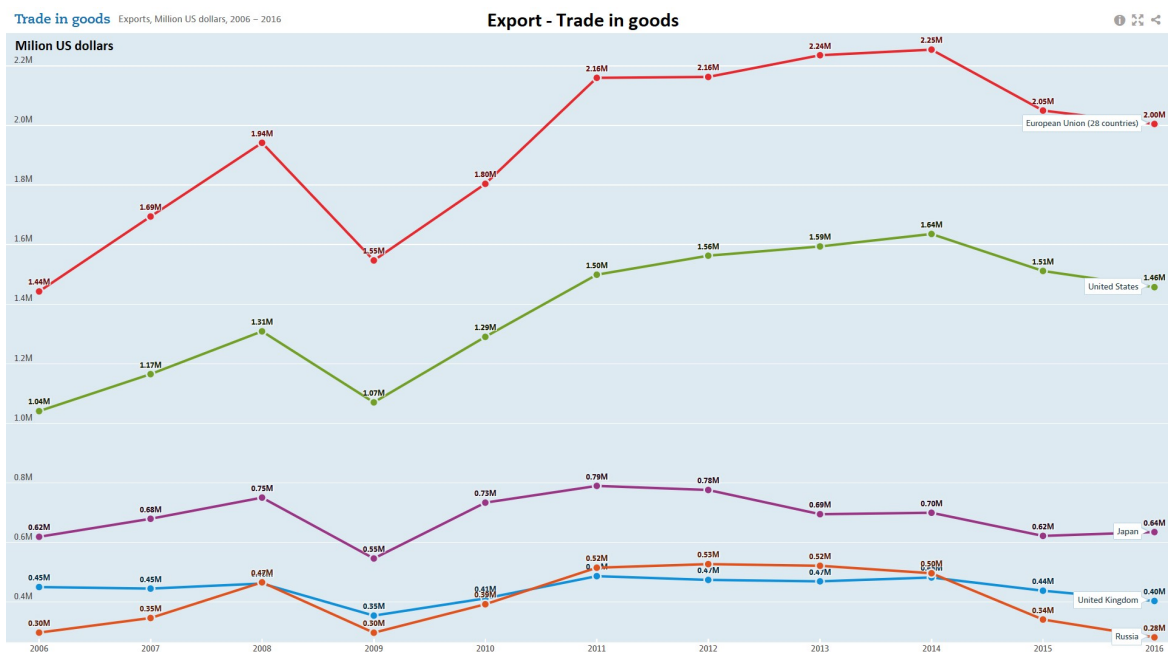
V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle exportu zboží. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 109 – 110.

Trade in goods Exports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 442 653	1 694 125	1 941 567	1 546 754	1 803 901	2 159 704	2 162 689	2 235 519	2 254 359	2 049 867	2 004 817
Japan	619 029	679 577	750 677	546 337	733 716	789 962	776 269	694 983	699 825	622 089	635 027
Russia	297 481	346 531	466 298	297 155	392 674	515 409	527 434	521 836	496 806	341 419	281 709
United Kingdom	450 436	445 272	462 270	354 528	412 436	487 014	474 408	469 546	482 604	438 126	403 633
United States	1 040 905	1 165 151	1 308 795	1 070 331	1 290 278	1 498 886	1 562 631	1 593 707	1 635 563	1 511 381	1 456 956

Postavení UK ve světové ekonomice dle exportu zboží – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle exportu zboží – graf. Zdroj: OECD

Na tomto grafu zaujímá UK druhou nejnižší pozici o hodnotě 0,4 bilionu USD v roce 2016. Dominuje EU s hodnotou 2 biliony USD.

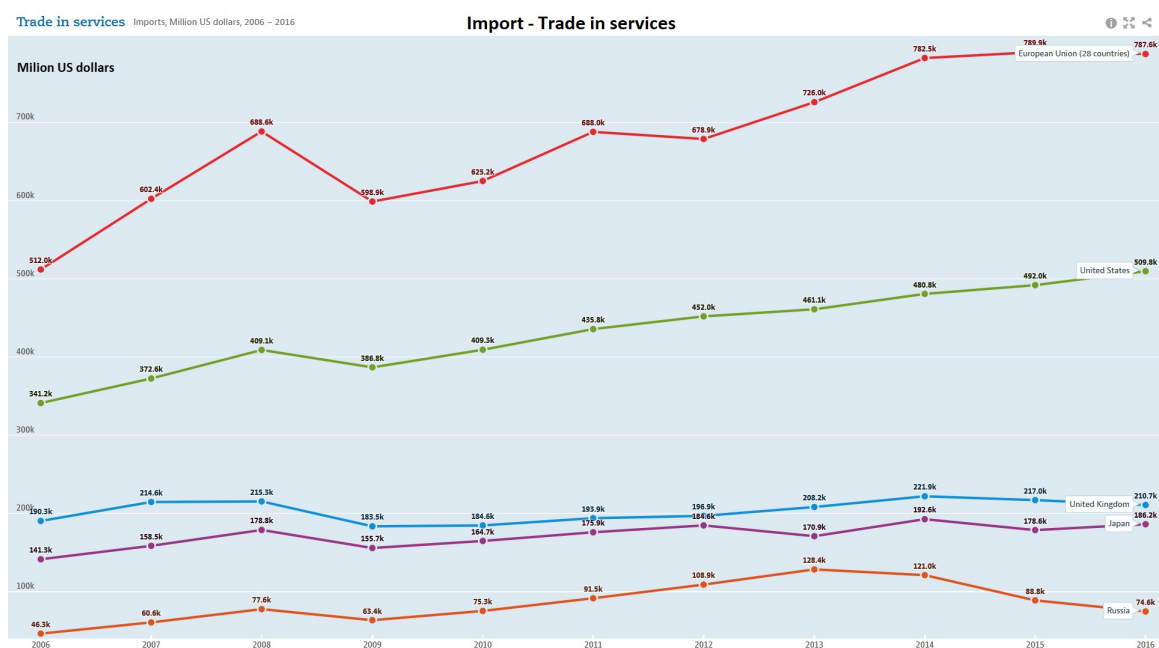
6.1.4.3 Import služeb

V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle importu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 111 – 112.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	511 979	602 374	688 557	598 886	625 177	688 013	678 877	726 000	782 451	789 949	787 629
Japan	141 342	158 538	178 820	155 731	164 740	175 880	184 648	170 866	192 600	178 649	186 166
Russia	46 273	60 578	77 555	63 397	75 279	91 495	108 927	128 382	121 022	88 768	74 567
United Kingdom	190 317	214 602	215 312	183 491	184 629	193 909	196 854	208 180	221 910	217 010	210 706
United States	341 164	372 575	409 052	386 802	409 312	435 760	452 012	461 087	480 761	491 966	509 837

Postavení UK ve světové ekonomice dle importu služeb – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle importu služeb – graf. Zdroj: OECD

UK se nachází na pozici třetího největšího importéra služeb v hodnotě 0,21 bilionu USD. Trend UK uhýbá do strany a téměř neosciluje. Nejnižší import služeb má Rusko, a to 0,074 bilionu USD. Nejvyšší import má naopak EU v hodnotě 0,78 bilionu USD v roce 2016.

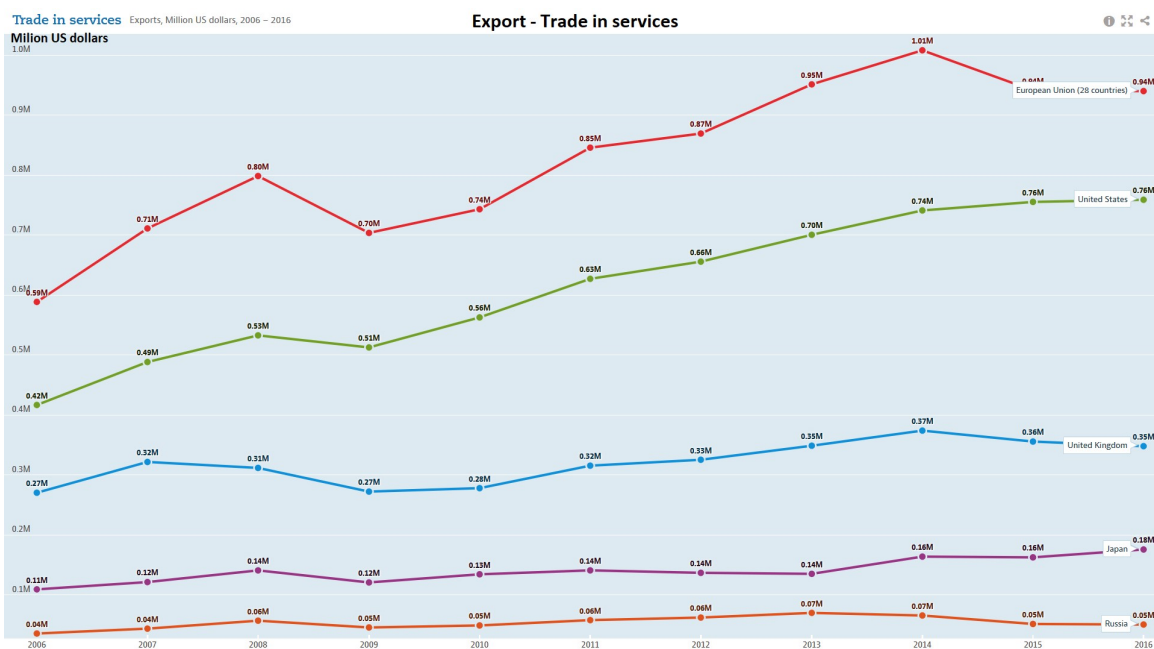
6.1.4.4 Export služeb

V následující tabulce se nachází porovnání pěti vybraných světových ekonomik podle exportu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 113 – 114.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	588 591	711 094	798 455	703 648	743 127	845 763	869 312	951 327	1 008 100	941 347	940 070
Japan	109 335	121 495	140 971	120 863	134 443	141 004	136 900	135 224	163 940	162 693	175 791
Russia	35 719	43 860	57 136	45 797	49 159	58 039	62 340	70 123	65 744	51 616	50 677
United Kingdom	270 441	321 784	311 818	272 339	278 086	315 564	325 403	348 789	374 036	355 782	348 049
United States	416 738	488 396	532 817	512 722	562 758	627 061	655 725	700 491	741 094	755 309	758 888

Postavení UK ve světové ekonomice dle exportu služeb – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Postavení UK ve světové ekonomice dle exportu služeb – graf. Zdroj: OECD

UK se nachází na pozici třetího největšího exportéra služeb z našeho vzorku. V roce 2016 byla hodnota 0,34 bilionu USD. Prvenství zaujímá EU s růstovou tendencí. Druhá příčka připadá na USA, také s tendencí růstu exportu služeb.

7 Pozice UK v ekonomice EU a evropských strukturách

7.1 Geneze členství UK v evropských strukturách

Vstup UK do evropských společenství

Vývoj vztahů mezi UK a evropskými zeměmi prošel od konce 2. světové války velice výrazným rozvojem. Jako bývalá koloniální velmoc měla UK velmi silné postavení jak ve vztahu ke Spojeným státům americkým, tak ve vztahu k SSSR. Mezi takové velmoci chtěla UK patřit i nadále, proto neprojevovala příliš velký zájem o spolupráci se zeměmi západní Evropy. Postupem času a vlivem dekolonizace, však začala UK své výsostné postavení mezi světovou elitou pomalu ztrácet. Tím pádem UK oslabovala svou pozici ve světovém dění. Přes toto všechno ovšem UK odmítla pozvání do společného evropského trhu uhlí a oceli, neboť se necítila být součástí Evropy.

V květnu roku 1950 byla UK oslovena ke spolupráci na projektu Evropské společenství uhlí a oceli – ESUO. Britský premiér Clement Atlee návrh odmítl s odůvodněním ne perspektivy ESUO. Za další, vážnější důvod odmítnutí vstupu do ESUO můžeme považovat tehdejší přerod a revitalizaci britského hospodářství, ve kterém bylo jedním z klíčových prvků znárodnění hutí a společností těžících uhlí. Britům se v tomto spojení krajně nezamlouvala myšlenka, že by výroba oceli a těžba uhlí přešla pod záštitu mezinárodní instituce, která by nadále nebyla pod kontrolou UK (Klemm, 2012).

Názor na vstup UK do ESUO se nezměnil ani po nástupu nového premiéra Winstona Churchilla, který nastoupil do funkce v roce 1951 po vítězství konzervativců, nad do té doby vládnoucí Labouristickou stranou. Churchill v roce 1951 odmítl podat přihlášku UK do ESUO s odůvodněním, že ESUO je pouze nástrojem pro obnovu důvěry, mezi poválečným Německem a Francií.

V zachování trendu UK vůči ESUO pokračoval také Churchillův nástupce, ministerský předseda Anthony Eden. Eden, stejně jako jeho předchůdci, věnoval pozornost zejména postavení UK ve světě a udržení pozice mezi světovými velmocemi. V letech 1955-1957 proběhla v Evropě série konferencí o spolupráci evropských zemí. Výsledkem

těchto jednání bylo postupné vytvoření Evropského hospodářského společenství – EHS (Klemm, 2012).

Ke změně přístupu vůči evropským společenstvím začalo docházet v letech 1957-1963, kdy byl ministerským předsedou Harold Macmillan, který sympatizoval s evropskými zeměmi již za Edenova funkčního období. Macmillan si nechal vypracovat mnoho posudků o pozitivích a negativích členství UK v evropských společenstvích. Mohlo by se zdát, že pro UK by vstup znamenal jednoznačný přínos. Na druhou stranu by UK po vstupu přišla např. o levné kvalitní potraviny původem ze zemí Commonwealthu. Na tyto potraviny by po vstupu byla uvalena cla a dovozní kvóty, což by následně vedlo k substituci stávajících potravin zbožím ze zemí EHS, které bylo v UK považováno za méně kvalitní a předražené (Klemm, 2012). V návaznosti na tuto problematiku nechala Britská vláda vypracovat plán, který následně předložila členům EHS. V tomto plánu byl vypracovaný systém o zřízení zóny volného obchodu. V této zóně měly být přítomny jak členské státy EHS, tak ostatní, evropské země, stojící mimo EHS. Jednání o Britském plánu však byla ukončena v listopadu 1958 na popud prezidenta Francie Charlese de Gaulle, který z jednání odvolal francouzského zástupce (Giauque, 2002).

V lednu roku 1960 bylo založeno Evropské sdružení volného obchodu (ESVO, anglicky *European Free Trade Association* – EFTA). Jeho posláním byla podpora spolupráce a hospodářské prosperity mezi jejími členy. ESVO vznikla jako protireakce na tehdejší Evropské hospodářské společenství (EHS, dnešní EU) uzavřením Stockholmské smlouvy dne 4. ledna 1960, iniciátorem ESVO byla právě Velká Británie a měla v organizaci vedoucí postavení. Mezi další zakládající členy patřilo Švýcarsko, Norsko, Dánsko, Švédsko, Portugalsko a Rakousko. Mezi veškerými členy EFTA byla zřízena zóna volného obchodu. Tato zóna ovšem nepodléhala žádnému nadnárodnímu orgánu, který by mohl omezit dovoz zboží ze zemí Commonwealthu do UK. Organizace EFTA bohužel nedosáhla očekávaných úspěchů, a proto nechal Macmillan zahájit přípravné kroky pro podání přihlášky UK do EHS.

Přihlášku do EHS podala Velká Británie dne 8. srpna 1961. Británie se snažila o zajištění předního postavení mezi členy EHS. Podmínky kladené od UK na stranu EHS

měly pro UK zajistit post vůdčí země v EHS. Tímto krokem se Macmilian snažil navázat na politiku předchozích britských ministerských předsedů. Přihláška UK do EHS byla vetována francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem 14. ledna 1963. Francie odůvodnila tento krok údajnou nepřipraveností UK na vstup do EHS. Za neoficiální důvod byl považován strach Francie z nového silného aktéra v EHS, který by mohl výrazně ovlivnit postavení Francie v EHS. Vazby mezi UK a USA byly v té době velmi silné a pro Francii problematické. Harold Wilson, britský premiér v období 1964-1970, poukazoval již během volební kampaně orientaci na spolupráci se zeměmi Commonwealthu namísto zemí evropských, avšak situace v UK ho donutila jednat jiným způsobem. Existovalo více alternativních plánů, jakým směrem by se měla Británie ubírat namísto spolupráce s EHS. Jedním z potenciálních plánů bylo vytvoření zóny volného obchodu mezi UK a USA. K tomuto kroku ovšem nikdy nedošlo z důvodu nezájmu USA.

Druhou přihlášku do EHS podala Velká Británie dne 11. května 1967. Tato žádost byla podruhé vetována tehdejším francouzským prezidentem Charlesem de Gaullem 27. listopadu 1967, britská žádost o vstup ovšem stažena nebyla. V roce 1967 došlo ke spojení Evropského hospodářského společenství, Evropského sdružení uhlí a oceli a Evropského společenství pro atomovou energii. Výsledkem tohoto spojení vzniklo Evropské společenství – ES.

Další jednání o vstupu UK do ES byla v Británii zahájena po volební výhře Konzervativní strany v roce 1970. Ministerským předsedou se stal Edward Heath, politik silně proevropského zaměření. Jednání o vstupu do EHS probíhala rychle, protože UK si již nekladla vysoké vstupní podmínky. Záměrem Británie bylo rychle vstoupit, a speciální požadavky předkládat až po vstupu do EHS. V lednu 1972 byl v britském parlamentu schválen zákon, který se týkal speciálních podrobností o vstupu do EHS. Britům již nic nebránilo ve vstupu. Velká Británie vstoupila do Evropského společenství (ES) 1. ledna 1973.

Vývoj smýšlení ve Velké Británii po vstupu do ES

Po vstupu do ES byla v Británii očekávána prosperita a ekonomický růst. Namísto toho ovšem záhy po vstupu nastala v UK ekonomická krize. Navíc díky zrychlenému

vstupu do společenství musela Británie odvádět vysoké částky do společné pokladny ES. Toto se nelíbilo zejména opoziční Labouristické straně. V tomto období putovala většina peněz z pokladny ES do rozvoje zemědělské politiky v členských zemích. Pro UK bylo ovšem zemědělství pouze drobným zlomkovým ekonomickým sektorem, na rozdíl od ostatních členů ES. Británie čerpala ze společného rozpočtu pouze drobné částky.

V roce 1974 se v UK konaly parlamentní volby. Žádná ze stran nezískala v parlamentu absolutní většinu. Po dlouhých jednáních byla nakonec vláda sestavena Labouristickou stranou, a post premiéra znovu obsadil Harold Wilson.

Ačkoli byl Wilson pro členství UK v ES, nesouhlasil s podmínkami, které byla Británie nucena dodržovat. Započalo tedy vyjednávání o lepších podmínkách pro UK. Toto jednání bylo nakonec úspěšné. Británie si tedy vyjednala ústupky ze zemědělské a sociální politiky. Tyto speciální podmínky byly stvrzeny smlouvou podepsanou v Dublinu v dubnu 1975. Britské obyvatelstvo nebylo však uspokojeno na dlouho (Giauque, 2002).

Země nebyla jednotná v otázce, zdali je výhodné být členy ES, a to jak v běžné pracovní třídě, tak ve vládním kabinetu.

Pro setrvání v ES byla jak opozice, tak koalice. Za Konzervativní stranu podporoval setrvání někdejší premiér Edward Heath, za Labouristickou stranu Roy Jenkins a za Liberální stranu Jeremy Thorpe. Mimo nich mnozí další z těchto stran. Tito politici se prezentovali jako politici zdravého rozumu, kteří podporují zájmy většiny obyvatelstva. Vytvořili tedy společnou koalici, a s podporou velkých podnikatelů a většiny médií bojovali za setrvání UK v ES.

Naproti tomu boj za vystoupení z ES byl britskými médii prezentován jako extremistický až marxistický. Politici podporující opuštění ES byli označováni za extremisty, ačkoli byli také členy strany labouristické, konzervativní, nebo liberální (Giauque, 2002).

Referendum o setrvání UK v ES

Dne 5. června 1975 proběhlo v Británii referendum o setrvání v ES. Pro setrvání bylo tehdy více než 64,6 % voličů, tedy více než 25 milionů voličů, a to na základě příslibení lepších podmínek tehdejším britským premiérem Haroldem Wilsonem. Wilson příslibil vyjednání podmínek, které neohrozí národní suverenitu země (Euroskop, 2016).

Britský rabat

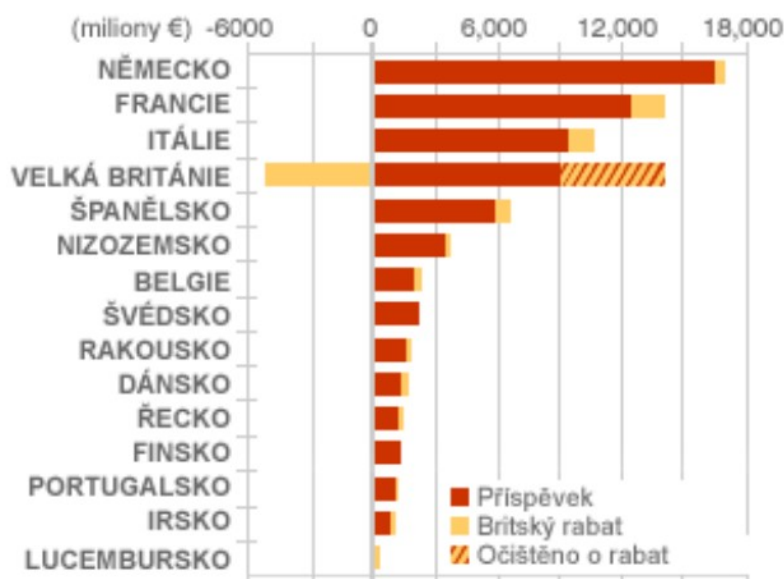
V květnu 1979 se v Británii konaly další volby, které vyhrála Konzervativní strana. V tomto období byla Británie druhým největším plátcem příspěvků do společné pokladny, a to navzdory faktu, že měla jedno z nejnižších HDP ze všech členů ES. A protože většina prostředků z pokladny ES putovala v té době na rozvoj společné zemědělské politiky, byla návratnost příspěvků pro UK velice obtížná, neboť zemědělství v Británii představovalo pouze zlomek celkového britského HDP.

Proto na summitu ES v listopadu 1979 započala tehdejší britská premiérka Margareth Thatcherová boj za snížení příspěvků Velké Británie do společného rozpočtu ES. Bohužel pro UK však zcela nezvládla situaci. Po poznámce, že Evropské společenství okrádá Velkou Británii o peníze, se zlepšení pro UK nedočkala. Nepomohl jí ani argument, že rozpočtový mechanismus je špatně nastaven.

Snížení britských příspěvků vybojovala Margareth Thatcherová až o pět let později, v červnu 1984, na summitu Fontainebleau. Zde přednesla britská premiérka projev, ve kterém prohlásila, že Británie nežádá od nikoho z ES jeho peníze, avšak žádá o navrácení britských peněz Velké Británii zpět. Dále Thatcherová pohrozila ES okamžitým zastavením placení příspěvků do společné pokladny (Geddes, 2004).

Po této výhružce bylo Velké Británii vyhověno téměř okamžitě a Thatcherová tedy vybojovala pro UK lepší podmínky, zejména trvalé snížení poplatků do ES. Příspěvková úleva, která setrvala po celý zbytek britského členství, byla vyjednána ve dnech 25. - 26. června 1984. Jednalo se o takzvaný britský rabat, díky kterému Británie získala zpět dvě třetiny svého čistého příspěvku do společného rozpočtu (Klaus et al., 2013). Zjednodušeně řečeno, byla pro UK vyjednána příspěvková úleva ve výši 66%. Příspěvek UK do společného rozpočtu EU je tedy od vyjednání britského rabatu na úrovni jedné třetiny původní výše.

PŘÍSPĚVKY JEDNOTLIVÝCH STÁTŮ, 2003

Grafické znázornění britského rabatu v roce 2003. Zdroj: Evropská komise

Přestože byla Margareth Thatcherová v roce 1975 jedním z hlavních podporovatelů kampaně za setrvání UK v ES, během svého působení jako ministerská předsedkyně změnila názor a začala být vůči ES velmi skeptická. Upozorňovala na plánovanou centralizaci rozhodovací pravomoci v ES a také kritizovala ES za návrh na změnu federální struktury společenství.

Za takový euroskeptický přístup si Thatcherová vysloužila vlnu nevole, která měla za následek rozhořčení mezi členy konzervativní strany. Rozhořčení členové Konzervativní strany se domnívali, že by euroskeptický postoj premiérky mohl oslabit postavení UK na evropské scéně. Vlna nevole postupně vygradovala až k tomu, že členové jejího kabinetu začali postupně rezignovat na své posty. Vrcholem toho byla rezignace Geoffreyho Howa, vicepremiéra její vlády, který rezignoval v listopadu 1990 (Geddes, 2004).

Dne 28. listopadu 1990 rezignovala Margareth Thatcherová na post premiérky UK. Na její místo posléze nastoupil John Major.

Britské „Opt out“

Oproti Thatcherové zastával Major k ES kladný vztah a podporoval její myšlenku. Aktivně spolupracoval na tvorbě Maastrichtské smlouvy.

Navzdory tomu, že premiér Major přistupoval k ES pozitivně, chtěl s vládou omezit vliv Evropské společenské politiky na UK. Velká Británie a i další členské státy toho dosáhly pomocí takzvaných „Opt outů“, tedy výjimek v evropském právním ustanovení.

První Opt out

V roce 1992 opustila britská libra evropský měnový systém (společně s italskou lirou). Dne 20. července 1993 proběhla ratifikace Maastrichtské smlouvy. Při této příležitosti došlo k vyjednání prvních britských opt-outů neboli speciálních podmínek v eurozóně. Jednalo se zejména o přijetí eura jako společné měny. Této povinnosti byla Velká Británie zbavena, a to s velkým předstihem před přijetím eura členskými zeměmi eurozóny.

Británie společně s Dánskem tedy vybojovala privilegium nepřijmout měnu euro. Odmítla se tím zapojit do systému společné evropské měny. Tímto byla Británie zbavena povinnosti splňovat kvóty, které musely splňovat ostatní členové eurozóny. Zároveň s tímto ztratila Británie právo hlasovat o otázkách týkajících se měnové unie, a dále ovlivňovat složení Evropské centrální banky (Euractiv, 2016).

Je zajímavé, že pozdější premiér Tony Blair a jeho vláda aktivně prosazovali přijetí eura, které by bylo podmíněno celostátním referendem.

Dne 21. května 1996 zakázala EU vývoz britského hovězího masa, jako odůvodnění EU uvedla přílišný výskyt nemoci šílených krav (BSE). Na tuto sankci zareagoval premiér John Major bojkotem schvalovacích procesů EU. Tato krize byla ukončena o měsíc později summitem, kde Major vyjednal přijetí postupného odbourávání embarga na vývoz britského masa (Euroskop, 2016).

Změna smýšlení ve vládě Tonyho Blaira mohla být zapříčiněná samotnou změnou smýšlení v Labouristické straně. V roce 1997 si dokonce odklánějící křídlo Labouristické strany začalo říkat „New Labour“ (Labour party Manifesto, 1997). Tato část strany se v tehdejší době prezentovala jako levicová. V současnosti se označuje jako středně-levicová.

Na počátku nové britské éry vládnoucích labouristů v r. 1997, zajistil premiér Tony Blair právo rozhodovat o pracovní době bez přijetí celoevropských pravidel. Následně na to oznámil tehdejší britský ministr financí Gordon Brown, že Británie nikdy nepřijme jednotnou evropskou měnu.

Druhý Opt out

Británie nesympatizovala s myšlenkou otevření hranic bez kontrol v rámci zóny volného pohybu a obchodu. Tento krok přijala EU v roce 1995. Británie ho však odmítala a tvrdila, že jejími, přirozenými hranicemi bylo odnepaměti moře, tudíž si ponechá právo kontrol.

Podpis Amsterdamské smlouvy by pro Británii zapříčinil povinnost otevření hranic, a proto si Británie společně s Irskem vymohla druhý opt out, kterým si získala právo i nadále kontrolovat hranice a provádět kontrolu pasů.

Po vyjednání opt outů Británie podepsala Amsterdamskou smlouvu. V období červenec – prosinec 2005 Británie předsedala EU.

Třetí Opt out

Ratifikace Lisabonské smlouvy dne 18. července 2008 přinesla Británii další opt out, a to z Listiny základních lidských práv EU.

Třetí opt out se týkal evropské Charty, která dává občanům EU právo stávkovat a využít to jako nástroj pro získání lepších pracovních podmínek.

Britský zákoník práce ovšem Britům takovou věc neumožňuje. Proto si UK vymohla třetí opt out, který Británii zaručoval, že britský zákoník práce nemůže být nikdy napadnutelný u Evropského soudního dvora, za nedodržení Charty (Geddes, 2004).

Čtvrtý Opt out

Čtvrtý opt out se týkal práva i nadále žádat o opt outy, nebo opt iny, ve lhůtě tří měsíců po schválení návrhů nových evropských zákonů. Původně byl tento opt out zakotven v Maastrichtské smlouvě, později byl zakotven také do V. hlavy Lisabonské smlouvy. UK tedy mělo právo o výjimky žádat i nadále (Euractiv, 2016).

Shrnutí

Na tomto stručném příkladu je vidět, že již od počátku bylo členství Velké Británie v ES velmi specifické. Lze se domnívat, že tomu je tak na základě obecného konzervatismu, který ve Velké Británii převažoval. Na druhou stranu, nebyla to Velká Británie, která kladla překážky svému členství v ES. Je paradoxní, že všechna původní společenství, na kterých později fungovala ES, svým způsobem obcházela Británii, která byla nucena zakládat alternativní instituce, a když se i přesto pokusila dvakrát zažádat o vstup do ES, bylo jí v tom zabráněno. Je tedy patrné, že vztahy mezi UK a EU byly komplikované již od samého začátku.

7.2 Postavení UK v ekonomice EU

V této kapitole provedeme porovnání ekonomik UK a EU.

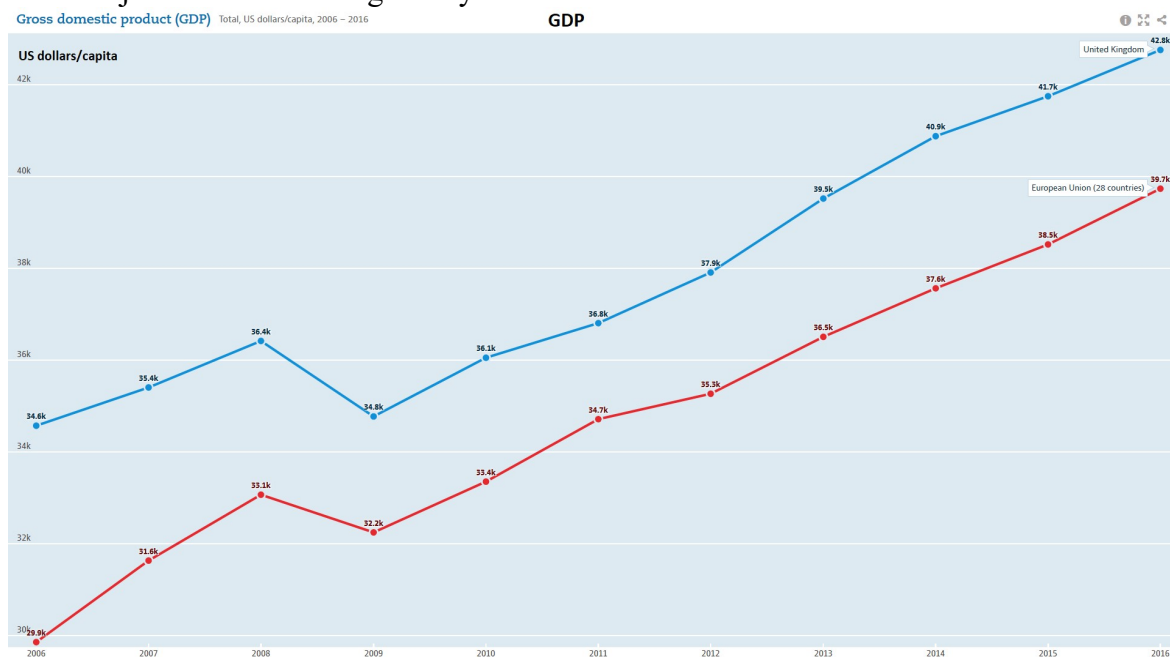
7.2.1 HDP

V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle HDP na obyvatele. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 97 – 98.

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006 – 2016											
Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	29 855	31 631	33 067	32 246	33 352	34 713	35 266	36 506	37 564	38 520	39 735
United Kingdom	34 570	35 403	36 416	34 772	36 051	36 805	37 908	39 519	40 878	41 748	42 757

Komparace HDP/obyvatele mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace HDP/obyvatele mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Z grafu je patrné že UK dlouhodobě dosahuje vyšší úrovně HDP na obyvatele než EU.

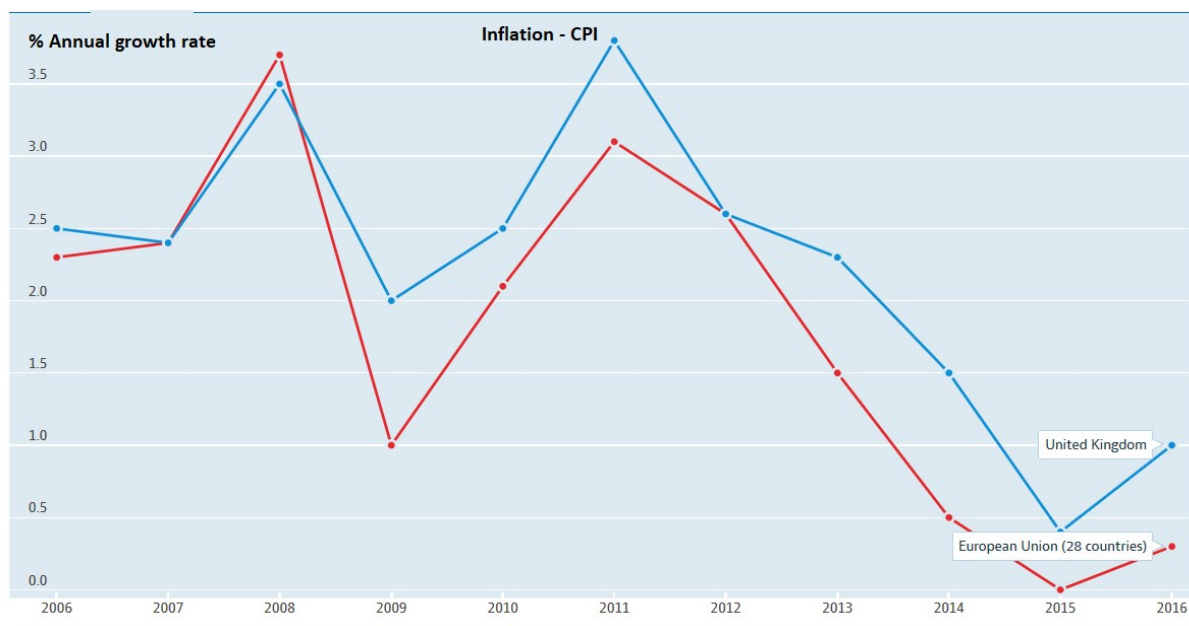
7.2.2 Inflace

V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle míry inflace. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 101 – 102.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
United Kingdom	2.5	2.4	3.5	2.0	2.5	3.8	2.6	2.3	1.5	0.4	1.0

Komparace míry inflace mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace míry inflace mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Na předchozím grafu je patrné, že míra inflace UK a míra inflace EU má v předchozím desetiletém období podobnou charakteristiku. Vyšší průměrné míry inflace v předchozím desetiletí dosahuje UK.

7.2.3 Nezaměstnanost

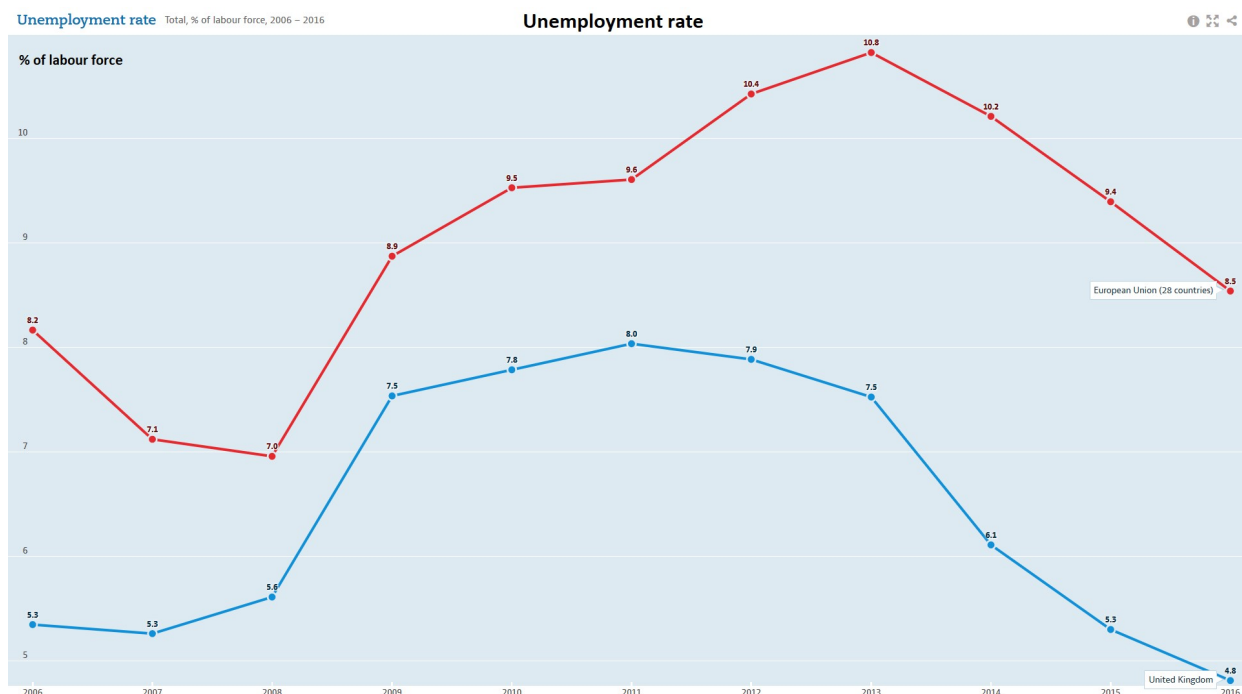
V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle míry nezaměstnanosti.

Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 105 – 106.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	8.2	7.1	7.0	8.9	9.5	9.6	10.4	10.8	10.2	9.4	8.5
United Kingdom	5.3	5.3	5.6	7.5	7.8	8.0	7.9	7.5	6.1	5.3	4.8

Komparace míry nezaměstnanosti mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace míry nezaměstnanosti mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Z předchozího grafu je patrné, že míra nezaměstnanosti UK a míra nezaměstnanosti EU má v předchozím desetiletém období podobnou charakteristiku. Vyšší průměrné míry nezaměstnanosti v předchozím desetiletí dosahuje EU.

7.2.4 Import a export

Tato podkapitola porovnává ekonomiku UK s ekonomikou EU podle výše importu a exportu.

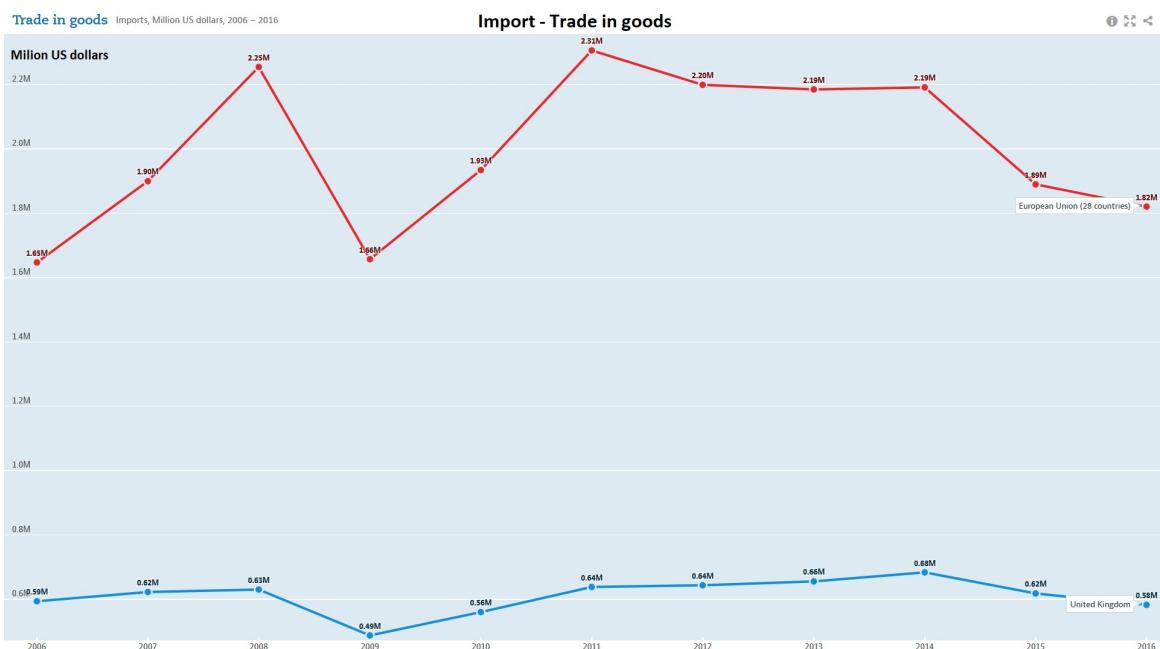
7.2.4.1 Import zboží

V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle importu zboží. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 115 – 116.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 647 172	1 899 963	2 254 906	1 657 373	1 934 444	2 306 424	2 199 448	2 185 115	2 191 519	1 890 072	1 820 902
United Kingdom	593 792	622 530	630 246	487 544	560 111	638 283	643 516	655 542	683 588	618 127	582 662

Komparace importu zboží mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace importu zboží mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Je pochopitelné, že hodnota EU bude převyšovat hodnotu UK. Je to dáno tím, že srovnáváme průměrnou hodnotu EU 28, ve které je započítáno také UK. Z trendu jde vyzorovat, že křivka EU je spíše oscilující a křivka UK spíše rovného charakteru.

7.2.4.2 Export zboží

V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle exportu zboží. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 117 – 118.

Trade in goods Exports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 442 653	1 694 125	1 941 567	1 546 754	1 803 901	2 159 704	2 162 689	2 235 519	2 254 359	2 049 867	2 004 817
United Kingdom	450 436	445 272	462 270	354 528	412 436	487 014	474 408	469 546	482 604	438 126	403 633

Komparace exportu zboží mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace exportu zboží mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Je pochopitelné, že hodnota EU bude převyšovat hodnotu UK. Je to dáno tím, že srovnáváme průměrnou hodnotu EU 28, ve které je započítáno také UK. Z trendu jde vypožorovat, že křivka EU je spíše oscilující a křivka UK spíše rovného charakteru.

7.2.4.3 Import služeb

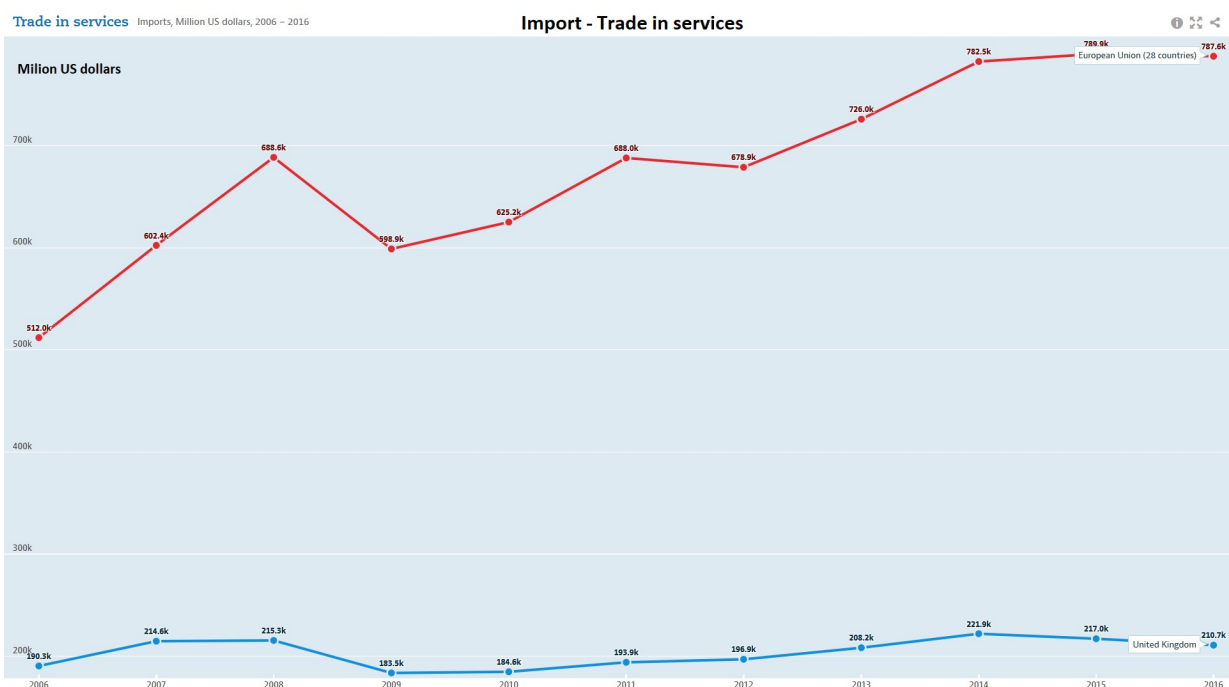
V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle importu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 119 – 120.

Trade in services Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	511 979	602 374	688 557	598 886	625 177	688 013	678 877	726 000	782 451	789 949	787 629
United Kingdom	190 317	214 602	215 312	183 491	184 629	193 909	196 854	208 180	221 910	217 010	210 706

Komparace importu služeb mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

Komparace importu služeb mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Křivka EU je rostoucího charakteru. Oproti tomu křivka UK prokazuje, že v předchozím desetiletém období měla minimální výkyvy. Hodnota importu služeb v UK pro rok 2016 byla 0,21 bilionu USD. Hodnota importu služeb EU pro rok 2016 byla 0,78 bilionu USD.

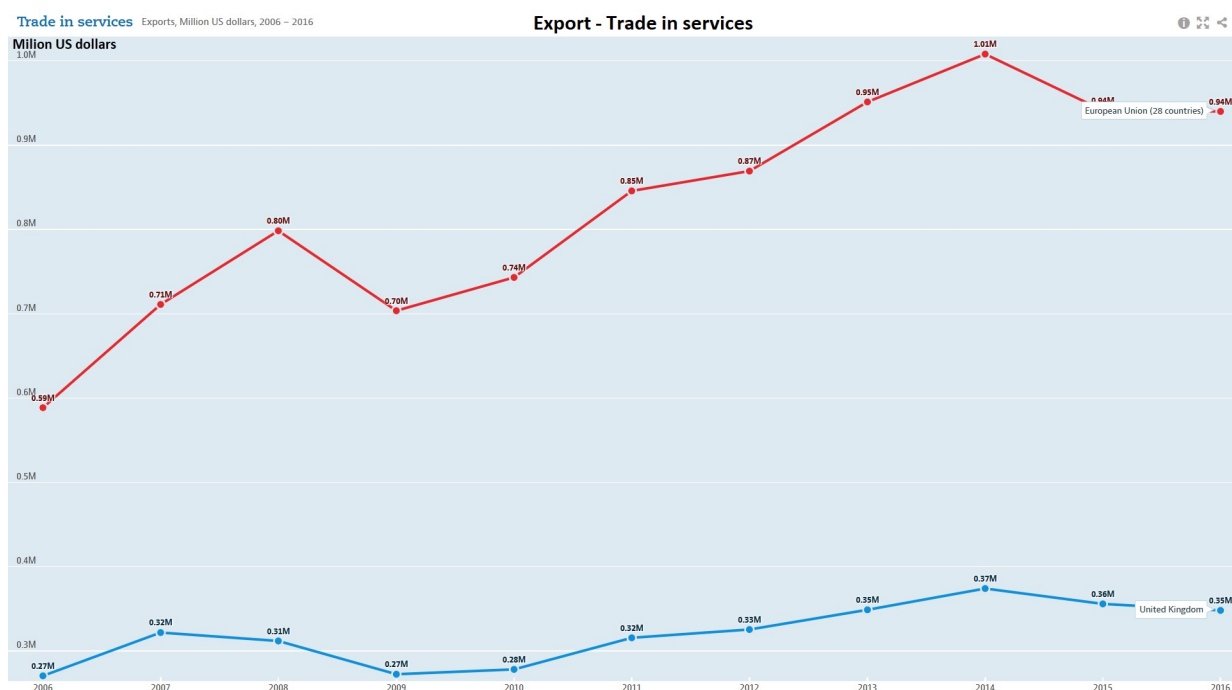
7.2.4.3.1 Export

V následující tabulce se nachází porovnání mezi UK a EU podle exportu služeb. Detail tabulky a grafu se nachází v příloze na straně 121 – 122.

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	588 591	711 094	798 455	703 648	743 127	845 763	869 312	951 327	1 008 100	941 347	940 070
United Kingdom	270 441	321 784	311 818	272 339	278 086	315 564	325 403	348 789	374 036	355 782	348 049

Komparace exportu služeb mezi UK a EU – tabulka. Zdroj: OECD

Tabulka je níže znázorněna graficky.

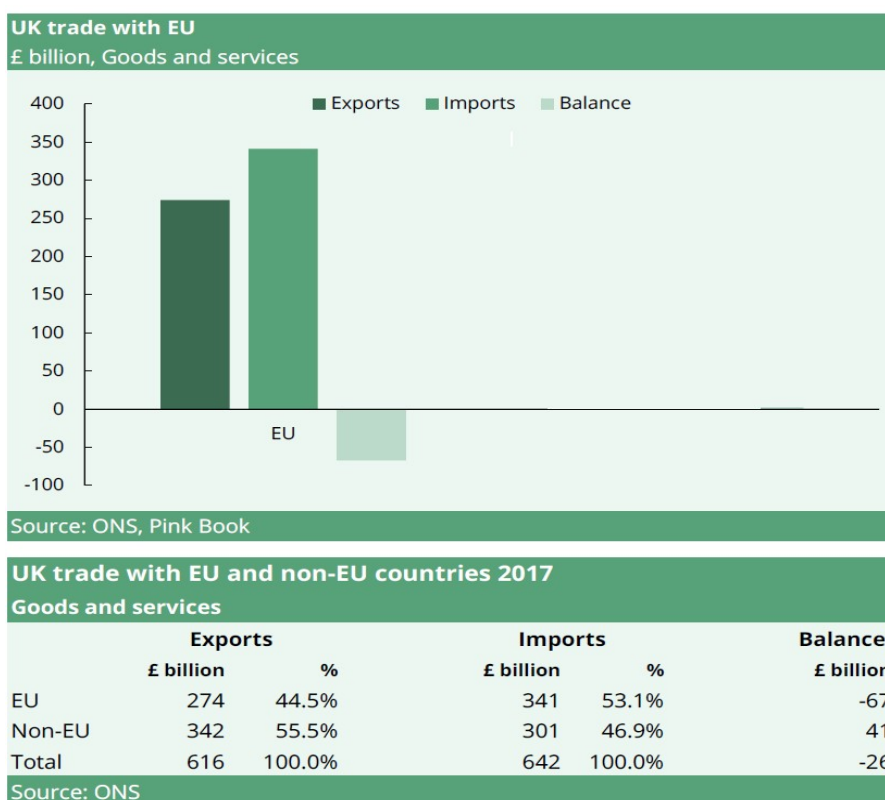

Komparace exportu služeb mezi UK a EU – graf. Zdroj: OECD

Z grafu exportu služeb lze vypožorovat, že EU měla v posledním desetiletí 2006 – 2016 tendenci růstu exportu služeb. Oproti tomu vývoj křivky exportu služeb UK byl spíše stabilního charakteru.

7.3 Podíl UK na vnitřním trhu

EU jako celek je největším obchodním partnerem UK. V roce 2017 byla hodnota exportu UK do EU 274 miliard liber, což bylo 44% veškerého exportu Velké Británie. Import do UK z EU představoval 341 miliard liber, tedy 53% veškerého importu do Spojeného království.

Import a export UK a EU – 2017. Zdroj: ONS

Export UK do EU

Podíl exportu Spojeného království do EU klesl v období 2006 - 2017 z 55% v roce 2006, na 44% v roce 2017. I přes mírně klesající trend je ovšem podíl britského exportu do EU značný.

Import do UK z EU

Podíl importu do UK z EU klesl z 58% v roce 2002, na 51% v roce 2011, než se v roce 2017 zvýšil na 53%. Je tedy patrné, že UK importuje více než polovinu celkového dovozu z EU.

Shrnutí

Spojené království mělo s EU v roce 2017 celkový schodek obchodní bilance 67 miliard liber. Přebytek v obchodu se službami ve výši 28 miliard liber byl převážen schodkem z obchodu se zbožím ve výši 95 miliard liber.

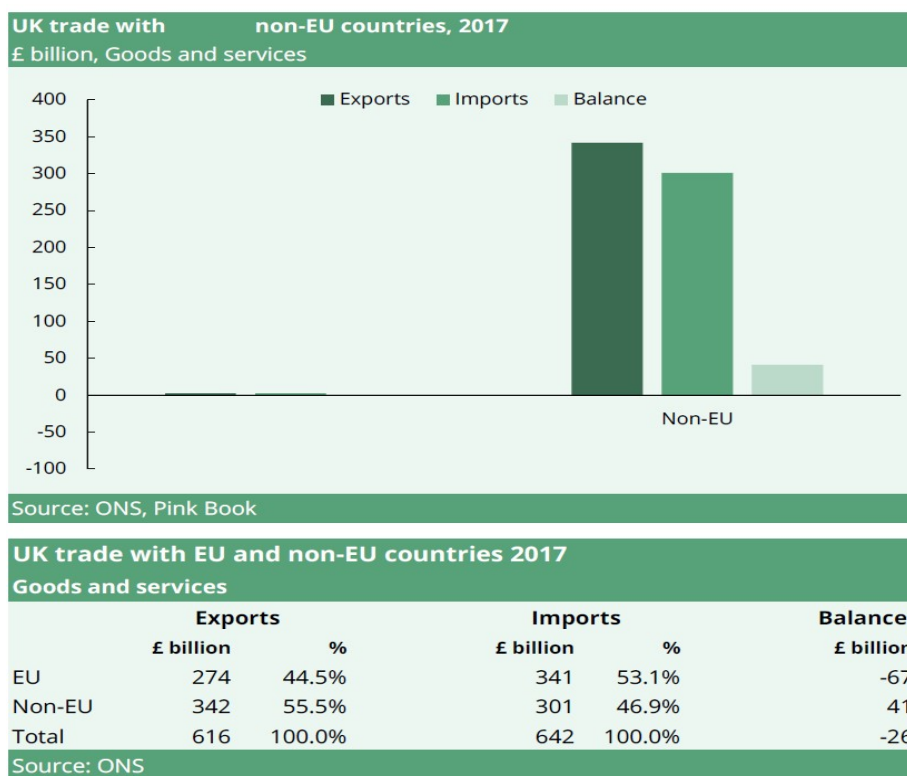
UK trade with the EU, 1999 - 2017						
Goods and services						
	Exports		Imports		Balance £ billion	
	£ billion	% of total	£ billion	% of total		
1999	133.3	54.6%	145.2	56.0%	-11.8	
2000	146.6	54.0%	156.2	53.5%	-9.6	
2001	151.1	54.3%	168.8	55.2%	-17.7	
2002	153.1	54.6%	182.7	58.2%	-29.6	
2003	154.8	52.7%	187.3	57.8%	-32.5	
2004	159.2	51.8%	193.4	56.7%	-34.2	
2005	176.9	51.6%	212.7	56.3%	-35.8	
2006	213.4	54.5%	242.0	56.8%	-28.6	
2007	194.5	50.7%	227.6	54.4%	-33.1	
2008	212.4	50.3%	243.8	52.8%	-31.4	
2009	196.2	48.8%	224.7	52.2%	-28.5	
2010	218.5	48.9%	246.8	51.2%	-28.3	
2011	243.4	48.6%	263.5	50.8%	-20.1	
2012	235.4	46.6%	271.4	51.2%	-36.0	
2013	232.2	44.3%	284.3	51.4%	-52.1	
2014	237.5	45.6%	290.8	52.9%	-53.3	
2015	225.1	43.3%	289.2	52.9%	-64.1	
2016	240.4	43.2%	315.1	53.6%	-74.6	
2017	274.0	44.5%	341.0	53.1%	-67.0	

Source: ONS series L84Y, L864, IKBH, IKBI, L86I

Import a export mezi UK a EU. Zdroj: ONS

7.4 Podíl UK na obchodu s třetími zeměmi

V roce 2017 mělo UK obchodní přebytek ve výši 41 miliard eur se zeměmi, které nejsou členy EU. Přebytek objemu 83 mld. liber na obchod se službami převýšil schodek ve výši 42 miliard liber v obchodě se zbožím.

Import a export UK se třetími zeměmi – 2017. Zdroj: ONS

Služby představovaly 40% exportu UK do třetích zemí v roce 2017. Finanční služby a další obchodní služby jako např. právní, účetní, reklamní, výzkumné, vývojové, architektonické, inženýrské, technické a jiné služby jsou důležitými prvky exportu UK do třetích zemí (ONS, 2018).

Členství UK v EU má dosud vliv na britskou ekonomiku v mnoha ohledech. Nejdůležitější účinky vznikají prostřednictvím jednotného trhu (Single Market), programu ekonomické integrace. EU má výlučnou pravomoc sjednávat obchodní a investiční dohody se zeměmi mimo EU. Byla zavedena celní unie se společným vnějším celním sazebníkem na dovážené zboží. Členství v EU také velmi ovlivňuje obchodní vztahy UK s třetími zeměmi, ze kterých na UK dopadají daňové důsledky. Výsledkem jsou příspěvky do

rozpočtu EU. Stejně jako u ostatních členských států, je hrubý příspěvek UK do rozpočtu EU funkcí příjmů z DPH, hrubého národního důchodu (HNP), cla a produkce cukru. Jedinečně mezi členskými státy těží UK od roku 1985 ze slevy na svém příspěvku do rozpočtu EU. Ta se vypočítá podle vzorce, který sníží čistý příspěvek UK na 66 % (ONS, 2018).

UK trade with non-EU countries, 1999 - 2017					
Goods and services					
	Exports		Imports		Balance £ billion
	£ billion	% of total	£ billion	% of total	
1999	110.9	45.4%	113.9	44.0%	-3.0
2000	124.8	46.0%	135.9	46.5%	-11.1
2001	127.4	45.7%	136.9	44.8%	-9.4
2002	127.5	45.4%	131.2	41.8%	-3.7
2003	139.1	47.3%	136.6	42.2%	2.5
2004	148.2	48.2%	147.7	43.3%	0.5
2005	166.2	48.4%	165.4	43.7%	0.8
2006	178.3	45.5%	184.1	43.2%	-5.8
2007	188.9	49.3%	190.8	45.6%	-1.9
2008	210.1	49.7%	217.7	47.2%	-7.6
2009	205.9	51.2%	205.7	47.8%	0.2
2010	228.6	51.1%	235.4	48.8%	-6.8
2011	257.3	51.4%	255.6	49.2%	1.6
2012	269.3	53.4%	258.9	48.8%	10.4
2013	291.4	55.7%	268.3	48.6%	23.1
2014	282.8	54.4%	259.2	47.1%	23.6
2015	294.5	56.7%	257.4	47.1%	37.1
2016	316.5	56.8%	272.8	46.4%	43.7
2017	341.9	55.5%	300.8	46.9%	41.1

Source: ONS series L84Z, L865, IKBH, IKBI, L86J

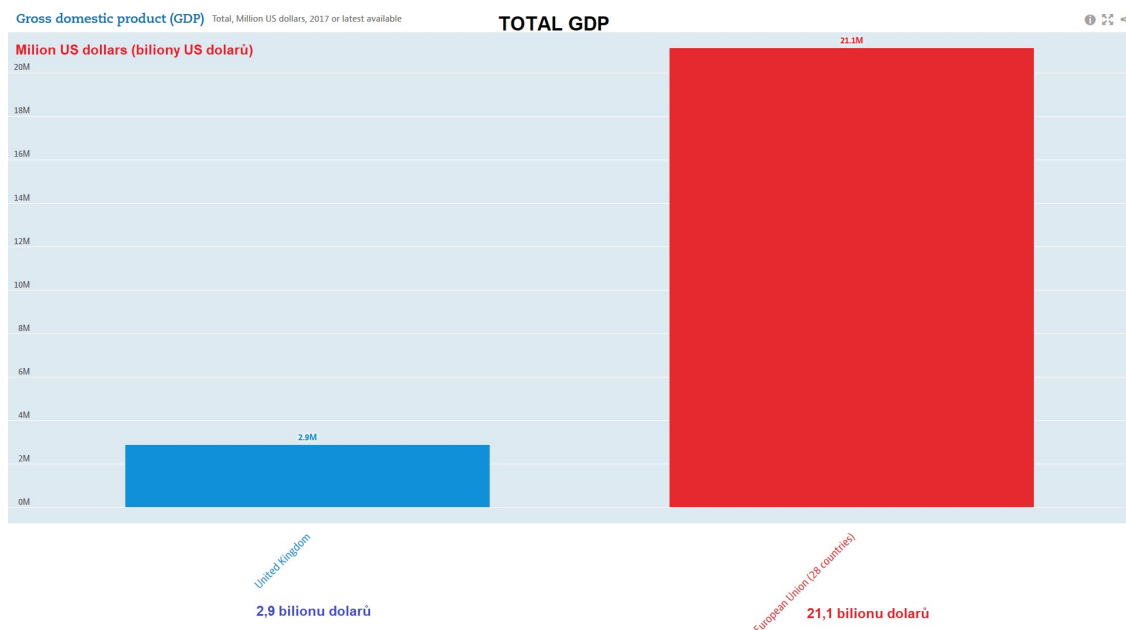
Import a export mezi UK a třetími zeměmi. *Zdroj: ONS*

7.5 Podíl UK na výkonnosti EU

Pro vyjádření celkové výkonnosti EU lze použít statistický údaj celkového HDP vyjádřeného v bilionech amerických dolarů.

Celková výše HDP EU je podle OECD vyčíslena na částku **21,1 bilionu USD**.

Celková výše HDP UK je podle OECD vyčíslena na částku **2,9 bilionu USD**.

Celková výše HDP v bilionech US dolarů. Zdroj: OECD

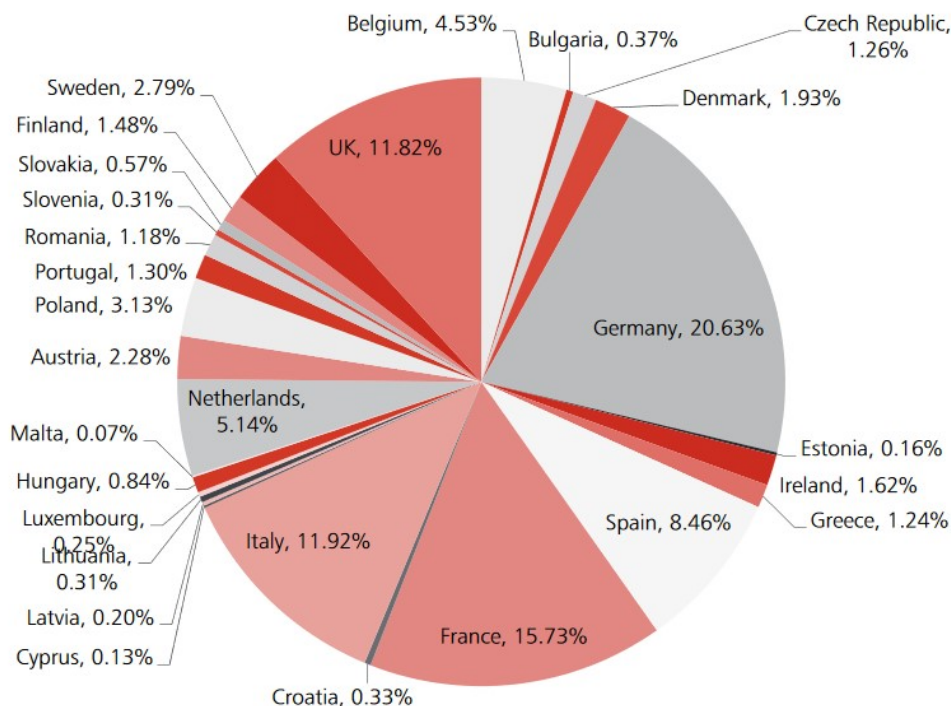
Podíl UK na celkové ekonomice EU je v procentuálním vyjádření **13,74%** za rok 2017. Je nutné si uvědomit, že ekonomika UK, je pátou největší ekonomikou na světě (OECD, 2018).

7.6 Podíl UK na financování EU

Celková výše rozpočtu EU pro rok 2017 činí za závazky celkem **157,9** miliardy euro a za platební prostředky **134,5** miliardy euro (Schulz, 2016).

UK se na rozpočtu EU podílí procentuálním příspěvkem **11,82%** po odečtení rabatu. Jedná se tedy o konkrétní částku 18,66 miliardy euro za závazky, a 15,89 miliardy euro za platební prostředky.

Graf procentuálního podílu UK na rozpočtu EU

Podíl UK na rozpočtu EU po odečtení rabatu. Zdroj: *Amending Budget No. 6/2017*

7.7 Vztah libry a eura

UK se nikdy nepokusilo přijmout euro jako svou oficiální měnu po celou dobu svého členství v EU. V roce 1992 opustila britská libra Evropský měnový systém (společně s italskou lirou). Dne 20. července 1993 proběhla ratifikace Maastrichtské smlouvy. Při této příležitosti došlo k vyjednání prvních britských opt-outů, neboli speciálních podmínek v eurozóně. Jednalo se zejména o přijetí eura jako společné měny. Této povinnosti byla Velká Británie zbavena, a to s velkým předstihem před přijetím eura ostatními členskými zeměmi eurozóny.

Británie společně s Dánskem vybojovala privilegium nepřijmout měnu euro. Odmítla se tím zapojit do systému společné evropské měny. Tímto byla Británie zbavena povinnosti splňovat kvóty, které musely splňovat členové eurozóny, zároveň s tímto ztratila Británie právo hlasovat o otázkách týkajících se měnové unie, a dále ovlivňovat složení Evropské centrální banky (Euractiv, 2016).

Je zajímavé, že britský premiér Tony Blair a jeho vláda aktivně prosazovali přijetí eura, které by bylo podmíněno celostátním referendem.

Blairova snaha o přijetí eura se ovšem netěšila přílišnému ohlasu. V roce 2016 proběhlo v UK referendum o setrvání Spojeného království v EU, občané svými hlasy rozhodli o vystoupení UK z EU, které následně schválil britský parlament. Přijetí eura v UK je nyní prakticky nemožné.

Ačkoli UK nikdy nebylo členem eurozóny, je měna euro používána na kyperských územích Spojeného království, a dále je euro používáno jako sekundární měna na území Gibraltarů (Euractiv, 2016).

8 BREXIT

8.1 Změna smýšlení UK, PRE-BREXIT

V roce 2010 způsobily parlamentní volby celé Británii šok. Poprvé v historii od roku 1945 nezískala žádná ze stran většinu parlamentních křesel v dolní komoře britského parlamentu. Žádná ze stran tedy nemohla samostatně utvořit vládu.

Nakonec byla vláda utvořena z koalice mezi Konzervativní stranou, která vyhrála volby, a stranou Liberálních demokratů (Euroskop, 2016). Británie byla tedy na počátku cesty ke změně.

Období před referendem

V roce 2013 přislíbil David Cameron uskutečnění referenda o setrvání v EU, pokud jeho strana konzervativců zvítězí v parlamentních volbách. Po volbách v roce 2015 získala konzervativní strana většinu, a David Cameron obhájil post britského premiéra.

V parlamentních volbách v květnu 2015 získala Konzervativní strana potřebnou většinu poslaneckých hlasů. Dne 10. listopadu 2015 zveřejnil premiér Cameron požadavky na reformu EU. Hlavními tématy reformy byly zejména britská konkurenceschopnost a dále urychlené přijetí dohod o volném obchodu s USA a Asií (Euroskop, 2016).

Summit v Bruselu

Reforma o EU byla projednávána na summitu v Bruselu dne 19. – 20. února 2016. Donald Tusk summit označil jako klíčový pro budoucnost EU.

Británie žádala konkrétní úpravu, týkající se vztahů mezi EU a UK. Byla projednávána celkem čtyři témata. První téma se týkalo ekonomické problematiky. Druhé, se zabývalo otázkou zachování soutěživosti a konkurenceschopnosti. Třetí téma, se týkalo navýšení pravomocí národních parlamentů na úkor EU. Posledním, čtvrtým tématem byla migrace, volný pohyb občanů EU a sociální bonusy.

Druhý den summitu, dne 20. února 2016, vyhlásil David Cameron konání referenda o setrvání Velké Británie v EU.

8.2 Referendum o členství Spojeného království v Evropské unii

Referendum o členství Spojeného království v Evropské unii se uskutečnilo dne 23. června 2016, konalo se na území Spojeného království a Gibraltaru. Více než 46,5 milionu lidí muselo absolvovat povinnou registraci k volbám. K samotné volbě se dostavilo 33,5 milionu voličů. Občané v referendu vyjádřili svůj postoj k tématu členství v EU. Pro setrvání v EU hlasovalo 48,1 % voličů.

Proti setrvání v EU hlasovalo obyvatelstvo nadpoloviční většinou, která čítala 17,411 milionů hlasů, tedy 51,9 % voličů. Odpůrci britského členství v EU zvítězily v 308 volebních okrscích z celkových 382 (Euractiv, 2016).

Na základě volebních výsledků je UK na cestě k vystoupení z EU po 43 letech členství (Euractiv, 2016). Jako reakci na výsledek referenda, oznámil premiér David Cameron dne 24. června 2016 rezignaci na post premiéra britské vlády.

Jeho nástupnicí se stala premiérka Theresa Mayová (Euractiv, 2016).

8.3 BREXIT

Brexit – označení pro proces ukončení členství Velké Británie v Evropské unii. K ukončení členství UK v EU by mělo dojít na základě výsledků referenda konaného v Británii dne 23. června 2016. Podle rozhodnutí nejvyššího britského soudu, má referendum pouze poradní pravomoc, a proto musel o vystoupení z EU rozhodnout britský parlament.

Po rozhodnutí parlamentu o vystoupení, musela Velká Británie požádat Evropskou unii o vystoupení z jejich řad na základě článku 50 z Lisabonské smlouvy.

Článek 50 Lisabonské smlouvy předpokládá maximálně dvouletou lhůtu, během které je nutné dojednat podmínky pro ukončení členství UK v EU.

Článek 50 byl Velkou Británií aktivován dne 29. března 2017, kdy UK oficiálně podala žádost Donaldu Tuskovi. Moment odchodu Velké Británie z Evropské Unie je tedy stanoven k datu 29. března 2019 (Armstrong, 2016).

Brexit znamená mnoho otázek souvisejících se samotnou podobou odchodu UK z EU, a otázkou přístupu k jednotnému trhu. Variant Brexitu se nabízí více. Obvykle jsou používány výrazy „hard-brexit“ a „soft-brexit“.

Soft-Brexit

Soft-brexit označuje vztah, kdy bude UK nadále spolupracovat s EU, a bude pokračovat volný pohyb zboží, služeb, kapitálu a osob. Za příklad soft-brexitu lze označit např. Norský model, viz. kapitola - Norský model na str. 87 (Mardell, 2016).

Hard-Brexit

Hard-brexit označuje odchod UK z jednotného trhu, z celní unie a bez uzavření obchodní smlouvy s EU. Tato varianta by znamenala pro UK obchodování dle pravidel WTO (Armstrong, 2016).

Je pravděpodobné, že EU nebude chtít, aby varianta hard-brexitu byla pro UK příliš výhodná. Vystoupení UK z EU by totiž mohlo inspirovat ostatní členské státy EU k podobnému kroku (Withnal, 2016).

9 Diskutované modely

9.1 Členství v EHP

První alternativu spolupráce mezi UK a EU by mohl představovat vztah založený na členství UK v Evropském hospodářském prostoru – EHP.

Norský model

Velká Británie by se mohla znovu zapojit do integračního procesu pomocí norského modelu. Snaha o získání přístupu na volný trh by pro UK znamenala vstup do Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), a také vstup do Evropského hospodářského prostoru (EHP). V Evropském hospodářském prostoru se uplatňují čtyři základní svobody. Tedy volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb. EHP je uskupení členských zemí EU a členských zemí ESVO. Členské státy ESVO jsou povinné akceptovat evropskou legislativu v oblasti otevřenosti trhu, konkurence a veřejné pomoci. Na druhou stranu, není povinností členů ESVO přijímat evropskou legislativu v oblasti bezpečnostní politiky, policejní spolupráce a společné měny (Euractiv, 2015).

Přijetím norského modelu by Británie získala přístup na volný trh EU, ovšem zároveň s tímto by byla nadále podřízená velké části regulací EU. Příspěvky do společné pokladny EU by byly sníženy. Podle odhadů by jejich výše dosahovala 90 – 95 procent původní výše příspěvku, dokud byla Británie členem EU. Británie by se dále musela vzdát práva na hlasování v institucích EU, a tím pádem by ztratila právo rozhodovat o legislativě EU (The Guardian, 2015).

V podstatě by tedy Británie podle Norského modelu nadále přispívala nemalou částkou do rozpočtu EU, dále by byla nucena respektovat čtyři základní úmluvy, o volném pohybu zboží, osob, kapitálu a služeb, a přesto by nedisponovala hlasovacím právem v Bruselu.

9.2 Bilaterální dohody s EU

Švýcarský model

Švýcarsko je, jako jediné, členskou zemí ESVO, která ovšem není členem Evropského hospodářského prostoru. Hospodářské vztahy mezi EU a Švýcarskem jsou tedy upravovány dohodami o volném obchodu z roku 1972, a také bilaterálními dohodami o spolupráci. Bilaterální dohody o spolupráci v sobě zahrnují tyto otázky: silniční a letecká doprava, zadávání veřejných zakázek, vědecký výzkum, volný pohyb osob a zemědělství (Euroskop, 2015).

Švýcarský model by mohl být zajímavou náhradní alternativou v budoucích vzájemných vztazích EU a UK. Pokud by se Británie rozhodla přiblížit tomuto modelu, mohla by samovolně rozhodovat o přijetí, nebo odmítnutí evropské legislativy oproti Norskému modelu. Švýcarsko odvádí do rozpočtu EU mnohonásobně nižší příspěvek než Norsko. Podle odhadů britského parlamentu by mohl být příspěvek Velké Británie až o 60 procent nižší, než příspěvek Norska v případě, že se bude Británie držet Švýcarského modelu (Parliament UK, 2013).

Británie by se mohla teoreticky pokusit držet Švýcarského modelu, avšak zároveň s tímto nevstoupit do Schengenského prostoru. Tímto krokem by mělo UK možnost regulovat příliv pracovní síly z EU. Evropská Unie by se ovšem mohla zachovat obdobným způsobem (The Guardian, 2015).

Uspořádání tohoto modelu poskytuje Švýcarsku velkou míru flexibility a svobody. Švýcarsko si prakticky vybírá jen ty oblasti společného zájmu, na nichž se chce podílet, a samo rozhoduje o tom, jakou evropskou legislativu dobrovolně přijme (Dhingra et Sampson, 2016).

Kanadský model

Kanadský model zahrnuje možnost, že by UK po Brexitu uzavřela dohodu o zóně volného obchodu s EU. Zóna volného obchodu je základní stupeň ekonomické integrace. Od celní unie se zóna volného obchodu liší v tom, že ruší pouze cla mezi zainteresovanými stranami. Nezavádí ovšem stejné celní sazby na dovoz zboží ze zbytku světa. Vyjednaná dohoda odstraňuje 98 % vzájemných cel a celních překážek mezi EU a Kanadou. Režim odstranění cel ovšem není úplný – jsou z něj odebrány údaje o zemědělství. V citlivých zemědělských sektorech navíc přístup na trh zároveň omezují i tarifní kvóty. Výjimky se

týkají i přístupu na trh se službami, a to zejména v citlivých oblastech veřejných služeb a infrastruktury. Pokud se UK rozhodne spolupracovat s EU na základě Kanadského modelu, budou mít britské firmy exportující zboží do EU problémy s administrativou. Britský export by se celkově musel přizpůsobit požadavkům EU. UK by ovšem nemohla zasahovat do tvorby obchodních norem. Po vzoru Kanadského modelu by ovšem UK nemusela přispívat do rozpočtu EU (Dhingra et Sampson, 2016).

Turecký model

V rámci tohoto modelu by UK vyjednala účast v celní unii s EU po vzoru Turecka z roku 1995, čímž by došlo k odstranění celních poplatků, a stanovení společného celního sazebníku vůči nečlenským zemím.

Po vzoru Turecka, se kterým EU v roce 2005 oficiálně zahájila vyjednávací rozhovory o vstupu do EU, by pro UK znamenalo celní omezování v mnoha oblastech, a do značné míry omezený přístup na vnitřní trh. Celní unie s Tureckem se totiž vztahuje pouze na průmyslové výrobky a zpracované zemědělské produkty. UK by musela uplatňovat v obchodních vztazích se třetími zeměmi společný celní tarif EU, řídit se ustanoveními EU o technických bariérách obchodu a regulacemi zboží (Piris, 2016).

UK by musela dále přijmout i pravidla o hospodářské soutěži a státní pomoci. UK by se současně vyvázala např. ze společné zemědělské politiky, politiky rybolovu, či sociální a pracovní-právní regulace, a mohla by uzavírat dohody o službách nezávisle na EU. Rovněž by nemusela přispívat do rozpočtu EU (Piris, 2016).

9.3 Dohody o volném obchodu

Možnou alternativou pro úpravu vztahů mezi Británií a EU by se mohlo jevit uzavření dohod o volném obchodu, což by ve zkratce znamenalo odstranění cla a kvót mezi Británií a EU. V obchodním vztahu se třetími zeměmi by Británie mohla používat vlastní celní pravidla, avšak musela by i nadále závazně respektovat technické a bezpečnostní požadavky EU. Británie by ovšem nebyla nucena dodržovat volný pohyb osob, čímž by mohla ovlivňovat příliv cizí pracovní síly (Cer, 2014).

Zde je však nutné si uvědomit, že na straně druhé, se nachází Evropská Unie, která také disponuje pravomocemi v kladení požadavků, a má také částečnou pravomoc upravovat dohody o volném obchodu. Tím pádem lze očekávat, že čím více si Velká Británie bude klást podmínky ve vztahu k EU, tím více podmínek si bude klást EU ve vztahu k Velké Británii.

10 Dopady Brexitu na EU

10.1 Dohoda UK a EU o Brexitu

Z dostupných relevantních zdrojů (The Guardian, 2018) se dají získat informace potřebné pro analýzu důsledků dopadu Brexitu. Nyní si představíme jednotlivé body dohody a jejich stručný výtah, abychom následně mohli přistoupit k analýze dopadů. Dohoda se dělí na část obecnou a část politickou, kde v obecné části jsou řešeny spíše ekonomické otázky.

Občanská práva

Dohoda zaručuje právo více než 3 milionům občanů EU ve Velké Británii, a více než 1 milionu britských občanů v zemích EU, kteří pobývají mimo UK, a pokračují ve svých životech na místě mimo UK, kde se rozhodli žít.

Theresa Mayová se snažila omezit rámec dohody na občany EU, kteří do UK přijedou/přijeli do 29. března 2019, ovšem s tímto nápadem neuspěla. UK má povinnost přijímat občany EU až do konce přechodného období, které by mělo být do konce roku 2022. a možná i déle. Tito občané mají právo získat statut usedlíka a po splnění podmínek se stát britskými občany.

Vypořádání závazků mezi UK a EU

Obavy EU z britského návrhu odchodu se zástupci EU snažili řešit jednáním. Bývalý tajemník pro Brexit David Davis dal předsedovi Evropské komise Jean-Claude Junckerovi jasně najevo, že v dohodách EU neexistuje nic, co by jen zlomkem naznačovalo, že britská vláda dluží nějaké peníze.

Juncker na toto odpověděl, že EU není golfovým klubem, a že UK bude muset přistoupit na plnění závazků, ke kterým se zavázala ještě za svého členství v EU. Juncker a EU požadují po UK úhradu závazků ve výši 100 miliard liber. Na tuto výzvu zareagoval tajemník UK pro zahraniční věci Boris Johnson odpovědí, že takové peníze nejsou na zapískání ani pro Brusel.

V listopadu 2017 se konečně obě strany vzájemně dohodly na přijatelných podmínkách. UK bude do roku 2020 přispívat do rozpočtu 39 miliard liber a převezme také závazky za platy britských úředníků v instituci EU.

Vztah mezi Severním Irskem a EU

Tato problematika se projevila jako nejožehavější. Spojené království zpočátku navrhlo řešení, které ovšem Irsko s evropskými představiteli odmítlo akceptovat.

EU původně navrhla, aby Severní Irsko zůstalo na jednotném trhu, což ovšem vyvolalo negativní reakci britské premiérky Mayové.

EU prozatím svůj nápad odložila a navrhla tzv. „Blackstop“ což je pojistný plán, který EU nastartuje, pokud se nedokáže s UK dohodnout na budoucích obchodních podmínkách týkajících se neuzavření irských obchodních hranic.

Spojené království by tedy zůstalo v celní unii, zatímco Severní Irsko by nadále dodržovalo pravidla jednotného trhu. Podporovatelé Brexitu ovšem s tímto návrhem nesouhlasí, neboť se domnívají, že by UK byla nadále vázaná k obchodním pravidlům EU.

EU se domnívá, že návrh obchodní spolupráce je výhodnější pro UK, a proto si klade za podmínku, že UK bude i nadále dodržovat veškerá sociální a environmentální pravidla, která byla doposud nucena dodržovat jako člen EU.

Obchodní politika

Spojené království začalo aktivně vyjednávat s EU o politické deklaraci, která by přesně definovala jejich obchodní vztah po Brexitu. Na konci tohoto jednání by UK ráda získala od EU prohlášení, na jehož základě by byla vytvořena plnohodnotná obchodní smlouva, která by mohla vstoupit v platnost ihned po Brexitu.

UK se s EU dohodla na podmínkách, které byly zaznamenány do dokumentu o pouhých 26 stranách. V tomto dokumentu jsou uvedeny parametry budoucího vztahu mezi EU a UK. Hlavními dvěma tématy jsou obchod a bezpečnostní politika.

Prioritním tématem dokumentu je zajištění podmínek pro bezproblémový obchod se zbožím pomocí knihy pravidel obchodu. EU bude s UK nadále obchodovat za předpokladu, že UK bude respektovat normy přístupu na evropský trh. Další podmínkou

je, že Spojené království bude respektovat normy EU v oblasti hospodářské soutěže, daní, životního prostředí, sociální ochrany a ochrany zaměstnanosti. Není ovšem známo, jaké budou přesné smluvní podmínky.

Politické prohlášení EU tvrdí, že celní území Severního Irska bude v následujících vzájemných jednáních změněno. Spojené království ovšem trvá na názoru, že v tomto ohledu bude rozhodovat, jak samo uzná za vhodné.

Navzdory britským požadavkům na individuální dohody o finančních službách, bude s UK zacházeno jako s ostatními státy, které nejsou členy EU. Je otázkou, zdali si Londýn udrží status obchodní metropole v Evropě.

Zahraniční a bezpečnostní politika

Spojené království doufalo, že zachová nejen současnou úroveň bezpečnosti a policejní spolupráce, ale dokonce se rozhodne pro aspekty struktur EU, které předtím vyloučilo. To přimělo lucemburského premiéra Xaviera Bettela, aby poznamenal, že UK se v minulosti této společné politice vyhýbalo pomocí opt-outů, a nyní se naopak snaží společnou bezpečnostní politiku prohloubit.

Navzdory předchozímu pohrdání UK na obrannou spolupráci s EU, sjednala UK doložky, které jí umožní účastnit se společných obranných projektů s EU.

Významným jednáním ve smlouvě o Brexitu bylo tvrzení Evropské komise, že britskému obrannému průmyslu nebude dovoleno pracovat na nejcitlivějších částech družicového programu EU Galileo v hodnotě 8 miliard liber, ze kterých 1 miliardu liber zaplatili britští daňoví poplatníci. V reakci na toto prohlášení pohrozila UK odstoupením od projektu ve všech aspektech, a tvorbou vlastního satelitu.

Politická deklaráce shrnuje neshody obou stran v této oblasti na výrok, že strany by měly uvažovat o vhodných opatřeních pro spolupráci v oblasti vesmíru (The Guardian, 2018).

10.2 Ekonomické dopady

Zde je patrné, že po uplynutí přechodného období po Brexitu, přijde EU o podstatný příspěvek do společného rozpočtu, který činí hodnotu **11,82%**. Toto nastane, pokud se UK a EU nedohodnou jinak.

Dále také ekonomika EU ztratí výrazný britský podíl na celkové výkonnosti. Celkové britské HDP v roce 2017 dosáhlo hodnoty **2,9** bilionu amerických dolarů. Celkové HDP EU v roce 2017 činilo **21,1** bilionu amerických dolarů.

Celkem by tak mohla EU přijít o **13,74%** svého HDP.

Dopady na obchod

Praktické dopady na obchod by nemusely vůbec nastat, pokud se obě strany vzájemně dohodnou. EU vyžaduje po UK i nadále dodržování pravidel obchodu.

Vyskytují se v zásadě dvě možnosti. Zaprvé, UK by s EU i nadále udržovala volný obchod zboží a služeb. Zadruhé, UK a EU by mezi sebou mohla obchodovat na základě celního sazebníku.

11 Závěr

Vývoj vztahu mezi Spojeným královstvím a EU (ES) byl komplikovaný již od počátku rozvoje evropské integrace, která začala po konci II. světové války. Spojené království jako přední světová velmoc odmítala zaujmout řadovou pozici mezi mnohem slabšími ekonomikami. UK se proto snažila vyjednat si v evropských společenstvích lepší podmínky, než jí byly nabízeny. Její snaha ovšem nebyla zpočátku reflektována, a proto musela Británie dávat přihlášku do EHS opakovaně.

Po vstupu Spojeného království do evropských společenství, začala spolupráce na integrační myšlence, která ovšem nebyla pro UK nijak zvlášť výhodná. Postupem času si také evropská společenství začala diktovat stále větší a větší integrační nároky.

Vývoj ES do aktuální podoby EU s sebou tedy přinesl řadu nepříjemných zásahů do vnitřních zákonů jednotlivých členských států. Takové zásahy byly v podstatě vynucené a je až podivuhodné, že byly členskými státy přijaty.

Británie si díky svojí šikovnosti dokázala vyjednat několik speciálních podmínek, které zahrnovaly například rabat. Toto se jeví zcela logicky, neboť Británie zastávala v EU pozici plátce. Snažila se tedy těmito kroky snížit výdaje, které vyplývají z povinnosti přispívat do společného rozpočtu EU.

V otázce bezpečnostní politiky se Velké Británii nelze vůbec divit s jejich odmítavým postojem. Mělo by být na rozhodnutí jednotlivého státu, koho si na vlastní území vpustí.

Britské odmítnutí přijetí eura, jako národní měny, hodnotím jako to nejlepší, co mohlo kromě Brexitu UK potkat. Británie, jako jedna z pěti nejsilnějších světových ekonomik, nemá zapotřebí ničit vlastní stabilní národní měnu s tradicí.

Dopady Brexitu budou pro UK znamenat spíše úspory ve státním rozpočtu. Dále opětovné získání silné rozhodovací pravomoci na vlastním území. Toto hodnotím pro UK pozitivně.

Dopady Brexitu na EU budou, dle mého názoru, poněkud horší. EU přijde o podstatnou část financí do společného rozpočtu, což je pro EU primární problém. Dále EU nebude moci diktovat UK v otázkách bezpečnostní a zahraniční politiky. Co se týká volného pohybu osob, tak měla UK vždy specifické postavení v rámci Schengenu.

Z obchodního hlediska pokud by EU například odmítla nadále obchodovat s UK, nebo ji dokonce nějakým způsobem postihla sankcemi, uškodila by především sama sobě. Projevilo by se to zejména na podnikatelském sektoru, neboť velké množství evropských firem exportuje právě do UK. Britský import na trh EU ovšem také nelze zanedbat, neboť zájem o britské výrobky a služby na území EU je.

Vztah mezi Spojeným královstvím a Severním Irskem je specifickým problémem. Pokud se Severní Irsko cítí být jako samostatný stát, mělo by mu Spojené království umožnit referendum o samostatnosti. Vzhledem k tomu, že Severní Irsko je nedílnou součástí Velké Británie, tak by takový krok šel ovšem realizovat až po formálním vystoupení UK z EU. Pokud by bylo Severní Irsko samostatné, mohlo by po splnění kritérií do EU znovu vstoupit. Ve spojitosti s touto problematikou lze navázat na problém Katalánska, které by se rádo osamostatnilo od Španělska.

Brexit, pokud se dá nazývat problémem, je v EU tím nejmenším. Daleko závažnějšími problémy jsou řecká krize, migrační krize a problémy Turecka v EU. Tyto problémy ovšem EU neřeší příliš efektivním způsobem, např. půjčky Řecku, nebo nucené přerozdělování migrantů.

Zejména uprchlickou krizi vyvolanou postoji německé kancléřky Merkelové, považují za nepatřičnost. Pozvat do EU miliony migrantů, a poté je nátlakem vnucovat členským státům, které je nechťejí přijmout, je absolutní nesmysl, který porušuje podstatu suverenity státu.

Neustálé prosazování vůle Německa v čele EU je poněkud diktátorské. EU je Německem ovládána pomocí finančních prostředků, které by ovšem Němci nikdy nemohli mít, pokud by zaplatili za hrůzy, které v historii světa způsobili.

Rád bych zde zdůraznil, že Německo, které vyprovokovalo obě světové války, a následně je obě prohrálo, bylo vybudováno na základě solidarity, která mu i přes jeho veškerou vinu byla poskytnuta. Válečné reparace Německo nezaplatilo žádné, naopak vytěžilo z reality, že po II. světové válce bylo v Německu nutné vše vybudovat znovu, což pro Němce znamenalo budování novodobého státu a následně ekonomického růstu z cizích prostředků.

Integrace mezi jednotlivými státy je dle mého názoru přínosná. Platí to však pouze do určité míry. Současná snaha EU o unifikaci evropských států do jednoho „superstátu“ je děsivá, a s demokracií a státností jako takovou, nemá společného nic.

Británii trvalo od roku 1973 do roku 2016 uvědomit si, že pro ni EU v současné podobě není přínosem. Pevně doufám, že Česká republika prozře dříve, než Velká Británie.

Analýzou provedenou v této diplomové práci se podařilo námi vyslovenou hypotézu z úvodu potvrdit, protože k dnešnímu dni z dojednaných podmínek o Brexitu vyplývá, že Evropská unie v podstatě tlačí pouze na finanční stránku vypořádání tak, aby co nejméně trátila, a měla čas se v přechodném období s velkou finanční ztrátou ze svého rozpočtu vypořádat. Ostatní položky této dohody jsou v podstatě zanedbatelné, neboť nepřinášejí nic, co bychom neočekávali.

12 Přílohy

12.1 Porovnání podle HDP/obyvatel mezi vybranými ekonomikami

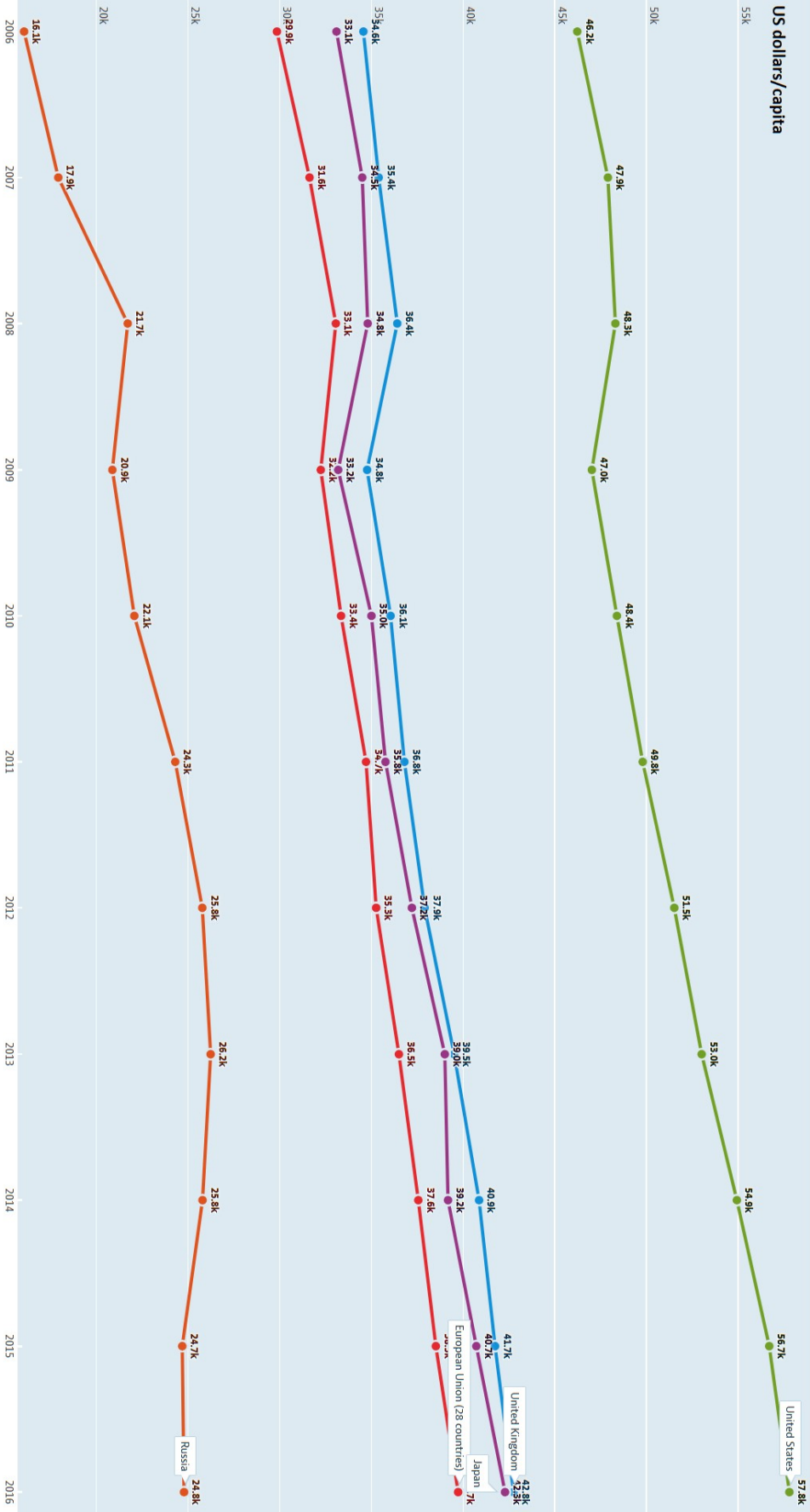
Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006–2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	29 855	31 631	33 067	32 246	33 352	34 713	35 266	36 506	37 564	38 520	39 735
Japan	33 103	34 508	34 804	33 196	35 008	35 775	37 214	39 008	39 183	40 727	42 293
Russia	16 066 ^e	17 932 ^e	21 718 ^e	20 881 ^e	22 078 ^e	24 310	25 785	26 240	25 797	24 692	24 789
United Kingdom	34 570	35 403	36 416	34 772	36 051	36 805	37 908	39 519	40 878	41 748	42 757
United States	46 231	47 902	48 311	47 028	48 394	49 800	51 521	53 016	54 935	56 701	57 797

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006 - 2016

GDP

US dollars/capita

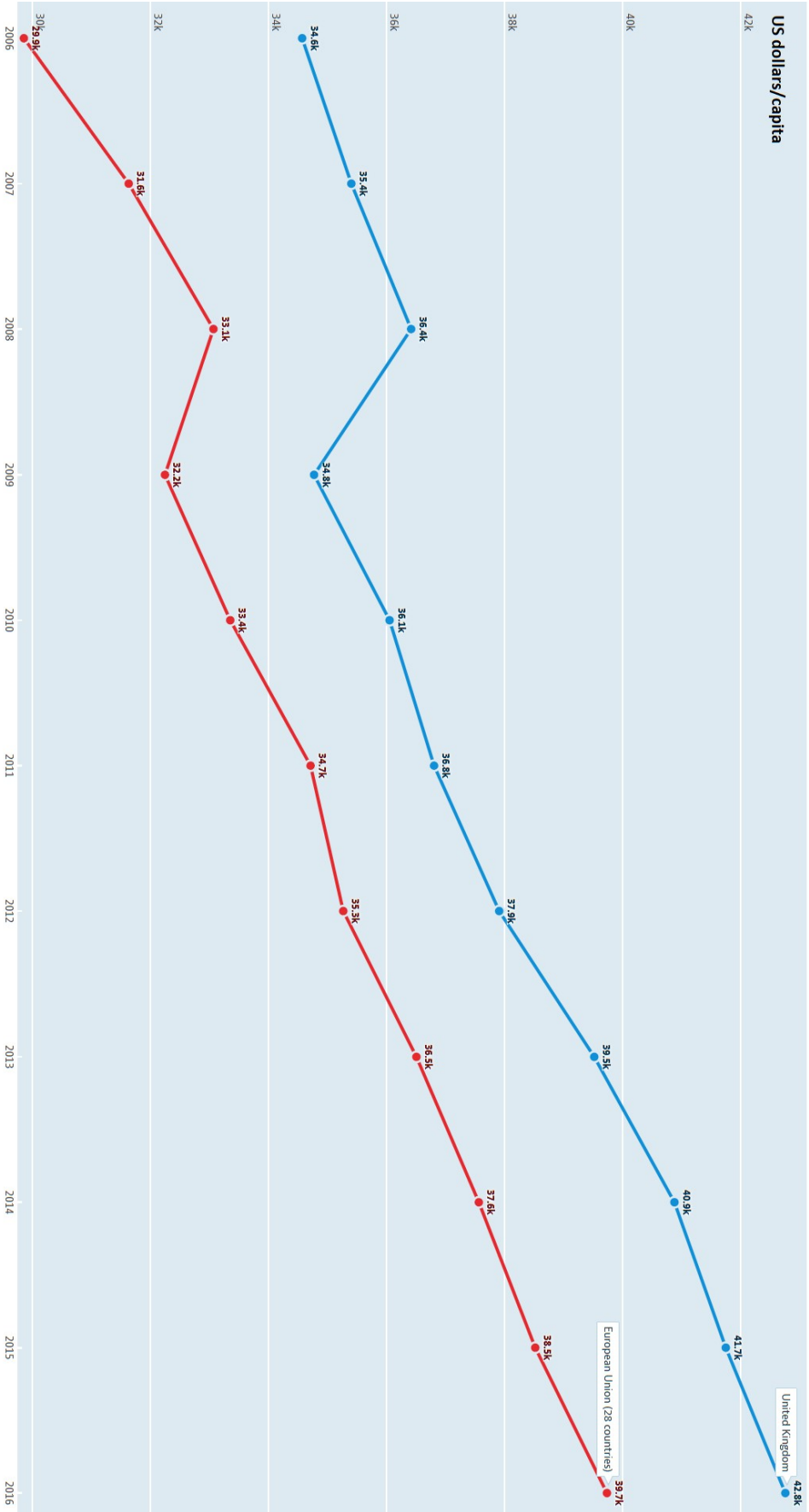
12.2 Porovnání podle HDP/obyvatel mezi EU a UK

Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006 – 2016

Location ▼	▼ 2006	▼ 2007	▼ 2008	▼ 2009	▼ 2010	▼ 2011	▼ 2012	▼ 2013	▼ 2014	▼ 2015	▼ 2016
European Union (28 countries)	29 855	31 631	33 067	32 246	33 352	34 713	35 266	36 506	37 564	38 520	39 735
United Kingdom	34 570	35 403	36 416	34 772	36 051	36 805	37 908	39 519	40 878	41 748	42 757

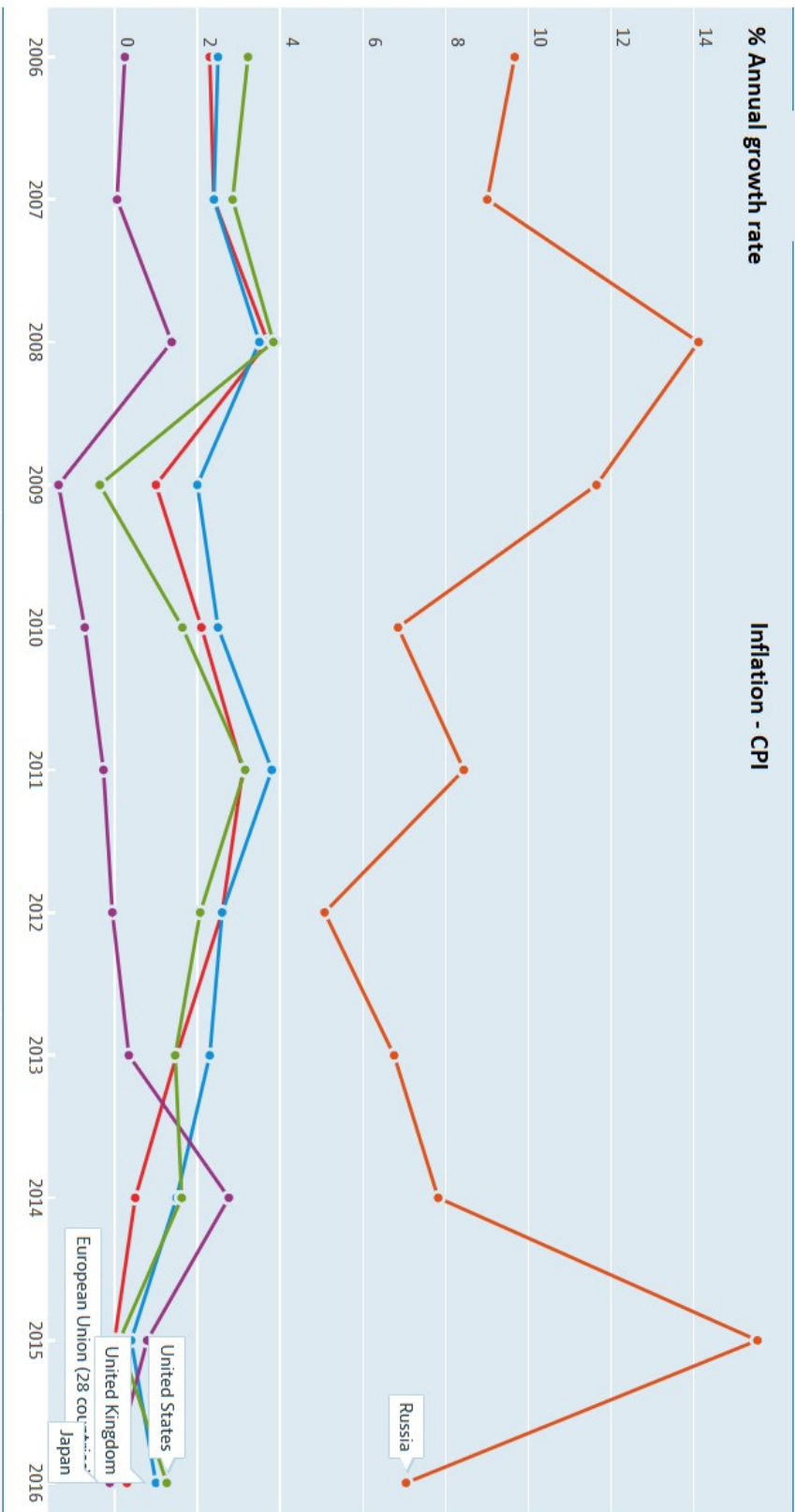
Gross domestic product (GDP) Total, US dollars/capita, 2006 - 2016

GDP

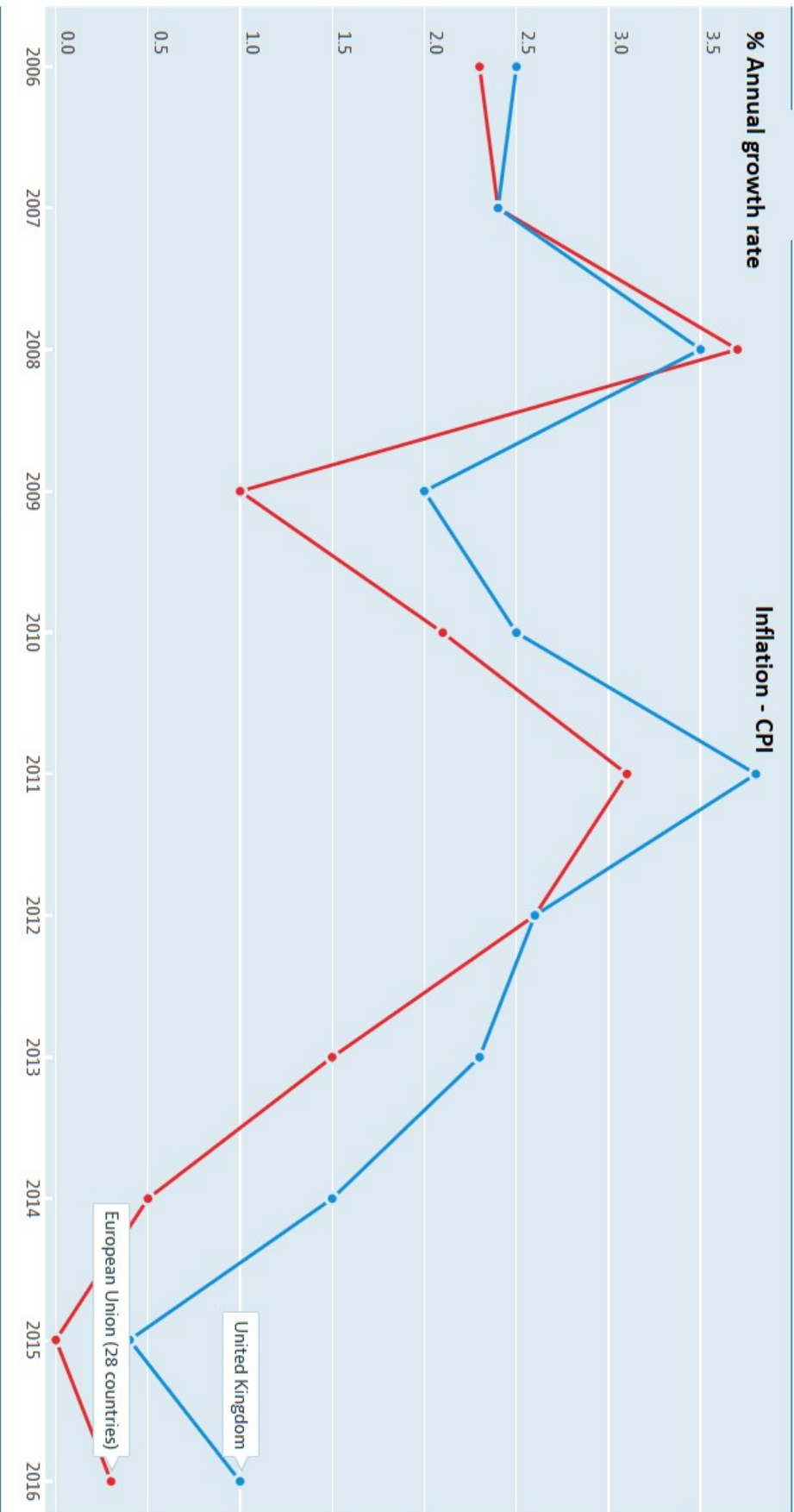
12.3 Porovnání podle míry inflace mezi vybranými ekonomikami

Location ▾	▾ 2006	▾ 2007	▾ 2008	▾ 2009	▾ 2010	▾ 2011	▾ 2012	▾ 2013	▾ 2014	▾ 2015	▾ 2016
European Union (28 countries)	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
Japan	0.2	0.1	1.4	-1.4	-0.7	-0.3	-0.1	0.3	2.8	0.8	-0.1
Russia	9.7	9.0	14.1	11.6	6.8	8.4	5.1	6.8	7.8	15.5	7.0
United Kingdom	2.5	2.4	3.5	2.0	2.5	3.8	2.6	2.3	1.5	0.4	1.0
United States	3.2	2.9	3.8	-0.4	1.6	3.2	2.1	1.5	1.6	0.1	1.3

12.4 Porovnání podle míry inflace mezi EU a UK

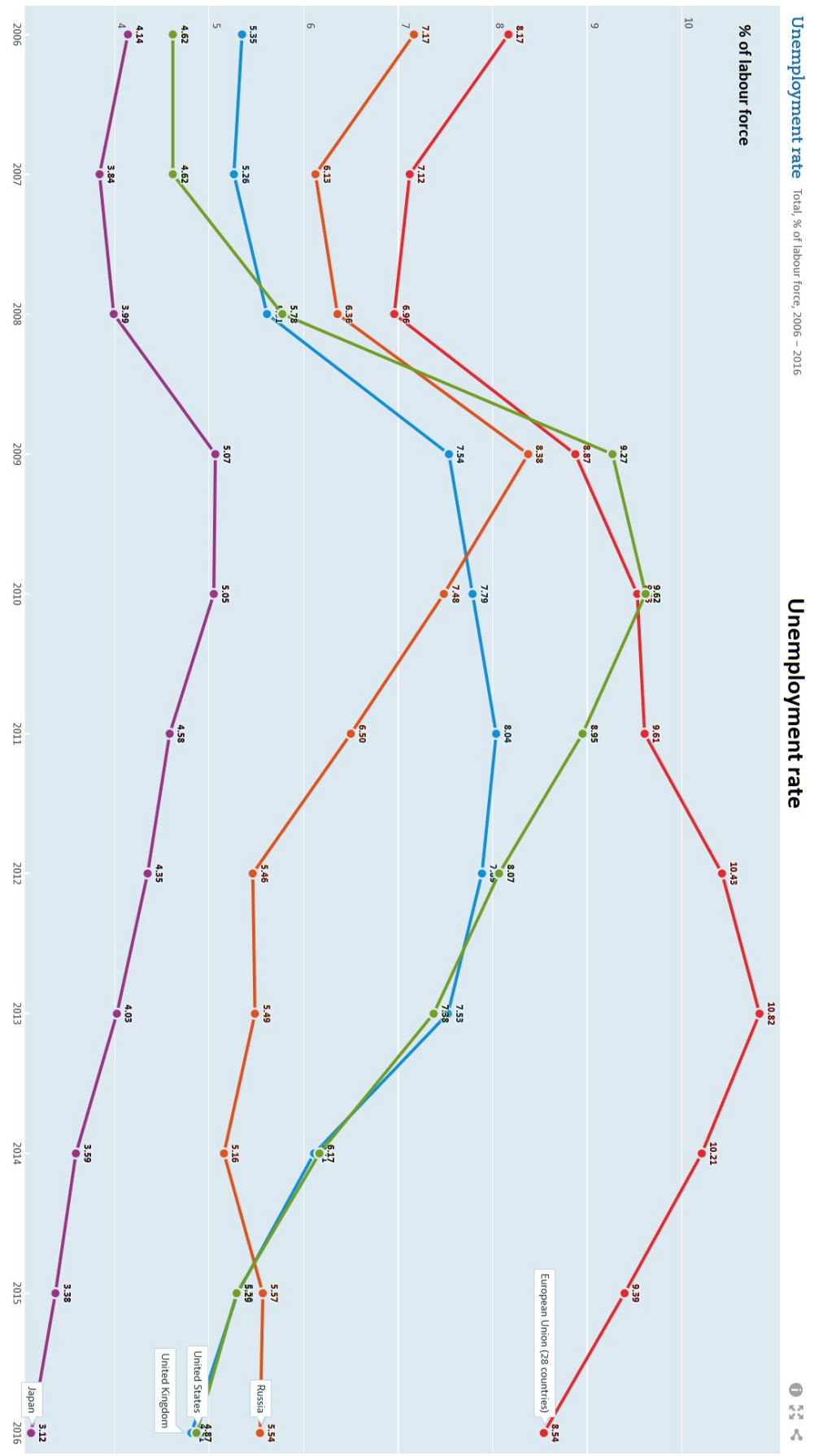
Location ▾	▾ 2006	▾ 2007	▾ 2008	▾ 2009	▾ 2010	▾ 2011	▾ 2012	▾ 2013	▾ 2014	▾ 2015	▾ 2016
European Union (28 countries)	2.3	2.4	3.7	1.0	2.1	3.1	2.6	1.5	0.5	0.0	0.3
United Kingdom	2.5	2.4	3.5	2.0	2.5	3.8	2.6	2.3	1.5	0.4	1.0

12.5 Porovnání podle míry nezaměstnanosti mezi vybranými ekonomikami

Unemployment rate Total, % of labour force, 2006 – 2016

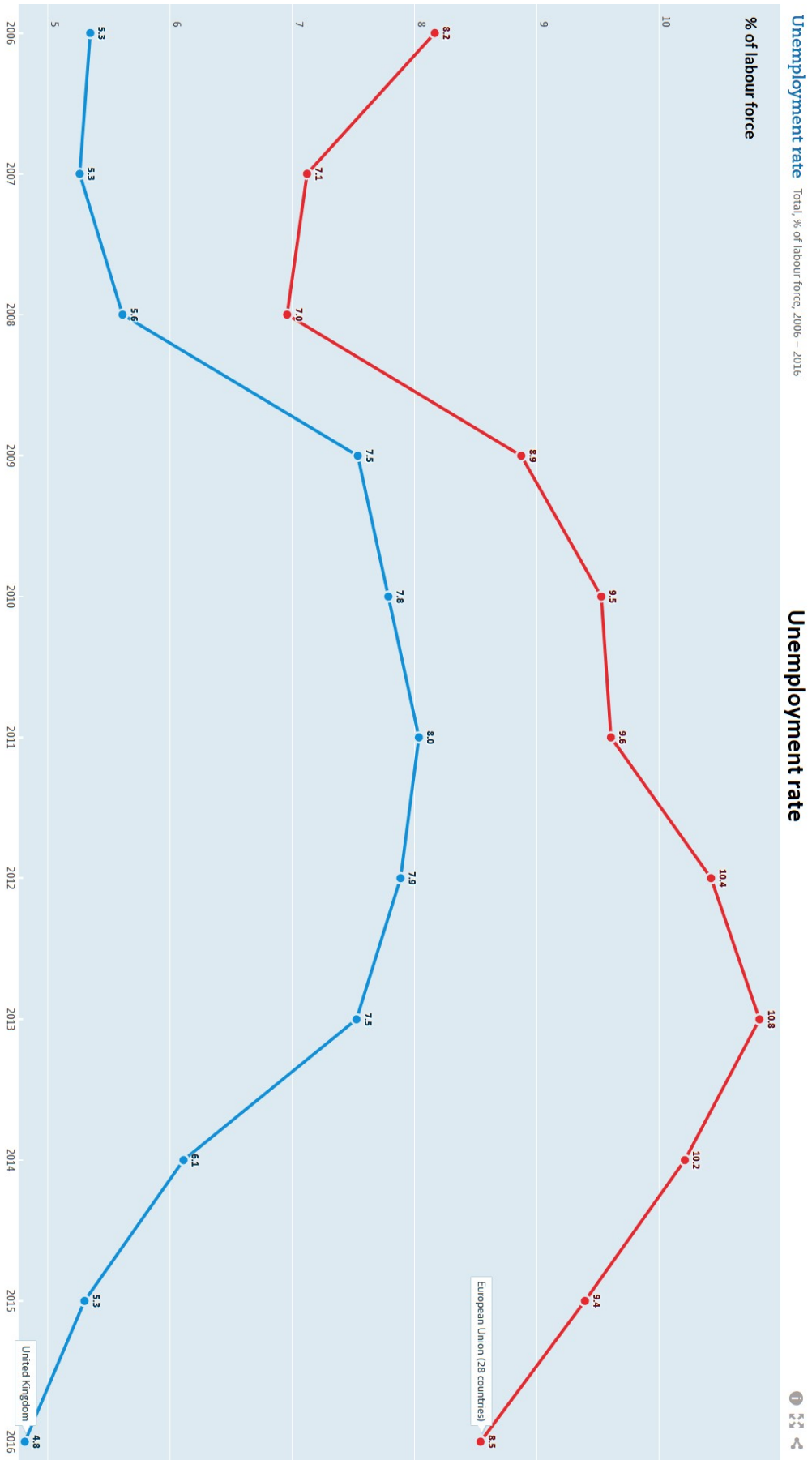
Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	8.17	7.12	6.96	8.87	9.53	9.61	10.43	10.82	10.21	9.39	8.54
Japan	4.14	3.84	3.99	5.07	5.05	4.58	4.35	4.03	3.59	3.38	3.12
Russia	7.17	6.13	6.36	8.38	7.48	6.50	5.46	5.49	5.16	5.57	5.54
United Kingdom	5.35	5.26	5.61	7.54	7.79	8.04	7.89	7.53	6.11	5.30	4.81
United States	4.62	4.62	5.78	9.27	9.62	8.95	8.07	7.38	6.17	5.29	4.87

12.6 Porovnání podle míry nezaměstnanosti mezi EU a UK

Unemployment rate Total, % of labour force, 2006 - 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	8.2	7.1	7.0	8.9	9.5	9.6	10.4	10.8	10.2	9.4	8.5
United Kingdom	5.3	5.3	5.6	7.5	7.8	8.0	7.9	7.5	6.1	5.3	4.8

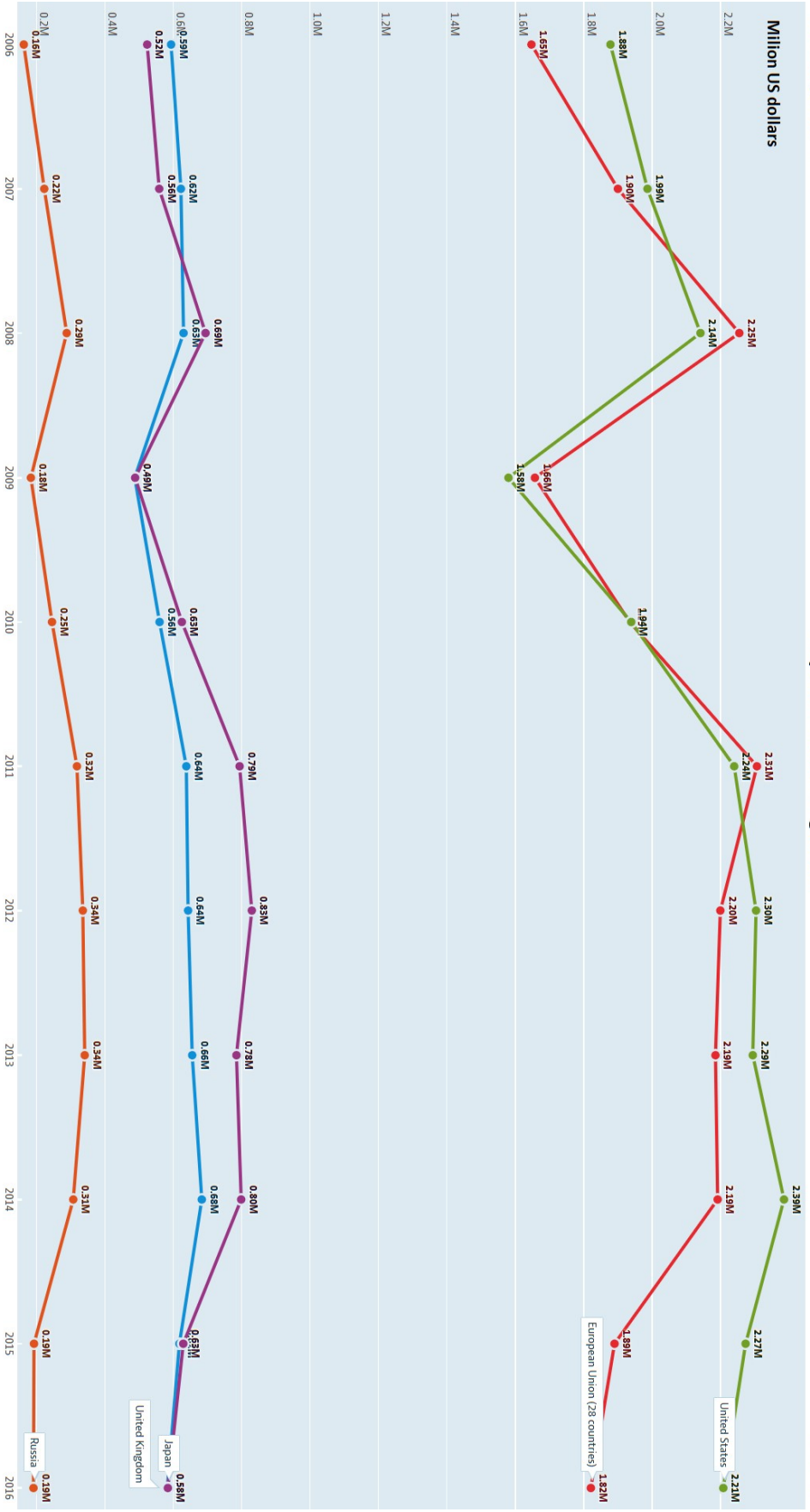

12.7 Porovnání podle importu zboží mezi vybranými ekonomikami

Trade in goods Imports, Million US dollars, 2006 - 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 647 172	1 899 963	2 254 906	1 657 373	1 934 444	2 306 424	2 199 448	2 185 115	2 191 519	1 890 072	1 820 902
Japan	523 888	559 096	694 548	488 760	625 285	794 104	829 793	784 876	798 696	629 413	584 316
Russia	163 187	223 084	288 673	183 924	245 680	318 555	335 771	341 269	307 875	193 021	191 494
United Kingdom	593 792	622 530	630 246	487 544	560 111	638 283	643 516	655 542	683 588	618 127	582 662
United States	1 878 194	1 986 348	2 141 287	1 580 025	1 938 950	2 239 885	2 303 749	2 294 247	2 385 480	2 273 250	2 208 008

Import - Trade in goods

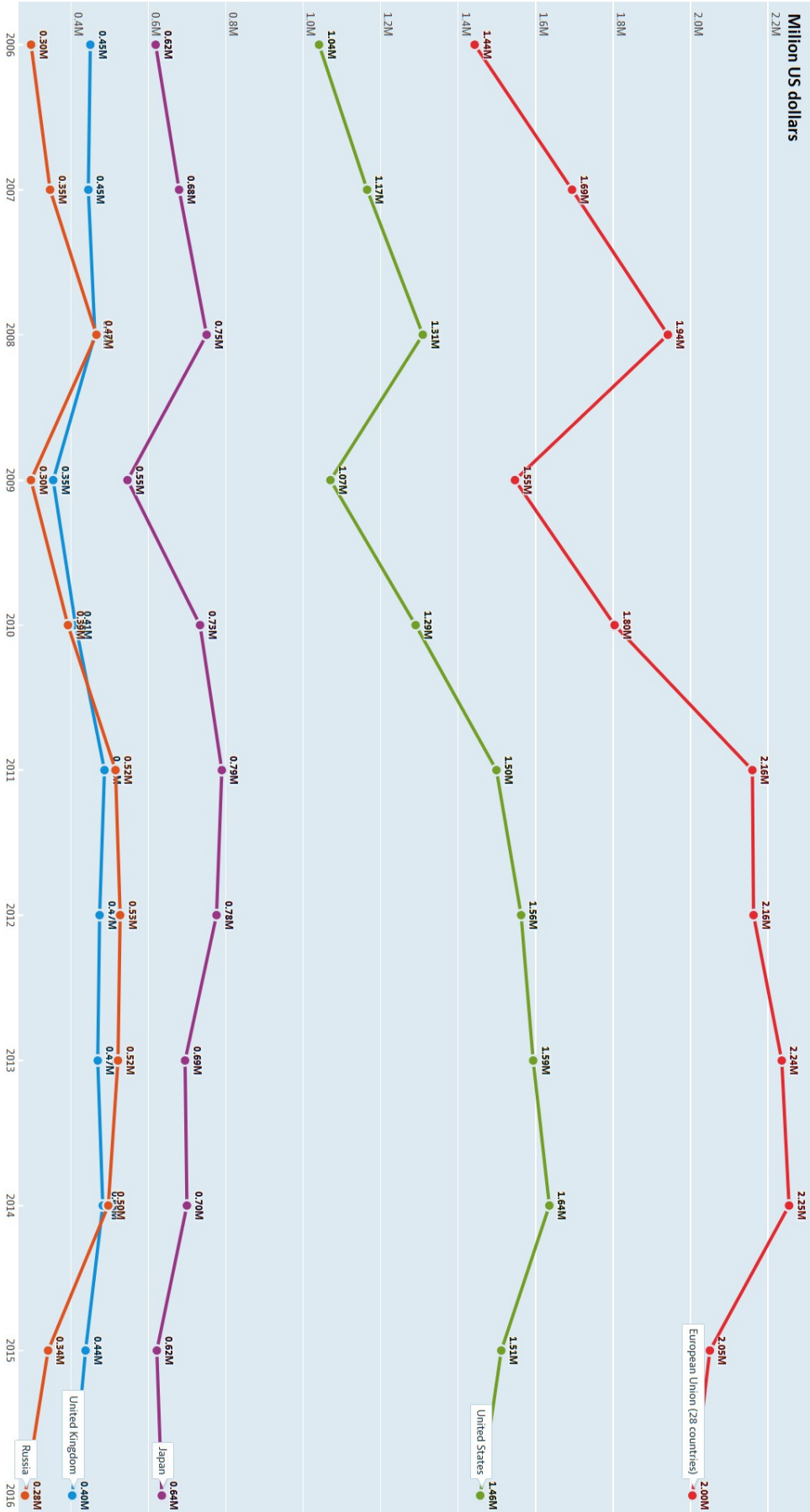

12.8 Porovnání podle exportu zboží mezi vybranými ekonomikami

Trade in goods Exports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 442 653	1 694 125	1 941 567	1 546 754	1 803 901	2 159 704	2 162 689	2 235 519	2 254 359	2 049 867	2 004 817
Japan	619 029	679 577	750 677	546 337	733 716	789 962	776 269	694 983	699 825	622 089	635 027
Russia	297 481	346 531	466 298	297 155	392 674	515 409	527 434	521 836	496 806	341 419	281 709
United Kingdom	450 436	445 272	462 270	354 528	412 436	487 014	474 408	469 546	482 604	438 126	403 633
United States	1 040 905	1 165 151	1 308 795	1 070 331	1 290 278	1 498 886	1 562 631	1 593 707	1 635 563	1 511 381	1 456 956

Export - Trade in goods

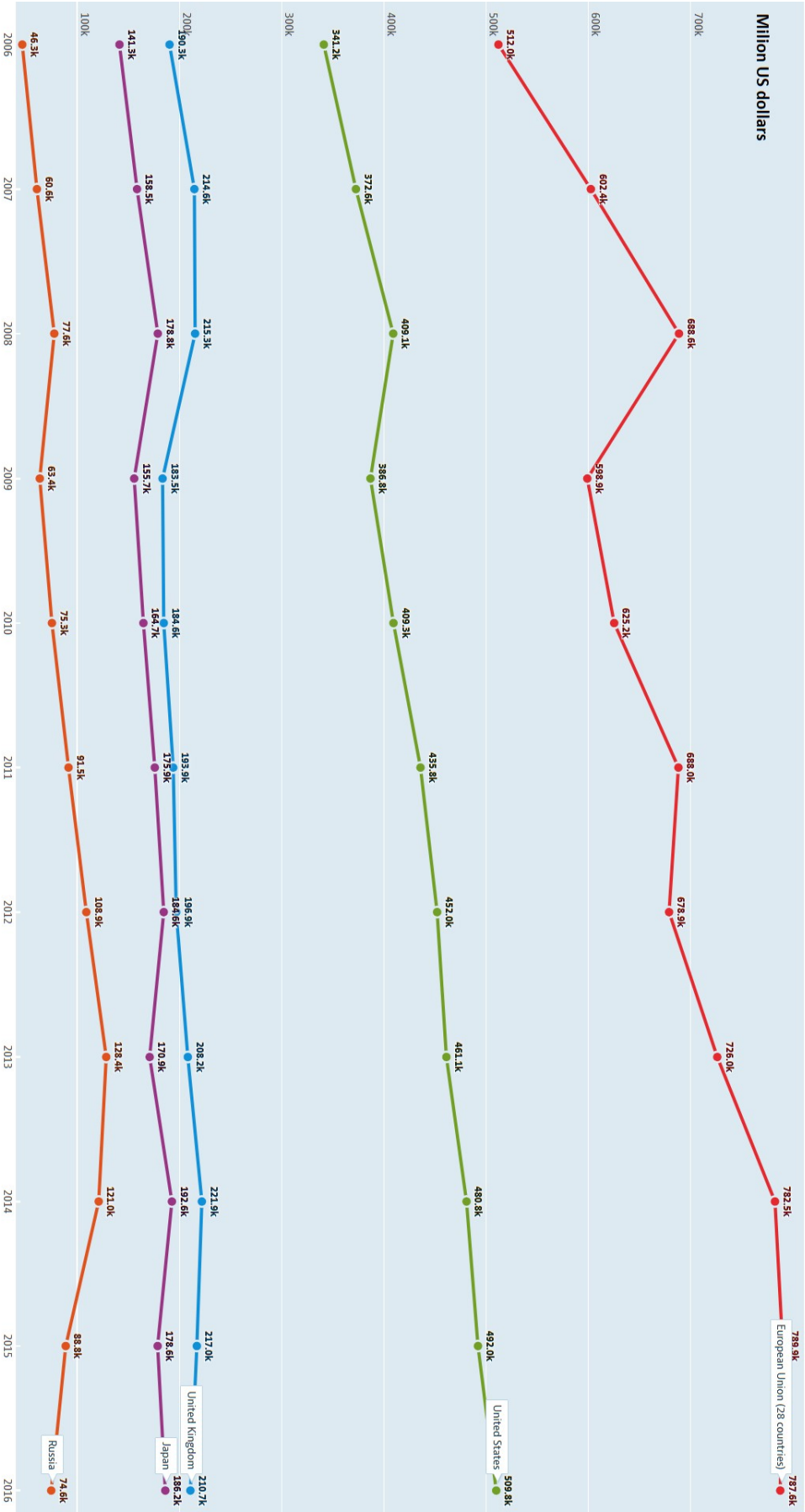

12.9 Porovnání podle importu služeb mezi vybranými ekonomikami

Trade in services Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	511 979	602 374	688 557	598 886	625 177	688 013	678 877	726 000	782 451	789 949	787 629
Japan	141 342	158 538	178 820	155 731	164 740	175 880	184 648	170 866	192 600	178 649	186 166
Russia	46 273	60 578	77 555	63 397	75 279	91 495	108 927	128 382	121 022	88 768	74 567
United Kingdom	190 317	214 602	215 312	183 491	184 629	193 909	196 854	208 180	221 910	217 010	210 706
United States	341 164	372 575	409 052	386 802	409 312	435 760	452 012	461 087	480 761	491 966	509 837

Import - Trade in services

12.10 Porovnání podle exportu služeb mezi vybranými ekonomikami

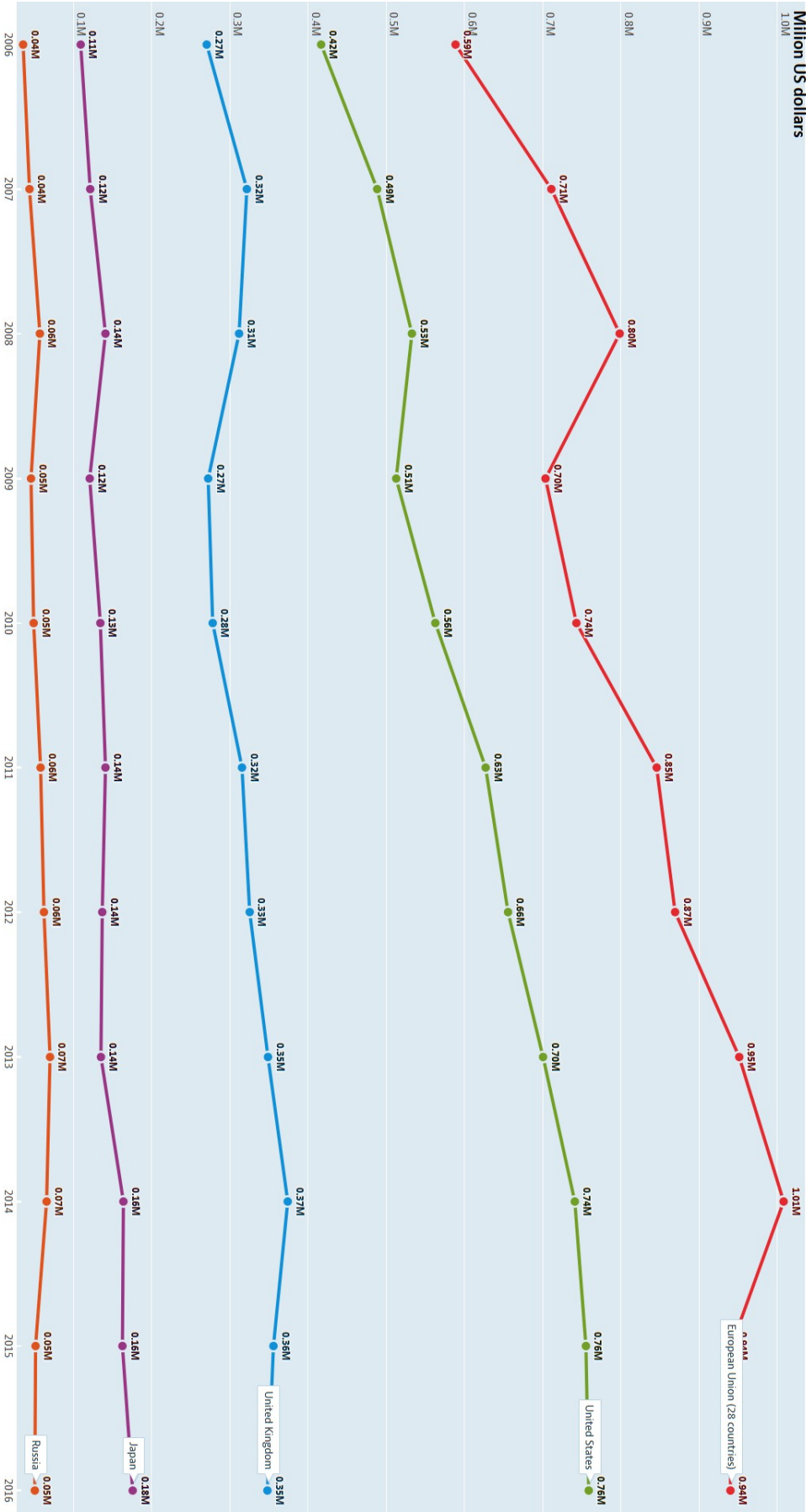
Trade in services Exports, Million US dollars, 2006 - 2016

Location ▼	▼ 2006	▼ 2007	▼ 2008	▼ 2009	▼ 2010	▼ 2011	▼ 2012	▼ 2013	▼ 2014	▼ 2015	▼ 2016
European Union (28 countries)	588 591	711 094	798 455	703 648	743 127	845 763	869 312	951 327	1 008 100	941 347	940 070
Japan	109 335	121 495	140 971	120 863	134 443	141 004	136 900	135 224	163 940	162 693	175 791
Russia	35 719	43 860	57 136	45 797	49 159	58 039	62 340	70 123	65 744	51 616	50 677
United Kingdom	270 441	321 784	311 818	272 339	278 086	315 564	325 403	348 789	374 036	355 782	348 049
United States	416 738	488 396	532 817	512 722	562 758	627 061	655 725	700 491	741 094	755 309	758 888

Trade in services Exports, Million US dollars, 2006 - 2016

Million US dollars

Export - Trade in services

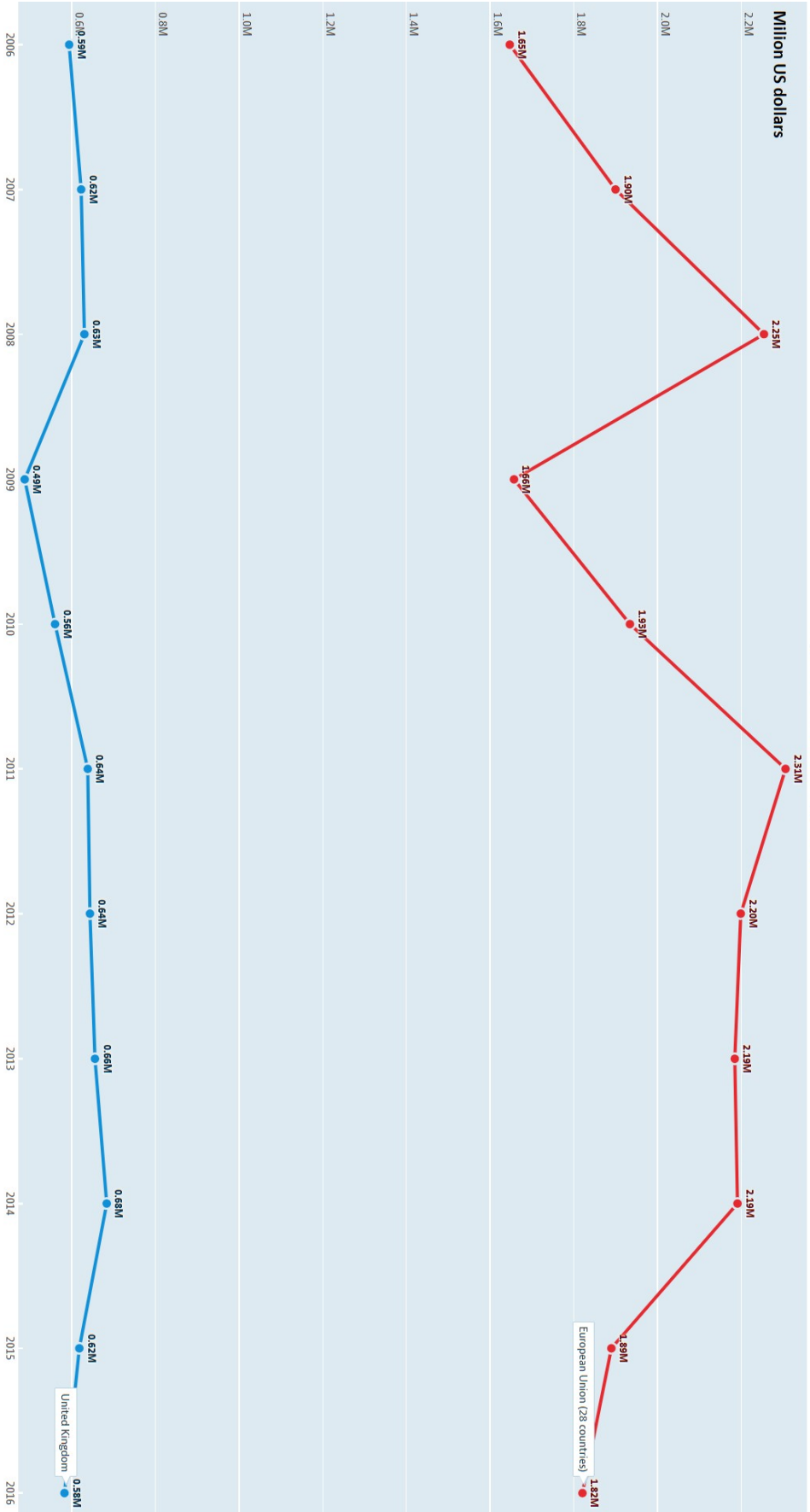

12.11 Porovnání podle importu zboží mezi EU a UK

Trade in goods Imports, Million US dollars, 2006 - 2016

Location *	▼ 2006	▼ 2007	▼ 2008	▼ 2009	▼ 2010	▼ 2011	▼ 2012	▼ 2013	▼ 2014	▼ 2015	▼ 2016
European Union (28 countries)	1 647 172	1 899 963	2 254 906	1 657 373	1 934 444	2 306 424	2 199 448	2 185 115	2 191 519	1 890 072	1 820 902
United Kingdom	593 792	622 530	630 246	487 544	560 111	638 283	643 516	655 542	683 588	618 127	582 662

Import - Trade in goods

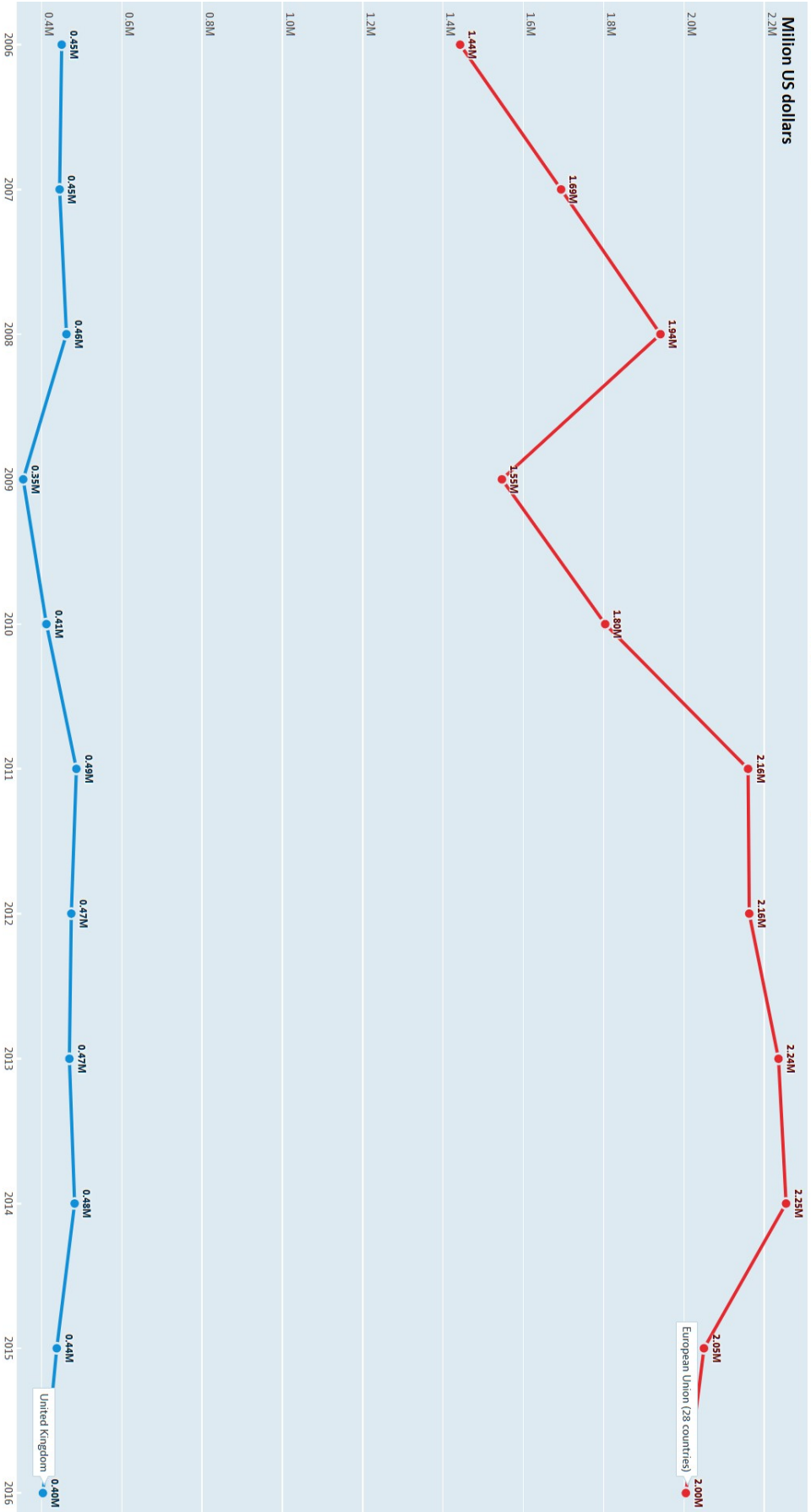

12.12 Porovnání podle exportu zboží mezi EU a UK

Trade in goods Exports, Million US dollars, 2006 - 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	1 442 653	1 694 125	1 941 567	1 546 754	1 803 901	2 159 704	2 162 689	2 235 519	2 254 359	2 049 867	2 004 817
United Kingdom	450 436	445 272	462 270	354 528	412 436	487 014	474 408	469 546	482 604	438 126	403 633

Export - Trade in goods

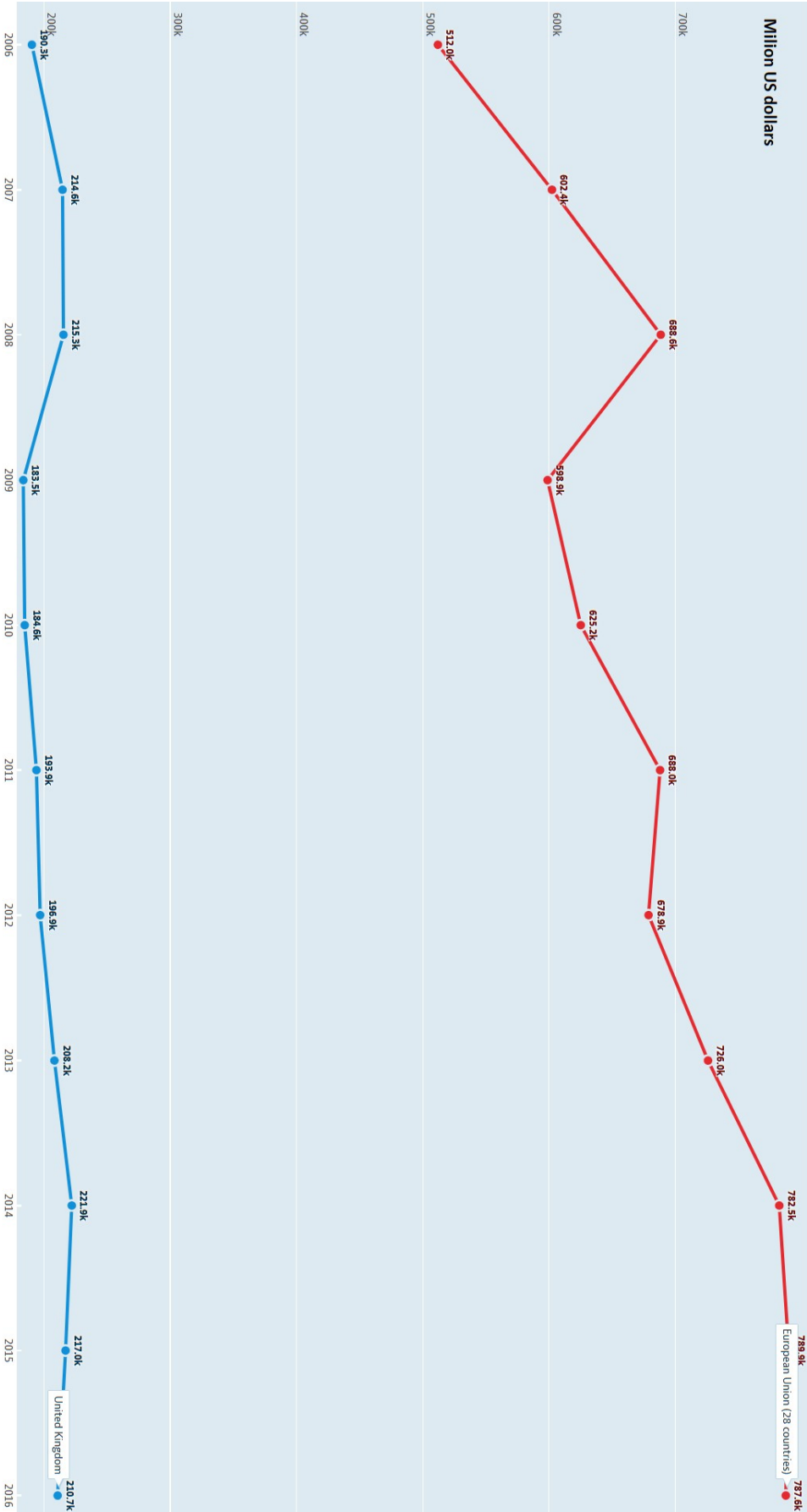
12.13 Porovnání podle importu služeb mezi EU a UK

Trade in services Imports, Million US dollars, 2006 – 2016

Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	511 979	602 374	688 557	598 886	625 177	688 013	678 877	726 000	782 451	789 949	787 629
United Kingdom	190 317	214 602	215 312	183 491	184 629	193 909	196 854	208 180	221 910	217 010	210 706

Trade in services Imports, Million US dollars, 2006 - 2016

Import - Trade in services

12.14 Porovnání podle exportu služeb mezi EU a UK

Trade in services Exports, Million US dollars, 2006 – 2016

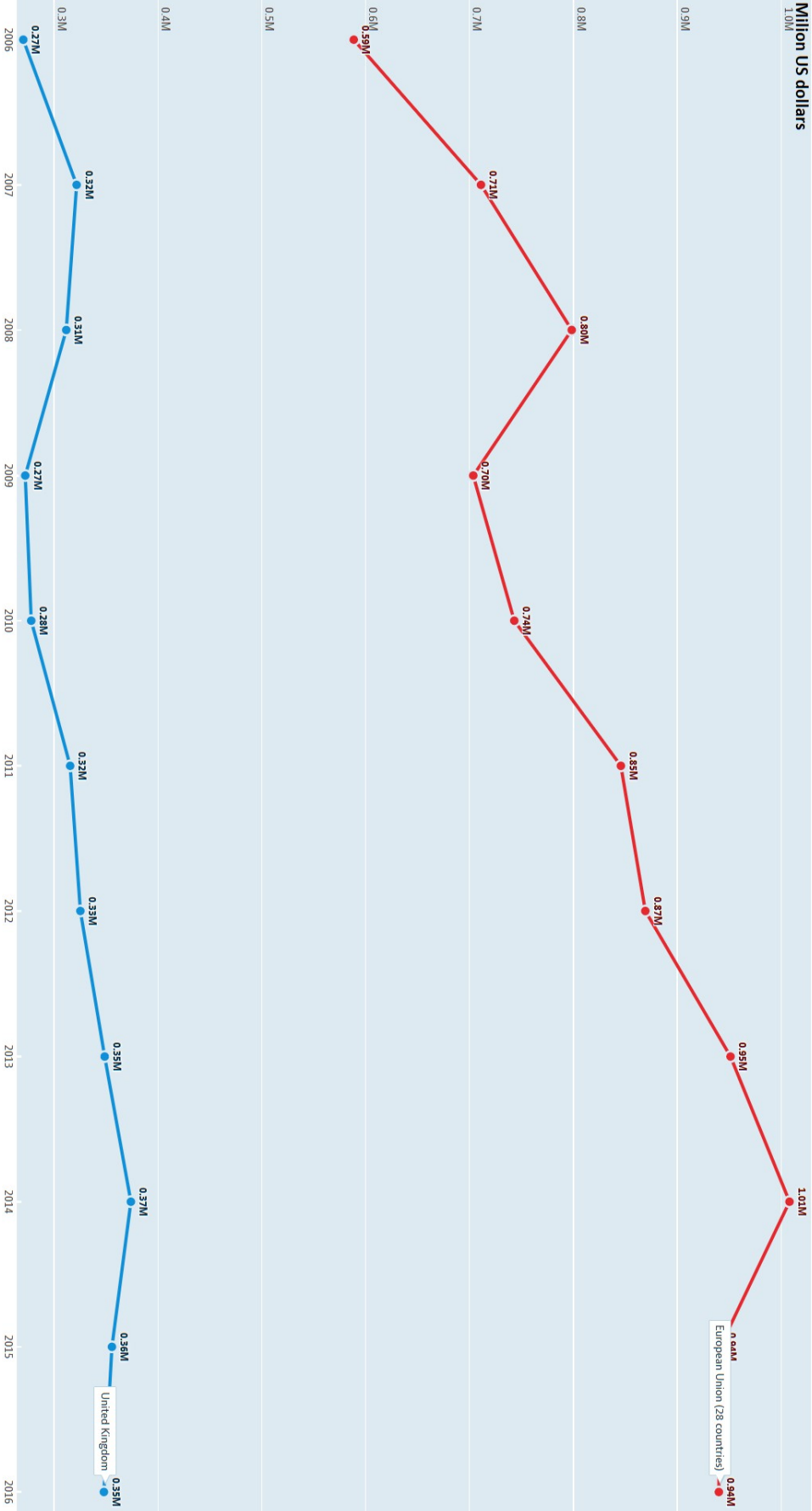
Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union (28 countries)	588 591	711 094	798 455	703 648	743 127	845 763	869 312	951 327	1 008 100	941 347	940 070
United Kingdom	270 441	321 784	311 818	272 339	278 086	315 564	325 403	348 789	374 036	355 782	348 049

Trade in services Exports, Million US dollars, 2006 - 2016

Million US dollars

1.0M

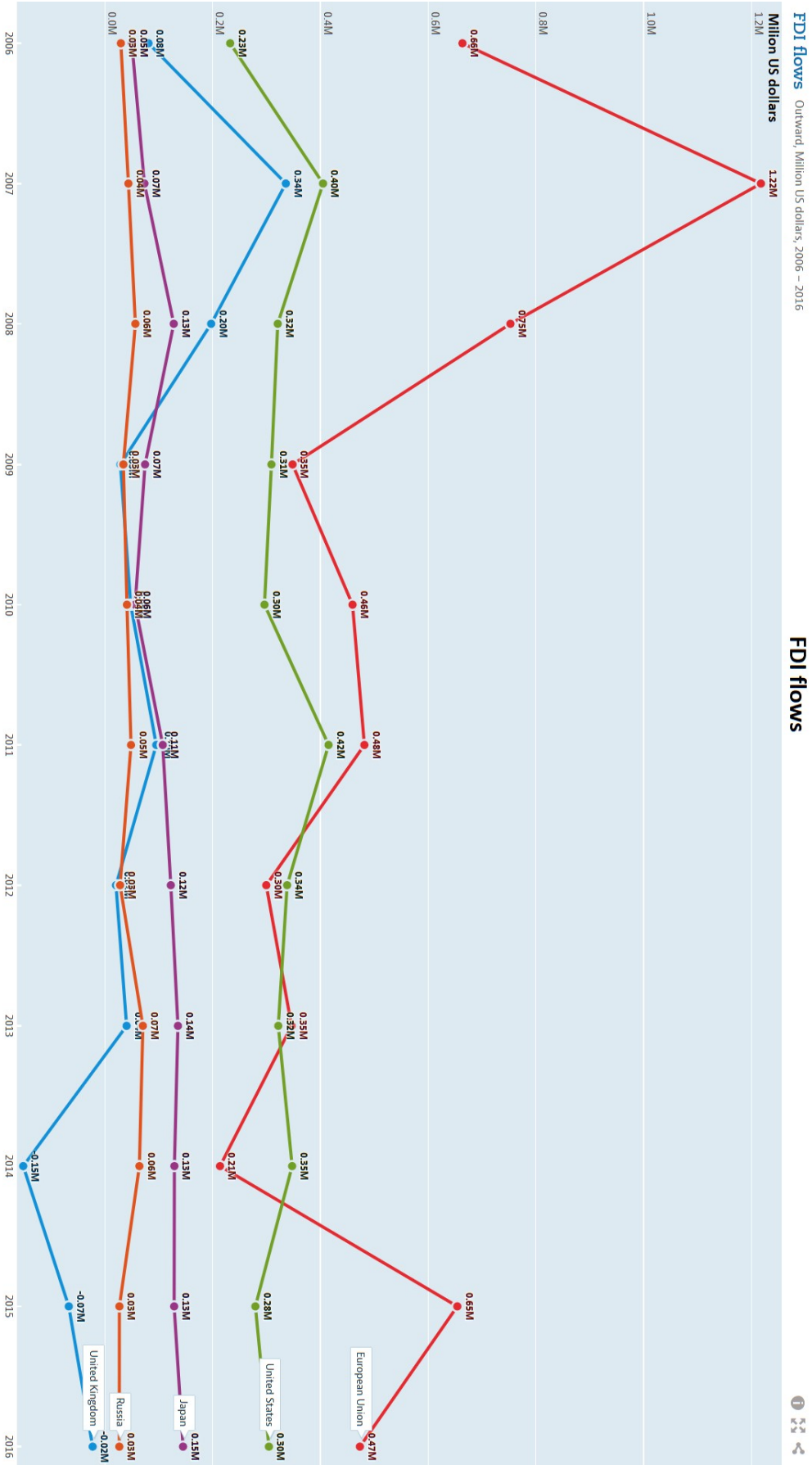
Export - Trade in services

12.15 Porovnání podle přímých zahraničních investic mezi vybranými

FDI flows Outward, Million US dollars, 2006 - 2016

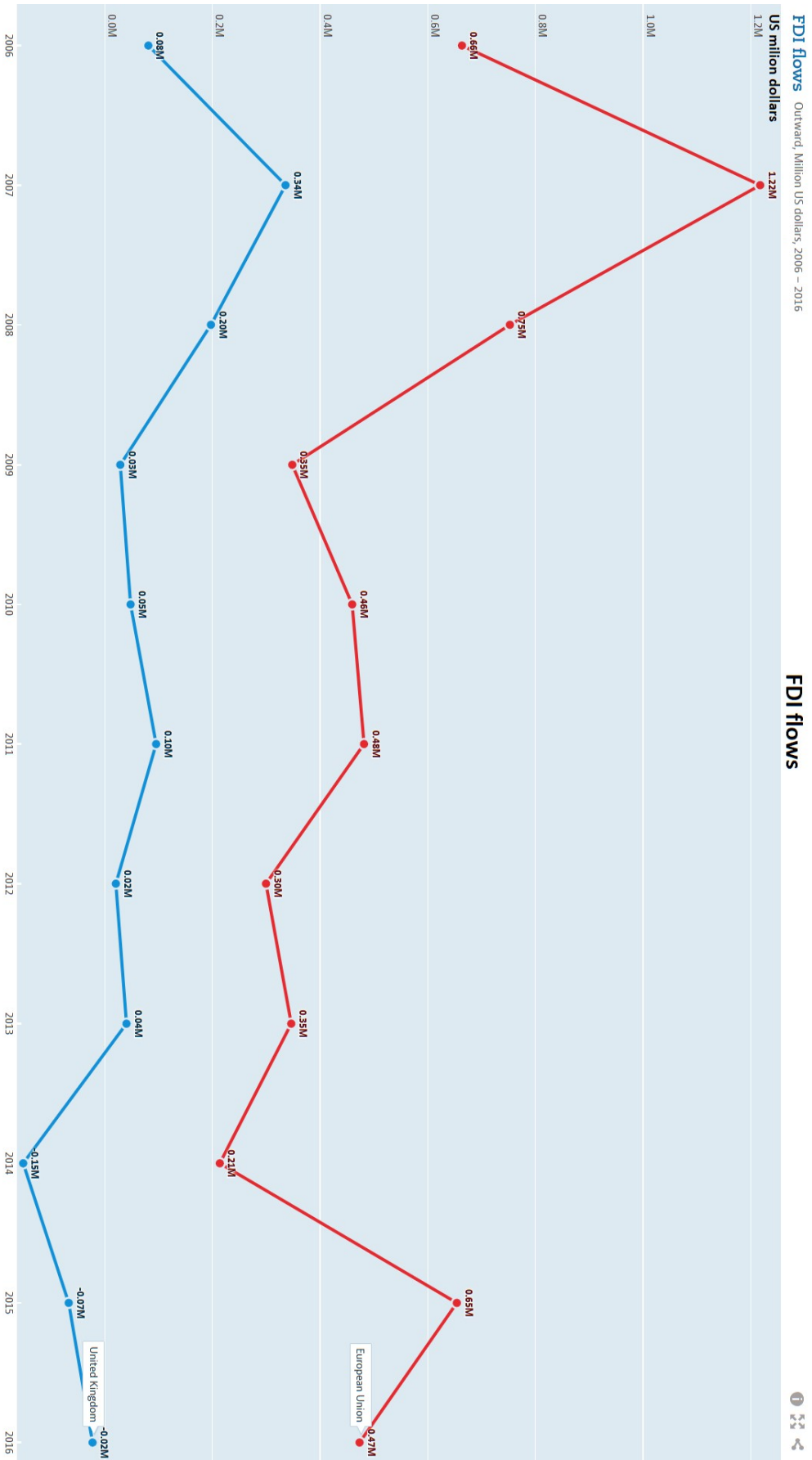
Location	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
European Union	663 688	1 217 606	752 710	348 452	459 730	481 728	299 651	346 559	213 836	654 157	473 431
Japan	50 244	73 545	127 981	74 699	56 276	107 550	122 514	135 745	129 157	128 698	145 230
Russia	29 840	43 849	56 735	34 450	41 116	48 635	28 423	70 685	64 203	27 090	26 951
United Kingdom	81 113	335 934	197 411	28 993	48 075	95 578	20 767	40 483	-151 368	-66 827	-22 505
United States	232 662	404 989	320 941	309 252	296 334	415 271	338 363	321 937	347 658	279 471	304 559

12.16 Porovnání podle přímých zahraničních investic mezi EU a UK

FDI flows Outward, Million US dollars, 2006 - 2016

Location ▼	▼ 2006	▼ 2007	▼ 2008	▼ 2009	▼ 2010	▼ 2011	▼ 2012	▼ 2013	▼ 2014	▼ 2015	▼ 2016
European Union	663 688	1 217 606	752 710	348 452	459 730	481 728	299 651	346 559	213 836	654 157	473 431
United Kingdom	81 113	335 934	197 411	28 993	48 075	95 578	20 767	40 483	-151 368	-66 827	-22 505

Zdroje

AKTUÁLNĚ.CZ. *Britové otevřeli Pandořinu skříňku, je to začátek konce Evropské unie, říká Tomáš Sedláček* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/projev-ceskeho-prezidenta-milose-zemana-v-evropskem-parlamentu_299498.html

ARMSTRONG, Kenneth A. *Brexit Time: Leaving the EU-Why, How and When?*, 2016 str. 142 London 2016

BALDWIN R., WYPLOSZ CH.: *Economics of European Integration. McGraw Hill Higher Education; 4th Revised edition* 2012. ISBN: 978-0077131722.

BRČÁK Josef, SEKERKA Bohuslav, STARÁ Dana. *Makroekonomie – teorie a praxe*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. 223 s. ISBN 978-80-7380-492-3.

CER. *The economic consequences of leaving the EU* [online]. Centre for European Reform [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: http://www.cer.org.uk/sites/default/files/smc_final_report_june2014.pdf

CINI M., PEREZ-SOLORZANO BORRAGAN, NIEVES. *The UK's EU Referendum : The Background, the Vote and the Impact*. Oxford : Oxford University Press, 2016. 14

DHINGRA, Swati a SAMPSON, Thomas. *Life after BREXIT: What are the UK's options outside the European Union? The London School of Economics, Centre for Economic Performance*. February 2016. Dostupné z <http://cep.lse.ac.uk/pubs/download/brexit01.pdf>

DORNBUSCH, R., FISCHER, S.: *Makroekonomie*. 1. vyd. Praha: SPN a Nadace Economics, 1994. 602 s. ISBN 80-04-25556-6

EPRAVO.CZ. *Evropské sdružení volného obchodu (esvo)*. [online]. epravo.cz, 2015 [cit. 2018-01-06]. Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/evropske-sdruzeni-volneho-obchodu-esvo-3302.html>

EURACTIV.CZ. *Řecko na cestě z krize 2009 - 2015*. [online], 2015 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/ekonomika-a-euro/recka-dluhova-krize-mesic-po-mesici-000124/>

EURACTIV.CZ. *EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu*. 2016 online [cit. 2018-10-11]. Dostupné z: <http://euractiv.cz/factsheet/budoucnost-eu/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142>

EURACTIV.CZ. *EU a Velká Británie: Historie vztahů a cesta k referendu* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/eu-a-velka-britanie-historie-vztahu-a-cesta-k-referendu-000142/>

EUROPA.EU. *The Second Economic Adjustment Programme for Greece*. December 2012 [online]. 2012 [cit. 2017-12-20]
ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional.../2012/pdf/ocp123_en.pdf

EUROPEAN CENTRAL BANK. *Convergence report 2000*. [online]. 2000, s. 86 [cit. 2018-8-11]. ISBN 9291810614. Dostupné z:
<https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr2000en.pdf>

EUROSKOP.CZ. *Evropský parlament*. [online], 2015 [cit. 2017-12-15]. Dostupné z:
<https://www.euroskop.cz/92/sekce/evropsky-parlament/>

EUROSKOP.CZ. *Přehledně Milníky ve vývoji vztahů Británie a EU* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9003/27002/clanek/milniky-ve-vyvoji-vztahu-britanie-a-eu/>

EUROSKOP. *Smluvní vztahy EU a třetích zemí* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/203/sekce/smluvni-vztahy-eu-a-tretich-zemi/>

EUROSKOP.CZ. *Přehledně o britském referendu* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/9047/27465/clanek/prehledne-o-britskem-referendu>

FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie. 2., dopl. a aktualiz. vyd.* Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 650. ISBN 978-80-7325-180-2.

GEDDES, Andrew. *The European Union and British politics*. New ed. Basingstoke, Hampshire [u.a.]: Palgrave Macmillan, 2004.

GIAUQUE, Jeffrey Glen. *Grand designs and visions of unity: the Atlantic powers and the reorganization of Western Europe, 1955-1963*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, s.47-48, c2002.

GOV.UK. *Past Prime Ministers: History*. [online]. [cit. 2018-8-10]. Dostupné z: <https://www.gov.uk/government/history/past-prime-ministers>

GUARDIAN.COM. *Brexit deal explained: backstops, trade and citizens' rights*. 2018 [online]. [cit. 2018-11-27]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/politics/2018/nov/25/may-brexit-deal-explained-eu-withdrawal-agreement-trade-backstop-citizens-rights>

GUARDIAN.COM. *The Swiss model* [online]. theguardian.com, 2015 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/commentisfree/2007/oct/22/swissmodel>

GUARDIAN.CZ. *The Norway option: what is it and what does it mean for Britain?* [online]. theguardian.com, 2015 [cit.2018-04-06]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/politics/2015/oct/28/the-norway-option-what-is-it-and-what-does-it-mean-for-britain>

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Recep Tayyip Erdoğan - V Unii chceme jen plné členství*. [online]. 2007 [cit. 2018-11-9].

INDEPENDENT.UK. *Hard brexit or soft - latest news Donald Tusk and Theresa May*. 2018 [online]. [cit. 2018-11-10]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/hard-brexit-no-latest-soft-eu-referendum-donald-tusk-theresa-may-britain-a7360406.htm>

KADERÁBKOVÁ, Anna, ŽDÁREK, Václav. *Makroekonomická analýza*. 2006 Vysoká škola Ekonomie a Managementu, Praha.

KEEP M.: *The UK's contribution to the EU budget*. 2018 [online]. [cit. 2018-11-22]. Dostupné z: www.parliament.uk/commons-library | intranet.parliament.uk/commons-library | papers@parliament.uk | @commonslibrary

KLAUS V., TOMSKÝ A., FAJMON H., MOORE CH. MONCKTON CH. *Margaret Thatcherová 1925–2013*. Praha: Institut Václava Klause, 2013. 126 s. ISBN 978-80-878-0601-2.

KLAUS, Václav, Jiří WEIGL, Ladislav JAKL, Ivo STREJČEK, Martin SLANÝ, Michal MAREŠ, Jan SKOPEČEK, Tomáš BŘICHÁČEK a Marek LOUŽEK. *Pět let řecké krize*. Vydání první. Praha: Institut Václava Klause, 2015, 83 stran. Publikace (Institut Václava Klause). ISBN 978-80-87806-95-1., str. 34

KLEMM V.: *Zahraniční politika a strategie Velké Británie ve 20. století: Velká Británie a Evropská integrace*. Brno: 2012, 93-108.

LABOUR. Labour Party Manifesto: 1997. [online]. *General Election 1997* [cit. 2018-03-24]. Dostupné z: <http://www.politicsresources.net/area/uk/man/lab97.html>

LIDOVKY. *Čeští politici komentují brexit. Klaus chválí Brity, kteří se postavili ,impériu* Zdroj [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/v-eu-by-melo-dojit-ke-zmenam-pozaduji-nekteri-cesti-politici-pqb-/zpravy-domov.aspx?c=A160624_080142_ln_domov_ELE

MACH, M.: *Makroekonomie II pro magisterské (inženýrské) studium* 1. a 2. část. 3. vyd. (dotisk) Slaný: MELANDRIUM, 2001. 367 s. ISBN 80-86175-18-9

MARDELL, Mark. *What does 'Brexit means Brexit' mean?* BBC: NEWS[online]. 2016 [cit. 2018-06-11]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-36782922>

MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU ČESKÉ REPUBLIKY. *Společná obchodní politika Evropské Unie. Právní rámec obchodování členských států Evropské unie s třetími (nečlenskými)zeměmi*. [online]. 2005 [cit. 2018-9-10]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/26809/29280/316951/priloha002.pdf>

PARLIAMENT UK. *Leaving the EU* [online]. researchbriefings.parliament.uk, 2013 [cit. 2018-04-06]. Dostupné z:<http://researchbriefings.parliament.uk/ResearchBriefing/Summary/RP13-42>

PIKNA, Bohumil. *Evropský prostor svobody, bezpečnosti a práva (prizmatem Lisabonské smlouvy)*. 3., rozš. vyd. Praha: Linde, 2012. s. 218 - 219. ISBN 978-80-7201-889-5

PIRIS, Jean-Claude. *If the UK votes to leave: The seven alternatives to EU membership*. Centre for European Reform, February 2016. Dostupné z https://www.cer.org.uk/sites/default/files/pb_piris_brexit_12jan16.pdf

SAMUELSON P., NORDHAUS, W.: *Ekonomie*. Nakladatelství Svoboda. Praha 1991

SCHULZ M.: *EU budget 2017 approved*. [online] 2016 [cit. 2018-11-20]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/budget/news/article_en.cfm?id=201612011726 EU budget 2017 approved

SKOUSEN, Mark. *Beyond GDP: A Breakthrough in National Income Accounting*. [online] 2016 [cit. 2017-10-10]. Dostupné z : <http://www.markskousen.com/article.php?id=1093>

SKOUSEN, Mark. *The Structure of Production*. New York: New York University Press, 1990. Str. 191.

SIROVÁTKA, T., MAREŠ P., editoři: *Trh práce, nezaměstnanost, sociální politika*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2003. 272 s. ISBN 80-210-3048-8

SYCHRA, Zdeněk. *Evropská unie a rozšíření na východ. Evropské politické studie* [online]. jaro-léto 2002, Vol. IV., No. 2-3. Dostupné z <http://www.cepsr.com/clanek.php?ID=42>, s. 3.

ŠIŠKOVÁ N., STEHLÍK, V.: *Evropské právo 1, Ústavní základy Evropské unie*, Praha 2007. Str. 17

TÝDEN.CZ. *Projev českého prezidenta Miloše Zemana v Evropském parlamentu* [online] 2016 [cit. 2018-04-10]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/politika/projev-ceskeho-prezidenta-milose-zemana-v-evropskem-parlamentu_299498.html/

TÝČ, Vladimír. *Základy práva Evropské unie pro ekonomy*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2004. s. 208 - 209. Vysokoškolská právnická učebnice. ISBN 80-7201-478-1

WITHNAL, Adam. *You can have hard Brexit or no Brexit, Tusk warns UK*. Independent [online]. 2016 [cit. 2018-02-16]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/uk/politics/hard-brexit-no-latest-soft-eu-referendum-donald-tusk-theresa-may-britain-a7360406.html>

WAWROSZ, Petr, HEISLER Herbert, HELÍSEK Mojmir, MACH Petr: *Makroekonomie základní kurz*. 1. vydání. Praha: Vysoká škola finanční a spávní, o.p.s., 2012. 376 s. Edice EUPRESS. ISBN 978-80-7408-059-3.